

Evaluering av Folkelarm:

TRADISJON TIL SALGS, FOLKELARM I FREMTIDEN

Folkelarm var svar på et behov.

*Folkelarm har preget miljøet,
en faktor som man er nødt til å ta hensyn til.*

Folkelarm er i ånden til Samstemt:

*”alle sjangere har samme verdi”,
og man innser at folkemusikk også kan ha interesse.*

Ola K Berge

JAN LOTHE ERIKSEN

FOLK Organisasjon for
folkemusikk og
ORG folkedans

Evaluering av Folkelarm – Tradisjon til salgs, Folkelarm i fremtiden.

Rapporten er utarbeidet av Jan Lothe Eriksen på oppdrag fra Folkorg © 2012.

Design: Anbjørg Myhra Bergwitz

Foto i rapporten: Eivind Kaasin (side 5 og 41),
Phil Keen (side 8 og 23), Ingvil Skeie Ljones (side 26, 50 og 52)

INNHALDSFORTEGNELSE

INNHALDSFORTEGNELSE	3
1. INNLEDNING	6
1.1. Bakgrunn.....	6
1.2. Utvalg.....	6
1.3. Mandat.....	6
1.4. Kort historikk.....	7
1.5. Arbeidsform, avgrensinger og metode	8
1.5.1. Dokumenter.....	8
1.5.2. Intervjuer og samtaler.....	9
1.5.3. Møte med FolkOrg.....	9
1.6. Begrepsbruk	9
1.6.1. Folkemusikk og folkemusikk – og dans: en begrepsdiskusjon.....	9
1.6.2. Kjøpere	10
1.6.3. Showcase.....	10
2. FOLKELARM OG OMVERDEN	11
2.1. Forspill og inspirasjon	11
2.2. LfS, NFD og utenlandsarbeid	11
2.2.1. Den Norske Folkemusikkscena og Norsk Folkemusikkatalog	12
2.2.2. FolknettNorway.....	12
2.2.3. Norsk folkemusikkformidling.....	13
2.2.4. Music Export Norway og Norsk Musikkinformasjon – Music Norway.....	13
2.3. NORRSKEN som forløper.....	14
2.4. Spellemann og Folkelarmprisen	15
2.5. Internasjonale bransjemesser.....	16
2.5.1. WOMEX	16
2.5.2. Strictly Mundial.....	16
2.5.3. Showcase Scotland	16
2.5.4. Folk Alliance International Conference.....	16
2.5.5. APAP NYC.....	17
2.5.6. Babel Med Music	17
2.5.7. Fira de Manresa	17
2.6. by:Larm.....	17
2.7. Internasjonale program – ved Førdefestivalen m.fl.....	18
2.8. Sverige - Folk- og Verldsmusikgalan	19
2.9. Danmark - Danish Roots og Danish Folk Music Awards.....	20
2.9.1. Danish Roots	20
2.9.2. Danish Folk Music Awards	20
2.10. Finland og Arctic Paradise Live	21
2.11. Mange faktorer spiller inn	21
2.12. Samleplater med artistpresentasjoner	22
2.12.1. Et lite tilbakeblikk:	22
2.12.2. Folkelarms utgivelser	22

3. FOLKELARM I DAG	25
3.1. Visjonsdokument 2009.....	25
3.2. Kunstnerisk ansvar.....	25
3.3. Juryarbeid.....	25
3.4. Omfang og gjennomføring.....	26
3.5. Økonomi og arbeidsressurser	27
3.5.1. Personale	27
3.5.2. Økonomi	28
4. INTERVJUENE	30
4.1. Intervjubakgrunn og metode	30
4.2. Fortsatt Folkelarm.....	30
4.3. Syn på fortiden	31
4.3.1. De første årene: ”... en revolusjon”	31
4.3.2. Mellomårene: økte ambisjoner	31
4.3.3. Rikssceneårene: profesjonalisert og kompakt.....	31
4.3.4. Jobbtilbud og konkrete resultat	32
4.4. Syn på behov og rolle	32
4.4.1. Mål og mening.....	33
4.4.2. Regularitet, repertoar og profil	33
4.4.3. Profil: Norsk eller nordisk.....	34
4.4.4. Kunstnerisk ansvar	34
4.4.5. Unge - etablerte	35
4.4.6. Party - høytid	35
4.4.7. Barneproduksjoner	35
4.4.8. Egne initiativer og nye prosjekter	35
4.4.9. Eksportklar og tilgjengelig, og en vanskelig tid.....	35
4.4.10. Delegater og bransjeprogram	36
4.4.11. Utstillingsområdet.....	37
4.4.12. Betalt - ikke betalt	38
4.4.13. Tidspunkt	38
4.5. Folkelarms effekt	38
4.6. Potensielle samarbeidspartnere og økonomiske muligheter	39
4.6.1. by:Larm og Folkelarm	39
4.6.2. Førdefestivalen og Folkelarm	41
4.6.3. Riksscenen og Folkelarm	41
4.6.4. Folkelarm som felles nordisk prosjekt.....	41
5. HANDLINGSROM OG MULIGHETER	43
5.1. Folkelarms plass og rolle	43
5.2. Motivasjon for ”Nye Folkelarm”.....	43
5.3. Ny politikk for kultur og næring?	45
5.4. Hovedretninger for utvikling – og noen dilemmaer	46
5.4.1. PROFIL: Bransjetreff / Festival	46
5.4.2. KUNSTNERISK INNHOLD: Folkemusikk / Folk Music	47
5.4.3. STED: Norge / Norden.....	48
5.4.4. ORGANISERING: FolkOrgs Folkelarm / Stiftelsen Folkelarm.....	50

5.4.5. ØKONOMI: Fristilt eller organisasjonsprosjekt / festival eller bransjetreff	51
6. UTVALGETS ANBEFALING.....	53

VEDLEGG

I	Intervjuobjekter / informanter	V b	2009 Folkelarm Programavis
II	Nettressurser og -kilder	V c	2010 Folkelarm Program
III a	2005 sluttrapport Folkelarm	V d	2011 Folkelarm Program
III b	2006 sluttrapport Folkelarm	VI	Norske festivaler på Folkelarm 2005 – 2011
III c	2007 sluttrapport Folkelarm	VII	Folkelarm tall 2005 – 2011
III d	2008 sluttrapport Folkelarm	VIII a	2009 Program international delegates
III e	2009 sluttrapport Folkelarm	VIII b	2011 Program international delegates
III f	2010 sluttrapport Folkelarm		
III g	2012 sluttrapport Folkelarm		
IV	Showcaseartister 2005 – 2011		
V a	2007 Folkelarm Program		

Majorstuen, Folkelarm 2010. Foto: Eivind Kaasin

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn

Utvalgsleder fikk i november 2011 en henvendelse fra FolkOrg med forespørsel om å lede en evaluering av Folkelarm, med fokus på Folkelarms fremtid. Oppdragsgiver hadde i utgangspunktet tenkt seg et evalueringsarbeid som strakk seg fra 1. januar 2012 med levering av rapport 30. september 2012. Med bakgrunn i ressursene som var satt av til arbeidet ble det imidlertid enighet om å korte ned på prosjekttiden med rapportlevering 15. juni 2012.

I januar 2012 ble et utdypende mandat utformet og de øvrige medlemmene i evalueringsutvalget oppnevnt av FolkOrgs styre. Mandatutforming og oppnevning av utvalgsmedlemmer ble gjort i samråd med utvalgsleder:

Utvalget avsluttet sitt arbeid onsdag 22. august 2012, og rapporten ble levert samme dag.

1.2. Utvalg

Utvalget har bestått av:

Jan Lothe Eriksen

Utvalgsleder. Konsulent, bl.a. med bakgrunn som daglig leder i Norsk Folkemusikk- og Danselag og Riksscenen. Utvalgsleder har vært ansvarlig for utvalgets arbeid og utformingen av denne evalueringsrapporten.

Torill Faleide

Kommunikasjonssjef i Førde internasjonale folkemusikkfestival.

Anne Hytta

Musiker, tradisjonsbærer, komponist og skribent.

Øyvind Skjerven Larsen

Prosjektleder for Music Export Norway.

Alle har vært personlig oppnevnt og ikke representanter fra sine arbeidsteder.

I tillegg har Trond Stenseth Moe, ansatt i FolkOrg som rådgiver med ansvar bl.a. for Folkelarm, bistått i arbeidet og deltatt i alle utvalgsmøter.

Utvalgsleder har vært engasjert i 30 % stilling fra 1. januar til 15. juni 2012. De øvrige utvalgsmedlemmene er godt gjort pr. møte.

Rapporten er fra et samlet utvalg.

1.3. Mandat

Årsmøtet i FolkOrg vedtok 1. mai 2011 å foreta en evaluering av Folkelarm. Dette som del av organisasjonens treårige handlingsplan. Styret i FolkOrg besluttet deretter 16. september samme år å gjennomføre evalueringen i 2012, og ta et års pause fra arrangementet av ressursmessige årsaker. Det er ikke søkt ekstern finansiering for gjennomføring av evalueringen.

Mandatet utvalget har hatt for sitt arbeid fremgår av flere dokument. FolkOrg sitt styre gjorde 16. september 2011 følgende vedtak:

Det som skal evaluerast er kva slags effekt Folkelarm har,(..) og sjå på organisering, finansiering og eigarskap.

Med dette som utgangspunkt ble det så utformet et notat¹ av FolkOrg som utdyper områdene man ønsker evalueringen skal behandle. Her heter det bl.a.:

1. Hvilken effekt har Folkelarm hatt?

¹ FolkOrg, "MANDAT, rev. 5.1.2012"

2. Hva slags arrangement bør Folkelarm være i framtida?
3. Hvordan skal Folkelarm organiseres, finansieres og eies?

Sentrale spørsmål, under punkt 2./3.:

- Hva er Folkelarms viktigste funksjon i årene som kommer? Dette ut i fra behovene og mulighetene de ulike aktørene på folkemusikkfeltet har.
- Hvem har interesser i et arrangement som Folkelarm i Norge, og hvem kan det være aktuelt å samarbeide med?
- Hvilke interesser finnes i de andre nordiske landene for en fellesnordisk showcasefestival som Folkelarm? Hvilke muligheter finnes for et nordisk samarbeid - økonomisk og praktisk?

TEMA EKSPORT:

Overordnet spørsmål: Hvilke grep må til for å gjøre Folkelarm til en attraktiv eksportarena for norske musikere og utenlandske oppkjøpere?

TEMA NORSK MARKED:

Overordnet spørsmål: Hvilke grep må til for at Folkelarm skal bli en attraktiv markeds plass for norske folkemusikkarrangører og arrangører for annen rytmisk musikk.

RAPPORT

Arbeidet konkluderes med at leder legger fram en rapport for styret i FolkOrg, som trekker ut hovedfunn i forhold til hvilken retning Folkelarm bør gå. I tillegg skal rapporten innholde minst to alternative måter å organisere eierstrukturen for Folkelarm.

I tillegg har utvalget merket seg FolkOrg sin Handlingsplan for perioden 2011 – 2015², der det bl.a. heter under Langsiktige mål (4 år):

- Bransjetreffet Folkelarm er den leiande faglege møteplassen for bransjen innan folkemusikk og -dans i Norden, og samlar eit breitt utval delegatar frå heile musikkbransjen
- Folkelarm er den viktigaste eksportarenaen for norsk folkemusikk, og ein dørøpnar for oppdrag i utlandet
- Folkelarm er grundig evaluert i høve eigarskap, og arrangementet er tilpassa utviklinga innan musikkbransjen, og behov og ynskje frå utøvarar og arrangørar
- Folkelarmprisen er ei etablert og kjend prisutdeling på kulturfeltet

Under Tiltak under samme sak i Handlingsplanen, som også omfatter å Starte arbeidet med å etablere ein felles medie- og marknadsføringsplan for organisasjon sine arrangement og prosjekt:

- Rekruttere nye delegatar til Folkelarm
- Arbeide for å styrke prisen Årets folkemusikar, og få pengar inn i prisen.
- Legge til rette for scenisk folkedans gjennom eksisterande arrangement som Folkelarm.

Punktet om scenisk folkedans i eksisterande arrangement som Folkelarm kom inn i Handlingsplanen etter benkeforslag under årsmøtebehandlingen³. Handlingsplanen ble vedtatt enstemmig av årsmøtet i 2011.

Under FolkOrgs årsmøte i 2012 ble det ikke gjort endringer eller tilføyelser til disse formuleringene.

1.4. Kort historikk

Folkelarm ble første gang arrangert på Fabrikken i Oslo i 2005 som bransjetreff for folkemusikk og folkedans. Arrangementet har deretter vært avviklet årlig i ulike lokaler, og de to siste årene før denne evalueringen, 2010 og 2011, på Riksscenen i Oslo der også deler av Popsenterets lokaler har vært tatt i bruk.

Initiativtaker var daværende Landslaget for Spelemenn (LfS), og arrangementet eies og drives i dag av FolkOrg - organisasjon for folkemusikk og folkedans, som er oppdragsgiver for denne

² FolkOrg, "Handlingsplan 2011 – 2015" (FolkOrg, årsmøtet 1. mai 2011)

³ Forslag fra Haldis Folkedal, Hardanger Folkemusikklag.

evalueringen. (FolkOrg ble stiftet 21. november 2009 som en sammenslutning av Landslaget for Spelemenn, stiftet 1923, og Norsk Folkemusikk- og Danselag, stiftet 1987.)

Prosjektledere og arrangementssteder (i Oslo) har vært:

Frode Rolandsgard (2005 – 2007)

- 2005: Fabrikken (Grünerløkka)
- 2006: Fabrikken (Grünerløkka)
- 2007: Cosmopolite/Belleville (da lokalisert i Møllergata/Mariboos gate)

Elisabeth Vatn (2008 – våren 2010)

- 2008: Den Gamle Losjen, John Dee, Gamla, Engebret Cafe, Samtidskunstmuseet.
- 2009: Cosmopolite/Belleville (Soria Moria, Torshov)

Trond Stenseth Moe (2010 – 2011, og ansatt i FolkOrg i dag)

- 2010: Riksscenen/Popsenteret (Schous Kulturbryggeri)
- 2011: Riksscenen/Popsenteret (Schous Kulturbryggeri)

1.5. Arbeidsform, avgrensinger og metode

Denne rapporten er ikke en vitenskapelig basert evaluering, men et praktisk/politisk dokument basert på det som er kommet frem gjennom intervjuene som er gjennomført i tilknytning til evalueringsprosjektet, dokumentene som har vært tilgjengelig for utvalget – inklusive Folkelarms egne evalueringer gjort etter arrangementene i 2009 og 2010 (jf. oversikten nedenfor i pkt. 1.5.1), samt utvalgets og utvalgsleders egne faglige og fagpolitiske vurderinger.

Utvalget har lagt vekt på å se fremover og vurdere mulige utviklingsretninger for Folkelarm, og ikke prioritert å lage en fyllestgjørende evaluering av effektene av Folkelarm så langt. Dette har vi også oppfattet har vært et prioritert ønske fra oppdragsgiver. Med bakgrunn i tilgjengelige ressurser og tiden utvalget har hatt til rådighet, har det heller ikke vært mulig å gjennomføre en mer vitenskapelig basert undersøkelse på effektene av Folkelarm. En slik måling ville være svært omfattende å gjennomføre, og ville ikke kunne gi absolutte svar. Arrangement som Folkelarm, som har et bredt formål som omfatter ønske om ...å åpne markedene for norsk tradisjonsmusikk, og sette fokus på norsk folkemusikk og dans på nasjonale og internasjonale arenaer og ... gjøre folkemusikk mer synlig på kulturfeltet og i offentligheten⁴, fungerer i samspill med en rekke andre faktorer som påvirker disse områdene. Det vil alltid være en rekke direkte og indirekte faktorer som spiller inn, der Folkelarm vil være en faktor sammen med flere andre. (Dette er også noe som klart underbygges av intervjuene som er gjennomført tilknyttet denne evalueringen.)

Derfor har vi i denne rapporten også lagt vekt på å vise til faktorer rundt Folkelarm som var viktige ved oppstart, og som i dag er viktig for å se Folkelarms rolle og funksjon i et større perspektiv.

Alle utvalgsmedlemmene har selv et forhold til Folkelarm, og har deltatt i ulike roller i større og mindre grad gjennom Folkelarms historie: en som musiker, de øvrige som samarbeidspartnere og delegater/publikummere. De fleste av utvalgets medlemmer vil antakelig også ha et forhold til Folkelarm i fremtiden, og utvalgsmedlemmenes egne erfaringer fra deltakelse i Folkelarm og andre liknende arrangementer er selvfølgelig også med og farger utvalgets synspunkter og vurderinger.

1.5.1. Dokumenter

Utvalget har fått seg forelagt en rekke dokumenter som grunnlag for arbeidet:

- Visjonsdokument fra 2009.
- Showcasejuryens retningslinjer 2010
- Folkelarmprisens juryinstruks 2011
- Evalueringer av arrangementene i 2009 og 2010 gjennomført i samarbeid med Music Export Norway. I 2009 ble det gjennomført en omfattende evaluering, og det foreligger svar fra 14 artister, 19 utenlandske og 22 norske delegater. I 2010 er materialet fra evalueringen mindre omfattende, med tre til dels omfattende artistsvar og svar fra 13 delegater.
- Sluttrapporter fra Folkelarm 2005 – 2011 (Vedlegg III a-g)

⁴ FolkOrg, Arbeidsutvalget: "Folkelarm – visjon og mål"

- Liste over deltakende artister 2005 - 2011 (Vedlegg IV)
- Programmer 2009, 2010 og 2011 (Vedlegg V a-c)
- Norsk festivalers representasjon på Folkelarm (Vedlegg VI)
- Lister over inviterte og påmeldte delegater.
- Statistikkmateriale fra alle årene (men dette er ufullstendig fra de fem første årene). (Vedlegg VII)
- Program for internasjonale delegater for 2009 og 2011. (Vedlegg VIII a og b)
- CD-er produsert i tilknytning til Folkelarm.
- Omfattende pressemateriale fra arrangementet i 2010.
- Prosjektsøknader

1.5.2. Intervjuer og samtaler

Utvalgsleder har gjennomført intervjuer og samtaler med 30 ulike, relevante aktører⁵ (jf. kap 4). De fleste intervjuene har blitt gjennomført som samtaler over en liste med spørsmål forberedt i samråd med utvalget, mens noen har vært mer åpne samtaler over noen områder tilknyttet Folkelarm. Intervjuobjektene/informantene er plukket ut av utvalgsleder og utvalg i fellesskap. Til sammen representerer disse bredden av dem som aktivt har deltatt som utøvere og delegater på Folkelarm, samt tidligere og potensielle samarbeidspartnere – norske, nordiske og internasjonale. De tidligere produsentansvarlige inngår også i informantgruppen.

1.5.3. Møte med FolkOrg

Ved starten av evalueringsprosjektet (5. januar 2012) ble det gjennomført et felles møte mellom FolkOrgs politiske ledelse (styreleder Marie Høgetveit Berg og de to nestlederne Åshild Vetrhus og Nils-Øyvind Bergset), FolkOrgs administrasjon (daglig leder Linda Dyrnes og rådgiver Trond Stenseth Moe) og utvalgsleder. Møtet drøftet forventninger til prosjektarbeidet generelt, utformingen av mandatet og sammensettingen av utvalget spesielt.

Mot slutten av arbeidet (25. april 2012) ble det gjennomført en samtale med FolkOrgs administrasjon (daglig leder Linda Dyrnes og rådgiver Andreas Ljones) om FolkOrgs arbeid overfor det profesjonelle området spesielt.

1.6. Begrepsbruk

1.6.1. Folkemusikk og folkemusikk – og dans: en begrepsdiskusjon

Begrepet "tradisjonsmusikk" i FolkOrgs Visjonsdokument for Folkelarm (jf. pkt 1.5.1) er ikke nærmere definert. Det er det heller ikke i retningslinjene for Folkelarmjuryen, der begrepene "tradisjonell folkemusikk" og "moderne folkemusikk" benyttes (jf. pkt. 3.3). I FolkOrgs vedtekter⁶ finnes det heller ikke noen nærmere definisjon av folkemusikkbegrepet, men man begrenser seg til å fastslå følgende formål: *FolkOrg - Organisasjon for folkemusikk og folkedans har som føremål å arbeide for folkemusikken og folkedansen i Noreg ved å styrkje deira rolle og vilkår i samfunnet.*

Man har antakelig ikke sett behov for en nærmere definisjon av musikalsk uttrykk og dans som skal omfattes av Folkelarm, og at det er en allmenn forståelse hva begrepene "tradisjonell" og "moderne" folkemusikk omfatter. Utvalget vil imidlertid peke på at det er viktig å ha bevissthet rundt dette, og en løpende diskusjon om Folkelarms repertoar og profil. Dette er også noe som trekkes frem av flere av våre intervjuobjekt (jf. kap.4). I utredningen *Riksscene for folkemusikk og folkedans* av Odd Are Berkaak (NFD 2004)⁷, kapittel 2, gjør Berkaak en grundig drøfting av de ulike sidene av dette, både i forhold til ulike tradisjonsområder (inklusive det samiske), nasjonalismen som ideologi samt publikum og nye brukergrupper.

⁵ Oversikt over intervjuobjekt i VEDLEGG II

⁶ FolkOrg, Vedtekter for FolkOrg (30.april-1.mai 2011): <http://www.folkemusikk.no/vedtekter.147741.no.html>

⁷ Berkaak, Odd Are: Riksscenen, Kap 2,(NFD 2004): <http://www2.nfd.no/images/BilagKvinten%200204.pdf>

Utvalget legger i sin bruk av begrepene "tradisjonell folkemusikk" og "tradisjonell folkedans" folkemusikk og folkedans som lever i muntlig tradisjon eller nært opp til det en antar kunne være en ubrutt tradisjon, med en definert stedegen bakgrunn. Med begrepene "moderne folkemusikk" og "moderne folkedans" forstår vi musikk og dans som har et bearbeidet kunstnerisk uttrykk basert helt eller delvis på et eller flere tradisjonelle folkemusikk- eller folkedansuttrykk. "Popularisert" benyttes om et folkemusikalsk uttrykk som er bearbeidet og nært opp til andre populærmusikkformer som pop, rock, vise, country, etc.

1.6.2. Kjøpere

I mandatet for dette arbeidet benytter FolkOrg begrepet *oppkjøpere* som fellesbetegnelse på arrangører og andre som kommer til Folkelarm og vurderer å engasjere artister og grupper til sine spillesteder, festivaler og/eller arrangementer. Utvalget er av den oppfatning at *oppkjøpere* er et negativt ladet begrep som gir assosiasjoner til multinasjonale selskaper som kjøper opp rettigheter til naturresurser etc., og at *oppkjøper* i sammenheng med Folkelarm kan gi assosiasjoner til utenlandsk kjøp av rettighetene til norsk musikk.

Utvalget er av den oppfatning at *kjøpere* klinger mer som en engangstransaksjon, som for eksempel et oppdrag på en festival. Derfor benytter vi begrepet *kjøpere* om arrangører og andre som kommer til Folkelarm og vurderer å engasjere artister og grupper til sine spillesteder, festivaler og/eller arrangementer.

1.6.3. Showcase

Etter utvalgets oppfatning er begrepet *showcase* et mildt sagt dårlig norsk ord, og det er lite tilfredsstillende at det ikke er i bruk et godt norsk begrep for dette. Men så lenge det ikke var introdusert et alternativt norsk begrep fra starten av, er *showcase* nå fullstendig innarbeidet i Folkelarm-vokabularet, og alle som har et forhold til Folkelarm bruker dette ordet.

Direkte oversatt betyr *showcase* å presentere, vise frem/fremvise eller demonstrere. Og de korte konsertene som gjennomføres under Folkelarm er nettopp å gi utøverne mulighet for å presentere seg, vise seg frem eller demonstrere sine ferdigheter – for kjøpere, media og publikum. Alternative begrep kunne være *presentasjonskonsert* eller *visningskonsert*, men utvalget vurderer dette som tunge ord. Et annet er *promokonsert*, men det er også basert på et fremmedord, og vi har derved ikke noe godt forslag til et alternativt norsk begrep. Samtidig er Folkelarm et arrangement som også henvender seg til internasjonale mediefolk og kjøpere, noe som kan rettferdiggjøre å benytte et internasjonalt begrep.

Utvalget ønsker likevel å peke på dette. I prinsipp burde det være et mål for en organisasjon som FolkOrg å benytte et gode norsk begrep i sin virksomhet, og gjennom sin posisjon som kulturorganisasjon påvirke til å innføre gode norske begreper i sitt område. Utvalget mener derfor at fremtidige arrangører bør vurdere å finne et passende tidspunkt til å endre begrepet.

Utvalget holder seg imidlertid til begrepet som er brukt, slik at rapporten blir så forståelig som mulig for dem som skal lese og bruke rapporten.

2. FOLKELARM OG OMVERDEN

2.1. Forspill og inspirasjon

Da daværende Arbeidsmarkedsetatens Musiker- og Artistformidling tidlig på 1980-tallet skulle revitaliseres og hvert arbeidskontor skulle ha en formidler med særskilt ansvar for musikere og artister, ble det i to omganger utgitt en omfattende katalog over norske artister. Her var folkemusikerne med, selv om enkelte etter hvert uttrykte skepsis til initiativet og ikke så de store resultatene av fremstøtet. Og da Norsk Musikantbruk⁸ i Rikskonsertene i november 1992 inviterte til det første større forsøket i Norge på å selge artister, band og ensembler gjennom levende presentasjon fra en "Mønstringsscene" under "Den 1. Nordiske Nyskapings- og Arbeidsmarkedsmessen" i Oslo Spektrum, var også folkemusikk og verdensmusikk godt representert⁹. Men også dette tiltaket møtte reaksjoner da det ikke førte til særlige resultater og konkrete engasjementer for de deltakende musikerne. Så, i 1996 fikk vi en sjangerspesifikk bransjemesse for folkemusikk i Norden med svenske "Norrskan" (Nordlys) i Falun. Dette gav mer konkrete resultater for de deltakende artistene, og ikke minst – gjennom at det var et årvisst fenomen frem til 2001 – gav det mulighet for nettverksbygging og bedret kontakt i Norden. Arrangementet gav også viktig sceneerfaring for musikerne og øket oppmerksomhet om sjangeren generelt. Men det skulle gå enda 9 år før Norge fikk sin egen bransjemesse for folkemusikk.

Folkelarm oppstod ikke i et vakuum. Og Folkelarms funksjon og rolle i dag kan ikke vurderes isolert, men må sees i sammenheng med omverden, både nasjonalt og internasjonalt.

I sluttrapporten fra Folkelarm i 2005 heter det at både by:Larm og "Danish Music Award Folk" var inspirasjonskilder for Folkelarm (jf. pkt. 1.5.1). Men en rekke andre faktorer var også viktige i tiden Folkelarm ble til. Nedenfor følger en kort gjennomgang av situasjonen da Folkelarm startet opp, pluss litt om utviklingen fremover og hvilke faktorer som er viktige rundt Folkelarms virksomhet i dag.

2.2. LfS, NFD og utenlandsarbeid

Da Folkelarm ble etablert var LfS og NFD i en konkurransesituasjon. Mange av konfliktene fra bruddet i 1987 var bygget ned, og på flere områder var det konstruktiv dialog og ønske om å fordele arbeidsoppgaver mellom organisasjonene, selv om det fremdeles var en del spenninger mellom de to organisasjonene. Denne konkurransen gav også positiv energi til å gjøre et best mulig arbeid for folkemusikkområdet. Folkelarm er et eksempel på et slikt prosjekt, initiert av LfS.

I denne konkurransesituasjonen ble det etablert samarbeid på flere områder, og arbeidet for de utøverne som ønsket folkemusikk som levevei var et slikt område. Folkemusikksjangeren lå langt tilbake hva angår sentrale kulturpolitiske prioriteringer og tilpassede tiltak sammenliknet med flere andre sjangere. Dette gjaldt blant annet på det profesjonelle området. Dette ble også påpekt av Georg Arnestad i utredning "Om folkemusikk og folkedans i det seinmoderne Norge" for Norsk kulturråd i 2001¹⁰. Og etter at denne var presentert 29. januar 2002, åpnet det opp for et mer samordnet, bredere og mer pågående lobby- og utviklingsarbeid fra organisasjonens side. Utredningen førte også til en klarere rollefordeling og fordeling av oppgaver mellom Landslaget for Spelemenn, Norsk Folkemusikk- og Danselag, Noregs Ungdomslag og Rådet for Folkemusikk og Folkedans. Konkret resultat av dette var Folkelarm, i tillegg til bl.a. Bygda Dansar¹¹ og Riksscenen¹².

⁸ Norsk Musikantbruk var initiert av daværende Norsk Musikerforbund som hadde til formål å legge turneer for musikere som hadde skaffet seg turnestøtte.

⁹ Norsk Musikantbruk, Rikskonsertene: "Ut med musikken", kjøreplan og programkatalog for "Mønstringsscenen" under "Den 1. Nordiske Nyskapings- og Arbeidsmarkedsmessen" 17.-19. november 1992.

¹⁰ Arnestad, Georg: "Men vi skal koma i hug at tradisjonen alltid vert oppløyst og omskapt..." (Norsk kulturråd 2001): <http://www.kulturrad.no/sitefiles/1/fou/Rapport27.pdf>

¹¹ Rådet for folkemusikk og folkedans, Bygda dansar (2007): http://www.rff-sentret.no/index.php?option=com_content&task=view&id=133&Itemid=262

¹² Norsk folkemusikkformidling, Riksscenen (2007): <http://www2.folkogdans.no/riksscene.41430.no.html>

2.2.1. Den Norske Folkemusikkscena og Norsk Folkemusikkatalog

Men før dette så LfS og NFD behovet for å bygge ut infrastruktur for de profesjonelle utøverne. I 1999 ble det derfor, bl.a. med utgangspunkt i en stortingsbevilgning til formidlingsvirksomhet på folkemusikkområdet, etablert konkret samarbeid mellom de to organisasjonene om utviklingen av Den Norske Folkemusikkscena¹³ (DnF – i regi av LfS) og Norsk Folkemusikkatalog¹⁴ (NFK - i regi av Norsk folkemusikkformidling/NFD). Denne fordelingen av arbeidsoppgaver mellom LfS og NFD kom som følge av en forståelse om at LfS gjennom sine tilknyttede lag hadde et grunnlag for å utvikle lokale arrangører, og NFD med kun individuelle medlemmer hadde grunnlag for å utvikle en type managementservice for utøverne.

Den Norske Folkemusikkscena tok bl.a. utgangspunkt i et konkret samarbeid LfS og NFD hadde for drift av en folkemusikkpøbb i Oslo og fremveksten av flere slike tilbud ulike steder. Folkemusikkscena arbeidet med å etablere et nettverk av faste folkemusikkscener rundt om i landet og tilby disse subsidierte turneer/konserter – bl.a. inspirert av turnenettverket innenfor Norsk Jazzforum som hadde vært under utvikling en tid. Arbeidet med en sentral koordinering av folkemusikkturneer og oppbygging av turnenettverk var i følge nettsidene til prosjektet *eit hovudsatsingsområde for folkemusikkorganisasjonane*.

Den Norske Folkemusikkscena ble avviklet i mars 2010, bl.a. med henvisning til de nye kompetansesentrene og regionale folkemusikkinitiativene. FolkOrgs styre vedtok da å Vri organisasjonen sitt arbeid vekk frå å vere ein bransjeaktør til å fokusere på tiltak som stimulerer til aktivitet ute i miljøet. Dette inneber m.a. å avslutte arbeidet med eigen turnéverksemd. Organisasjonen bør prioritere rådgjeving og tiltak som støttar opp om lokale arrangørar sin aktivitet og eventuelt andre turnéleggjarar.

Norsk Folkemusikkatalog ble etablert på basis av en utøverkatalog i Sverige som var utviklet og drevet av RfOD¹⁵. Den norske katalogen ble opprettet sammen med en felles nordisk folkemusikkatalog, Folknorth¹⁶. Arbeidet ble koordinert gjennom samarbeidet i Nordisk folkemusikkomité¹⁷, og det internasjonale markedsføringsarbeidet tilknyttet katalogen hadde felles nordisk profil og en oppfatning av at det var enklere og mer ressursbesparende å selge "Nordiske artister" enn artister fra hver enkelt nasjon.

Den norske folkemusikkatalogen består. FolkOrg har ambisjoner om å omgjøre den til en biografibase, da nåværende katalog er krevende å oppdatere og vedlikeholde.

2.2.2. FolknettNorway

Parallelt med at Norsk folkemusikkatalog var under etablering tok plateselskapene Grappa og NORCD sammen med bransjeorganisasjonen FONO initiativ til "FolknettNorway – The Guide to Norwegian Folk Music". Initiativet bestod av en papir- og nettkatalog, samt en presentasjons-CD (jf. pkt. 2.12) som et målrettet profilerings- og markedsføringstiltaket for norsk folkemusikk – i hovedsak rettet mot utlandet. I samarbeid med Nordisk folkemusikkomité ble det også organisert en såkalt "off WOMEX showcase" på det da nye nordiske ambassadekomplekset i Berlin under WOMEX i 1999. Norske, svenske, finske og danske artister spilte ved ambassadearrangementet¹⁸. Samlet var dette det første konkrete og bredt anlagte markedsføringstiltaket mot et utenlandsk marked fra Norge, og arrangementet ble også benyttet til lansering av Norsk folkemusikkatalog.

¹³ Om Den norske Folkemusikkscena (2005): <http://www.folkemusikkscena.no/om>

¹⁴ Om Norsk Folkemusikkatalog (2005): <http://www2.folkogdans.no/om-katalogen.40481.no.html>, og Norsk folkemusikkatalog i dag: <http://www.folkemusikk.no/utoevarkatalog.146035.no.html>

¹⁵ Folkemusikkatalogen i Sverige inngår nå i Svenska folkmusiklänkar: <http://www.rfod.se/folklink/index.asp>

¹⁶ Nordisk folkemusikkatalog: Folknorth: <http://www.folknorth.org>

¹⁷ Nordisk folkemusikkomite består av nordiske folkemusikkorganisasjoner, og i 1999 var dette Finlands Svenska Spelmansförbund (Finland), Folkemusikens Fælles Sekretariat (Danmark), Folkmusikhusningen (Danmark), Folkemusiksamslutningen (Danmark), Færøya Folkatonleikara Falag (Færøyene), Landslaget for Spelemenn (Norge), Norsk Folkemusikk- og Danselag (Norge), Riksföreningen för Folkmusik och Dans (Sverige), Suomen Kansanmusiikkiliitto (Finland), Sveriges Spelmäns Riksförbund (Sverige) og Þjóðlagasetur sr. Bjarna Þorsteinssonar á Siglufirði / The Folkmusic Center in Siglufjordur (Island): <http://www.folknorth.org/nfk.html>

¹⁸ Artister på Off-WOMEX showcase i Berlin 1999: Annbjørg Lien og Ulla fra Norge, Haugaard & Høirup fra Danmark, Leena Joutsenlahti Duo fra Finland og Garmarna fra Sverige.

Før dette hadde kun norske verdensmusikkfestivaler vært aktivt til stede på slike internasjonale bransjemesser. Hovedmotivasjon for disse festivalene på slike messer var å holde seg orientert og engasjere internasjonale kunstnere til eget arrangement. Men det ble også til en viss grad formidlet kontakt til norske folkemusikk- og verdensmusikkartister etter forespørsler fra utenlandske interessenter.

2.2.3. Norsk folkemusikkformidling

Med utgangspunkt i Norsk folkemusikkatalog, som ble lansert under WOMEX i 1999, drev Norsk folkemusikkformidling¹⁹ i regi av NFD i samarbeid med Norsk Musikkinformasjon (MIC) og etter hvert også Music Export Norway (MEN) et aktivt markedsføringsarbeid mot utlandet. Nasjonalt drev Folkemusikkformidlingen også markedsføringsarbeid mot arrangører og media i Norge, pluss formidling av enkeltoppdrag. Dette var tidlig i internetts historie, og kun få artister hadde egne hjemmesider. Så med Norsk Folkemusikkatalog som basis (med artistoppslag på norsk og engelsk) var den overordnede målsettingen med driften å gi utøverne en tidsmessig plattform for egen markedsføring og også bidra til en bred markedsføring av norsk folkemusikk generelt, samt yte bistand i forhold til markedsføring og kontraktsinngåelser til enkeltaktører i hele sektoren.

I oppstarten av Folkelarm ønsket ikke LfS et samarbeid med Norsk folkemusikkformidling. Men etter hvert endret dette seg og Folkemusikkformidlingen kom inn som samarbeidspartner for Folkelarm for tilrettelegging av program for de internasjonale gjestene – før MEN gikk inn og overtok denne oppgaven..

Etter WOMEX i 1999 sørget Norsk folkemusikkformidlingen for at norsk folkemusikk var representert jevnlig på internasjonale messer. Til Folk Alliance International Conference i Vancouver i 2001 var Hallvard T. Bjørgum invitert til å holde showcase, og Norsk Folkemusikkformidling ble bedt om å legge til rette for den. Det ble innledning til et flerårig samarbeid med danske Folkemusikens Fælles Sekretariat og Rikskonsertene i Sverige om felles nordiske showcaseprogrammer og stand under Folk Alliance International Conference. Dette arbeidet ble fulgt opp med jevnlig representasjon både under WOMEX og Folk Alliance International Conference, og også under Strictly Mundial, Celtic Connections og APAP.

Det siste store utenlandsinitiativ fra Folkemusikkformidlingen var i 2010, da seks norske artister/grupper deltok under Celtic Connections' Showcase Scotland i prosjektet Spotlight Norway²⁰. Prosjektet gav en bred profilering av artistene, og ble gjennomført i samarbeid med den norske ambassaden i London, MIC og MEN. (Det foreligger egen evaluering av dette tiltaket²¹.)

Norsk Folkemusikkformidlings virksomhet ble avviklet etter Spotlight Norway i 2011 da FolkOrg mener å dekke opp behovet for profilering og markedsføring gjennom Folkelarm (jf. også distribusjonen av Folkelarms CD i fagbladet Songlines, pkt 2.12.2)

2.2.4. Music Export Norway og Norsk Musikkinformasjon – Music Norway

Da Folkemusikkformidlingen og Folkemusikkatalogen kom i gang med profileringsarbeidet mot utlandet i 2000 ble det utviklet et samarbeid med Norsk Musikkinformasjon. Men tidlig ble også nyopprettede Music Export Norway involvert i dette arbeidet, og MIC og MEN delte på oppgavene. Med MIC og MEN sin inntreden ble det felles nordiske samarbeidet om internasjonal markedsføring på folkemusikksektoren tonet ned til fordel for norsk samarbeid. Raskt kom flere norske aktører med, og den norske delegasjonen til WOMEX ble omfattende. Fra 2002 satte MEN opp den felles norske standen til WOMEX og koordinert den norske delegasjonen. MEN har også de siste årene koordinert påmeldingene til de norske showcasene, og har også vært involvert og deltatt på arrangementer som Showcase Scotland og Babel Med i Marseille.

¹⁹ Norsk folkemusikkformidling, fra 2000 til 2005: <http://www2.nfd.no/nff/index.html>, så frem til 2009: <http://www2.folkogdans.no>, deretter inngår folkemusikkformidlingen i www.folkemusikk.no til formidlingsaktiviteten blir avviklet i 2010 sammen med Folkemusikkscena.

²⁰ Artister på Spotlight Norway: Gjermund Larsen Trio, Synnøve S. Bjørset, Skaidi, Unni Boksasp Ensemble, Valkyrien Allstars og Majorstuen. Se for øvrig: <http://www.folkemusikk.no/spotlight-on-norway.137142.no.html> / <http://www.listento.no/mic.nsf/doc/art2010012513293696892195> / <http://www.musicexportnorway.no/soek-bransjestoette-til-showcase-scotland.4993554-149133.html>

²¹ FolkOrg, Evaluering Spotlight Norway, mars 2010.

Norsk Musikkinformasjon og Music Export Norway omorganiseres nå og slås sammen til stiftelsen Music Norway. Dette har vært en omdiskutert prosess, men i følge Kulturdepartementets pressemelding 16.6.2012 etableres Music Norway ...for å samordne og styrke den internasjonale satsingen på musikkområdet gjennom nærings- og kultureksport samt profilering. Slik får vi en sterk og målrettet satsning på eksport av norsk musikk²².

2.3. NORRSKEN som forløper

Bransjetreffet Norrsken (Nordlys) i Sverige var på mange måter en direkte forløper til Folkelarm. I perioden 1996 til 2001 var Norrsken en årlig bransjemesse for nordisk folke- og verdensmusikk i Falun i regi av Falun Folkemusik Festival. Sammen med flere andre tiltak oppstod dette på initiativ fra Magnus Bäckström, initiativtaker og daværende festivalleder for Falunfestivalen.

Under det første arrangementet i februar 1996 på Grand hotell i Falun omfattet Norrsken 21 artister/grupper pluss utstilling/bransjemesse, og flere norske artister og grupper deltok²³. I løpet av de første årene befestet Norrsken seg som et "must" for nordisk folkemusikkbransje. Men etter hvert begynte imidlertid interessen å dale, og sammen med at den store folkemusikkfestivalen i Falun hadde økende økonomiske og praktiske problemer, ble Norrsken avviklet etter at det ble forsøkt flyttet rundt i Norden (- begjært konkurser i 2004).

Som et forsøk på å skape nye giv og ny interesse for Norrsken kom en henvendelse i 2000 fra daværende festivalleder i Falun, Hans Hjort, om muligheten for et Norrsken-arrangement i Norge i 2002, (bl.a. med bakgrunn i et samarbeid mellom Norsk Folkemusikkformidling og Falun Folkemusik Festival om presentasjon av nordiske artister under Celtic Connections)²⁴. Ideen var at arrangementet, som da begynte å få problemer med å trekke artister og bransjefolk, skulle arrangeres vekselvis i ett nordisk land og i Falun. Så i god tid før første Folkelarm, 1.-3. februar 2002, gjennomførte LfS den nordiske bransjemessen Norrsken på Røros. Formeldt sett skjedde dette i samarbeid med og på oppdrag fra Falun Folkemusik Festival. Det praktiske og økonomiske ansvaret lå imidlertid på LfS. Dette ble første og eneste gang Norrsken ble gjennomført utenfor Falun.

I LfS sin søknad til Fond for utøvende kunstnere 12. desember 2002 skriver daglig leder Magnar Sundt i LfS bl.a.:

Det er Falun Folkemusik Festival (FFF) som eier arrangementet og som har arrangert Norrsken i Falun siden midten av 1990-tallet. (...) Gjennom drøftinger med nordiske folkemusikkorganisasjoner gjennom paraplyorganet Nordisk Folkemusikkkomité ble det siste år bestemt å prøve en ordning der Norrsken ambulerer rundt om i Norden annethvert år – og med Falun som fast arena årene innimellom. Falun Folkemusik Festival ønsket sterkt at Norge skulle være det første arrangørlandet utenfor Sverige, og vi takket ja på en forespørsel om å stille som teknisk og praktisk arrangør. Vi har det hele og fulle ansvaret for arrangementet – innenfor den malen som er lagt – og innenfor de økonomiske rammer som er etablert for fastsetting av deltakeravgifter og billettpriser. FFF skal ha en fast sum for sine arrangementsrettigheter.

Når Norrsken skulle arrangeres i Norge, falt det helt naturlig å legge arrangementet til Røros, fordi

- Røros og Falun er vennskapsbyer og har historisk sterke kulturelle bånd
- Rørosdistriktet har rike folkemusikktradisjoner og et av landets mest aktive og levende miljø
- Hele Røros-samfunnet er skapt som en smeltedigel av tilreisende folk som ble lokket dit av gruvedriften og tilknyttede næringer.

Det er akkurat slik folkemusikk og særegne tradisjoner blir skapt, og det er akkurat slik Norrsken ønsker å framstå; som en smeltedigel med spennende møter mellom Nordens utøvere og tradisjoner. Opplegget er 3-delt; messe-/utstillingsdel, seminardel, en konsertdel.

²² Kulturdepartementets pressemeldinger om Music Norway:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/presSESenter/pressemeldinger/2012/mic-og-men-blir-music-norway.html?id=685904> og <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/presSESenter/pressemeldinger/2012/styret-i-music-norway-pa-plass.html?id=696769>

²³ Norsk Musikerblad nr 3/1996

²⁴ NFD, referat fra sonderingsmøte vedr. Norrsken i Norge 2002, 31. august 2000

Arrangementet ble gjennomført med rundt 100 delegater og med 15 grupper/artister²⁵.

Med arrangementet på Røros var det i praksis slutt for Norrskan. Året etter ble det forsøkt å arrangere Norrskan i Finland, men det strandet. Etter dette var det ikke noe årvisst nordisk bransjetreff for denne sektoren før Folkelarm dukket opp i 2005.

Det er klart at gjennomføringen av Norrskan etter mal fra Falun gav LfS viktige erfaringer når organisasjonen på egen hånd skulle forberede det nye bransjetreffet i Oslo i 2005.

2.4. Spellemann og Folkelarmprisen

Da TV2 overtok ansvaret for Spellemannshowet i 2003 kom det raskt reaksjoner fra folkemusikkmiljøet. Allerede året før hadde det NRK-sendte Spellemannshowet vakt krasse reaksjoner da flere priskategorier ble kuttet fra sendingen. Men i 2003 toppet dette seg, og i en artikkel på nettavisen Ballade 26. februar 2003 sier daværende daglig leder i LfS, Magnar Sundt: - Vi var spente på hvordan TV2s første Spellemann-utdeling ville se ut, og skuffelsen ble dessverre svært stor. Folkemusikken, som har gitt prisen navn og statuettene symbolet, fikk sin pris delt ut i pausen for nyhets- og reklamepause. Vi finner oss ikke i å bli tilsidesatt slik.²⁶

Utspillet fikk bred støtte, og førte til en opphetet debatt. Den 29. oktober samme år sender LfS så ut en pressemelding om at man nå ønsket en egen prisutdeling:

- Nok er nok. Bransjens egen spellemannprisutdeling har spelt seg sjøl utover sidelina, sier landslagets leder Magnar Sundt, som nå signaliserer en alternativ prisutdeling allerede i 2005.²⁷ I presseskrivet som da ble sendt ut skriver LfS bl.a. Glamour er viktig også for folkemusikeren. En alternativ spelmannsprisutdeling bør kunne bli bygd over samme lest som den allerede eksisterende spelmannsprisutdelinga. Det må bli en festaften der artistene og bransjen feirer seg sjøl - og forhåpentligvis deler dette raust med det norske folk.

Spellemanndebatten gav LfS fraspark til å dra i gang Folkelarmprisen (Norwegian Folk Music Award). Og i et notat utformet av Arild Hoksnes²⁸, som ledet utvalget som utredet den nye prisen, heter det under DEL 1: MÅL OG AVGRENSINGAR:

Kva er målsettinga?

- Å lage ein sjangerpris for folkemusikk som er ein fagleg og kvalitetsmessig fundert pris.

Dette skal den IKKJE vere følgjande:

- IKKJE ein konkurrent til Spellemannprisen
- IKKJE ein pris som inkluderer eit breidt utvalg av genrar (f eks jazz, klassisk etc.), men som tar med seg bl a den folkemusikkytringa som Samspill representerer og den samiske musikken
- IKKJE berre vere ein pris for CD-utgjevingar

Kvifor skal vi det?

- Prisen skal vere noko å strekke seg etter for folkemusikkmiljøet.
- Prisen skal gje folkemusikken høgare status og oppmerksomheit utanfor sitt eige miljø.

Andre grunnprinsipp

- Prisen skal formast rundt miljøets eigne behov for ei slik markering
- Markeringa må likevel vere eit konsept som det er attraktivt for media, sponsorar og andre finansieringskjelder å vere med på.
- Det må ikkje gå inflasjon i prisutdelingar under paraplyen Folkemusikkprisen (eks. kan det ikkje lagast 10-15 kategoriar av 30 CD-utgjevingar)

De første prisene ble utdelt under Folkelarm i 2005, og mye av Hoksnes sin visjon ligger fremdeles til grunn for prisen. Flere av disse målsettingspunktene kan også leses som avspark til det ideologiske grunnlaget for Folkelarm.

²⁵ Ballade 01.02.2002: <http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2002013112452850093842>

²⁶ Ballade 26.02.2003: <http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2003022612270496234378>

²⁷ Ballade 29.10.2003: <http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2003102909555515631952>

²⁸ Arild Hoksnes/LfS, desember 2003

2.5. Internasjonale bransjemesser

Folkemusikk, og ikke minst verdensmusikk, er blitt et kommersielt marked med en rekke internasjonale bransjemesser og profesjonelle treff. De fleste av disse er laget over samme lest: artistpresentasjoner med showcasekonserter, messedel med utstillinger, nettverksbygging og møter, fagprogram med seminarer, og mer praktisk rettede workshops eller verksteder – som andre bransjemesser på musikkområdet. I dette er Folkelarm en liten lokal/regional aktør i et verdensmarked, men ikke uviktig av den grunn.

Det følgende er en kort gjennomgang av de viktigste bransjetreffene og showcasearenaene der også norsk folkemusikkbransje vanligvis er til stede og norske folkemusikkkartister har vært presentert, og som Folkelarm må sees i forhold til.

2.5.1. WOMEX

Den største aktøren i dette markedet er det internasjonale bransjetreffet WOMEX (WORLD MUSIC EXPO)²⁹. Det ble startet opp i 1994 etter initiativ fra og i samarbeid med The European Forum of Worldwide Music Festivals (EFWMF). Etter en tid ble WOMEX etablert som en frittstående virksomhet, og er i dag en stor kommersiell aktør. WOMEX arrangeres hvert år i oktober. Det har sitt utspring og sin administrasjon i Berlin, men arrangementet har flyttet rundt i Europa med ulike fokus hvert år. Sist år omfattet WOMEX 2.250 delegater og 1.250 firmaer fra 98 land, messeområde med 270 stands for 700 firmaer fra 68 land, 60 "showcase acts" med 320 artister fra 52 land på 6 scener, seminarprogram med 20 konferanser og 40 innledere fra 21 land, pluss en rekke tilknyttede arrangementer, prisutdelinger, eget filmprogram, m.m. Profilen har, som navnet tilsier, et klart tyngdepunkt i verdensmusikk, gjerne populariserte former for verdensmusikk.

2.5.2. Strictly Mundial

Etter bruddet mellom WOMEX og EFWMF i 2000 etablerte festivalforumet bransjetreffet Strictly Mundial, med større fokus på mer tradisjonell musikk enn verdensmusikk-treffet WOMEX. Dette flyttet også rundt, og ble arrangert siste gang i Montreal sammen med Folk Alliance Conference i 2005 (ref pkt 2.5.4), etter at det ble avlyst i Istanbul i 2004.

2.5.3. Showcase Scotland

Showcase Scotland arrangeres årlig i slutten av januar i Glasgow i Skottland. Arrangementet går i løpet av den siste uken av verdens største vinterfestival, Celtic Connections. Presentasjonskonserter inngår i festivalen, i tillegg til et eget showcaseprogram. Programmet har fokus på skotsk og keltisk musikk, men presenterer også musikere fra en rekke andre steder. I tillegg har man hvert år et særskilt fokus, der arrangøren inviterer en ekstern operatør/koordinator til å sette en del av programmet. I 2012 var dette Catalonia, året før Norge med "Spotlight Norway" (jf. pkt. 2.2.3). Bransjetreffet i 2012 var det 13. i rekken og ble arrangert over 5 dager med konserter fra 12 scener med over 60 artister/grupper/utøvere. Programmet omfattet i tillegg seminarer og messe/utstillingsområde (kun en dag), og samlet rundt 180 delegater.

2.5.4. Folk Alliance International Conference

The North American Folk Music and Dance Alliance har arrangert sitt årlige bransjetreff siden 1989 ulike steder i Nord-Amerika. Dette er et bredt treff som har sine røtter i den Nordamerikanske folk-kulturen med fokus på amerikansk folk-musikk hvor "singer-songwriter"-tradisjonen har en bred plass³⁰. I februar 2013 ventes 1.750 delegater, og arrangementet vil omfatte mer enn 50 workshops, paneldiskusjoner og gruppemøter, mer enn 100 utstillere, flere prisutdelinger, store konserter, lokale "outreach concerts", 200 offisielle showcasekonserter og – noe som er karakteristisk for Folk Alliance – mer enn 300 uoffisielle, private showcases.

²⁹ Om WOMEX på Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Womex>

³⁰ The Austin Chronicle, "What the Folk?" (10.02.2006): <http://www.austinchronicle.com/music/2006-02-10/337553>

2.5.5. **APAP | NYC**

Association of Performing Arts Presenters arrangerer hvert år i januar APAP | NYC, som er verdens største markeds plass og møtested for all mulig scenekunst – inklusive folkemusikk og folkedans. Mer enn 3.500 foredragsholdere, kunstnere, ledere og agenter fra 28 land møtes i New York City i fem dager. I dette utgjør den tradisjonelle musikken og dansen en liten del, men norske folkemusikere har vært presentert der, og i følge Årsmelding for NFF i 2009 var dette "... ein stor suksess med fullt hus og god stemning."³¹ Også andre nordiske lands folkemusikere har vært presentert på APAP.

2.5.6. **Babel Med Music**

Babel Med Music ble arrangert for 7. gang i mars 2012. Dette er et regionalt bransjetreff for verdensmusikk som i år samlet 172 musikere fra 30 ulike band/grupper, 13.350 publikummere, 2.500 delegater fra 5 kontinenter, bransjemesse med 150 stands for 250 utstillere/firmaer, konferanser og prisutdelinger. I 2011 avholdt også European Forum of Worldwide Music Festivals (EFWMF) sin generalforsamling under arrangementet.

2.5.7. **Fira de Manresa**

I Middelhavsregionen finnes også festivalen Fira Mediterrània de Manresa, i den katalanske byen Manresa, Spania. Festivalen fungerer også som et showcasearrangement for i hovedsak katalansk musikk overfor verden. I 2011 samlet arrangementet 1.251 internasjonale delegater fra 28 land. Den 15. utgaven av arrangementet planlegges i november 2012. Men til nå har ikke dette arrangementet tiltrukket seg mye oppmerksomhet fra Norge og Norden.

2.6. **by:Larm**

I oppstarten av Folkelarm i 2005 ble musikkbransjetreffet by:Larm fremholdt som en inspirasjonskilde (jf. pkt. 2.6). by:Larm er i dag Skandinavias største musikk-kongress, tidligere arrangert i større norske byer, men siden 2008 er by:Larm arrangert i Oslo. Arrangementet er bygget opp som andre bransjetreff med en i hovedsak todelt profil: en festival- og showcasedel og en konferansedel. Konferansen består bl.a. av en rekke foredrag, seminarer og debatter på dagtid, og er møteplass for norsk og utenlandsk musikkbransje. Konsertene skjer på kveldstid og er åpne for publikum med tilgang også for delegatene.

Bureau Storm (DA eid av Erlend Mogård Larsen og Øystein Ronander³²) står bak by:Larm. by:Larm er organisert som en stiftelse som leier inn Bureau Storm til å gjøre arrangementet. I tillegg drives følgende arrangementer fra Bureau Storms kontorer:

- Musikkfest Oslo (stiftelse som leier inn Bureau Storm til å gjøre arrangementet).
- Slottsfjell Festival (AS, majoritetseiere Erlend Mogård Larsen og Øystein Ronander i tillegg til lokale initiativtakere i Tønsberg).
- Træna Festival (forening med Bureau Storm som medlem og Erlend Mogård Larsen som booking- og profilsjef).

Bureau Storm driver også managementvirksomhet for bl.a. Bigbang, 120Days, Mari Boine, Adjagas, Jaga Jazzist, Seigmenn, m.v.

I perioden 2008 – 2010 samarbeidet Riksscenen med by:Larm om programmering av folkemusikk og noe verdensmusikk under festivalen. Dette samarbeidet er nå avviklet.

³¹ Årsmelding for NFF 2009: "Arts Presenters Conference (APAP), New York, 11. – 15. januar 2008. Her møtast agentar og arrangørar frå heile Nord-Amerika. NFF si hovudoppgåve på konferansen var, som i 2007, å kome i kontakt med agentar som ynskjer å jobbe for norske musikkarar. I år arrangerte NFF, i samarbeid med det norske konsulatet i N.Y, Scandinavian House, Music Export Norway og agentbyrået Onqueue Performing Artists ved Sandra Peevers, showcase på konferansehotellet og ein stor konsert på Scandinavia House. Særleg var konserten på Scandinavia house ein stor suksess med fullt hus og god stemning. Desse spelte showcase: Karl Seglem og Håkon Høgemo, Unni Løvlid og Benedicte Maurseth (som ein del av Intro-folk lansering) I tillegg var den skotskbaserte gruppa Fribo del av programmet. Lene Furuli deltok frå NFF."

³² DA: selskap med delt ansvar (<https://www.altinn.no/no/hjelp-til-regelverk/starte-bedrift/for-du-starter/selskapsform/ansvarlig>)

Nå samarbeider by:Larm med TRAP³³ om programmering av verdensmusikk og med Victoria/Nasjonale Jazzscene. Jazzscenesamarbeidet har gått ut på at Bugge Wesseltuft kuraterer og presenterer en kveld på Victoria, og at by:Larm bruker Victoria alle dager med band som passer der.

I markedet by:Larm opererer i finnes mange aktører. Sverige har forsøkt å etablere et tilsvarende bransjetreff men har ikke lyktes. Og i den tiden by:Larm flyttet rundt ble det også vurdert å legge arrangementet til Malmö, uten at det ble noe av. Andre aktører i dette området er:

- Spot i Danmark (mai). Spots profil er hovedsakelig dansk musikk pluss nordisk.³⁴
- Music & media, Tampere i Finland (oktober). Profilen er i hovedsak finsk.³⁵
- Eurosonic, drives av EBU i Nederland og det største evenementet i Europa, med dobbelt så mange delegater som by:Larm. Fokus på Europa. (En del av EBU).³⁶
- South by Southwest Conferences & Festivals i Austin, Texas, USA er verdens største med 2.000 band og hele verden som profil og nedslagsfelt.³⁷

Øystein Ronander (intervjuet i tilknytning til denne utredningen) omtaler seg som positiv til og opptatt av folkemusikk og verdensmusikk – og etter eget utsagn den i by:Larm som er mest opptatt av dette. Han ønsker bredde i by:Larm-programmeringen, men presiserer at det vil alltid være pop/rock som er hovedfokus: "Det blir aldri fem scener med frijazz eller black metal", påpeker han, "men det er viktig for by:Larm å være aktuelle, se utviklingstrekk og kunne programmere i forhold til hva som er på veg opp, og være **på** tiden."

Øystein Ronander presiserer at by:Larm henvender seg til hele verden, men presenterer kun nordisk musikk. Et Nordens vindu mot resten av verden, og samtidig en brobygger mellom markedene i Norden – med følgende langsiktige visjon:

- å bidra til et mer enhetlig nordisk marked som er mer åpent og tilgjengelig, og
- å være "Det Nordiske Bransjetreffet" som viser Norden mot verden.

2.7. Internasjonale program – ved Førdefestivalen m.fl.

Førdefestivalen arrangeres hvert år i første halvdel av juli, første gang i 1990. Festivalen er, i følge egne nettsider, det største flerkulturelle musikkarrangementet i Norge. Festivalen tilbyr et program med konserter, kurs, utstillinger, barneaktiviteter og turer. Og festivalen presenterer etnisk musikk fra hele verden. Den norske folkemusikken er en stor del av festivalprogrammene, og festivalen legger særlig vekt på å få frem unge musikere og nye produksjoner.³⁸

Førde internasjonale folkemusikkfestival har hatt eget program for internasjonal presse og bransje siden 2008. Tallet på deltakere har variert fra 19 til 29. Programmet har omfattet en pressetur i forkant av festivalen. Turen har gått fra Bergen til Førde, gjerne via Flåm og Balestrand. På presseturen har det vært innlagte konserter og foredrag for å gi deltakerne en introduksjon til norsk folkemusikk. Under festivalen har det så vært faste morgenmøter der det også har vært miniforedrag og/eller møter med musikere eller andre aktører i norsk folkemusikk. Programmet har vært arrangert i samarbeid med Utenriksdepartementet (og berørte ambassader), MIC og MEN, Norsk Folkemusikkformidling/Folk Org, og med Fjord Norge³⁹ som praktisk tilrettelegger av selve presseturen.

Førdefestivalens program får meget positive tilbakemeldinger fra våre internasjonale informanter, og har resultert i at norske artister er engasjert til internasjonale oppdrag.

Norge har forøvrig fått en svært omfattende og bred festivalflora, og det er blitt vanlig at større festivaler og festspill har program for inviterte utenlandske gjester – i samarbeid med UD og oftest med MIC og eller MEN involvert. I følge NRK så har for eksempel Øyafestivalen 150-200

³³ Transnational Arts Production (TrAP), tidligere Du Store Verden: <http://trap.no>

³⁴ Spot (Rosa): <http://www.spotfestival.dk>

³⁵ Music & Media: <http://www.musiikkimedia.fi/en/home>

³⁶ Eurosonic: <http://www.eurosonic.net>

³⁷ The South by Southwest (SXSW) Conferences & Festivals: <http://sxsw.com>

³⁸ Førdefestivalen, "Om festivalen": <http://www.fordefestival.no/Omfestivalen.aspx>

³⁹ Fjord Norge AS (Fjord Norway): reisemålselskapet for de fire Vestlandsfylkene. <http://www.fjordnorway.com>

internasjonale gjester hvert år (ca 70 er inviterte). MEN er involvert i det internasjonale delegatarbeidet under Øya, Kongsberg jazz, Infernofestivalen, Insomniafestivalen.

Nettopp Førdefestivalens internasjonale program blir et supplement eller en viktig utfyllende faktor til det Folkelarm kan gjøre overfor utenlandske delegater, og disse programmene og delegatutvalgene bør derfor sees i sammenheng.

2.8. Sverige - Folk- og Världsmusikgalan

Bransjetreffet Norrskan er omtalt ovenfor (jf. pkt. 2.3), og etter dette var det stille på dette området i Sverige. Men 23. – 25. april 2010 ble første Folk- og Världsmusikgalan⁴⁰ arrangert på Nybrokajen 11 i Stockholm. Dette var et nytt initiativ fra Riksförbundet for Folkmusik och Dans (RFoD) og daværende Rikskonsserter i Sverige, med mål om "... att visa genrens kraft utåt. Samtidig vill vi stärka genren inåt och därigenom stärka dess identitet och samhörighet."⁴¹ Det første arrangementet i 2010 omfattet en prisutdelingskonsert/forestilling, pluss ulike danseprogram/workshops med bl.a. Frikar, seminarer, RFoDs Forbundsstemne, m.m.⁴² Den første Gala-konserten ble sendt direkte på Svensk Radios P2.

Etter dette har "Galan" vært arrangert årvisst, 2011 i Göteborg, 2012 i Malmö, og i følge RFoDs forbundssekretær Lars Farago (intervjuet i tilknytning til denne utredningen), har man venteliste med arrangørsteder for de kommende år. Lokalt samarbeider arrangementet med de regionale länsmusik-/regionmusikordningene, i tillegg til at Svensk Radio og en rekke organisasjoner er samarbeidspartnere. Arrangementet finansieres med midler fra stat og region/lokalt nivå.

Programmene har blitt mer omfattende etter hvert, og siste års arrangement i Malmö hadde i tillegg til gallakonserten med prisutdelinger et omfattende seminar- og konsertprogram:

- "Open folk" som omtales som et bransjetreff over tre dager med stands, seminarer, workshops, konserter, jam og "mingel: Folkdate – Snabbdating för artister och arrangörer",
- "Familjekonsert"
- "Open stage" som er et tre-dagers program med en rekke kort-konserter på to scener.

Totalt var det rundt 1.000 publikummere på arrangementet – folkemusikkmiljøet og lokalt publikum. Svensk Radios P2 sendte direkte, også web-TV. Og i 2011 ble Gala-konserten sendt via EBU i 12 land. Alle artistene til Gala-konserten fikk et moderat honorar (på faktura) som inkluderte prøve dagen før. Programmet til "Open stage" baseres på gratis opptreden med stort sett lokale utøvere.

Lars Farago presiserer at de anstrenger seg for at programmet får like stor andel verdensmusikk som tradisjonell folkemusikk med røtter i Sverige/Norden: "Vi tror att evenemanget behöver den bredden för att ha bärkraft, men ser det också som en viktig ideologisk inriktning för RFoD och för många av våra partners". Han sier videre at forholdet mellom amatører og profesjonelle er viktig for arrangementet. Galan skal styrke den profesjonelle delen av miljøet, og er derfor innrettet mot dette, mens en stor del av sjangerens utøvere ikke nødvendigvis ser forskjell på profesjonelle og amatører eller ikke vil innrømme at det er en slik oppdeling, i følge Farago.

Lars Farago forteller videre at man har ambisjoner som Folkelarm – om et årvisst treff, men med en litt annen profil. Arrangementet flytter rundt. Dette skaper i følge Farago noen praktiske problemer, men det oppstår også nye muligheter. Man må tilpasse seg og folkemusikken møter nytt publikum. Samtidig gir dette muligheter for arrangementer med ulik fokus fra år til år, avhengig av kompetanse og ønsker hos den lokale arrangøren. Arrangementet vil derved få ulik karakter fra år til år. Et år kan fokus være kulturskoler, pedagogikk og barneprogrammer. Et annet år turistindustri.

⁴⁰ Folk- og Världsmusikgalan, om: <http://www.gala.se/index.php/om-galan>

⁴¹ RFoD/Rikskonsserter, Innbydelse til Folk- og världsmusikgala 23 april 2010 (02.09.2009): http://www.rfod.se/aktuellt/dokument/Folk_V-musikgala_inbj090902.pdf

⁴² RFoD, Program, workshop, seminarer i anslutning til RFoDs Förbundsstämma <http://www.rfod.se/aktuellt/dokument/Program-gala-f-st-Jammin23-25april.pdf>

Neste år arrangeres Galan i Gävle, og året etter Umeå, samme år som Umeå er Europeisk kulturhovedstad – så dette året blir temaet "europeisk møte". Og for påfølgende år er det i følge Farago pågang for å få arrangere dette.

I vår runde overfor et bredt utvalg av norske og internasjonale folkemusikkmennesker, kjøpere, organisasjonsmennesker, plateselskap og mediefolk, hadde ingen registrert noen invitasjon til årets Gala. Så arrangøren har oversett noe vesentlig om ambisjonen er å lage et Nordisk eller et internasjonalt bransjetreff.

2.9. Danmark - Danish Roots og Danish Folk Music Awards

I Danmark er det for tiden et uoversiktlig og uavklart organisasjonsmiljø – også på folkemusikkområdet. Tidligere fantes et eget felles sekretariat, Folkemusikens Fælles Sekretariat, i Århus (etablert i 1994). Fellessekretariatet koordinerte aktiviteter på vegne av organisasjonene Folkemusikhringen og Folkemusikksamslutningen, forvaltet støttemidler, drev et aktivt markedsføringsarbeid mot utlandet og deltok i nordisk samarbeid på dette området. Fra 1. januar 2011 overtok World Music Denmark (WMD) sekretariatsfunksjonen for folkemusikkområdet⁴³. WMDs rolle er foreløpig, og man venter en avklaring på denne situasjonen i løpet av høsten 2012, da det skal komme en nærmere avklaring for fremtidig organisering av hele musikk- og kulturlivet i Danmark.

2.9.1. Danish Roots

En aktør i Danmark som i de siste årene har utviklet stor aktivitet på området utenlandspromovering for folkemusikk er Danish Roots⁴⁴, drevet av prosjektleder Morten Høirup (intervjuet i tilknytning til denne utredningen), som selv har lang erfaring som turnerende musiker innenlands og utenlands. Danish Roots sine aktiviteter omfatter:

- Tilstedeværelse på internasjonale bransjemesser.
- Offensivt arbeid med et gjennomarbeidet og omfattende markedsføringsopplegg der 10 band velges ut av utenlandske agenter for markedsføringsprogram over 2 år. Agentene, som skiftes hvert år, inviteres til Danmark og får dekket reise og et honorar på EUR 500 for å komme og se og oppleve aktuelle grupper. Bandene søker elektronisk (på engelsk) og juryen (5 medlemmer) går gjennom alle søknader, rundt 30 stk hvert år, noe som – i tillegg til at man får en utenlandsk vurdering av gruppene som skal markedsføres mot utlandet – også får et stort antall utenlandske agenter til å sette seg inn i og vurdere et stort antall danske folkemusikkgrupper. Opplegget omfatter også workshops der de utenlandske agentene er foredragsholdere og bandene får større bransjekunnskap.
- Støtte til arbeidstillatelse bl.a. i Russland og USA.
- Presentasjon av 6 Danish Roots-grupper på Tønderfestivalen, som også har inviterte internasjonale bransjefolk til stede.
- Utforming presseskriv/presentasjonsartikkel til hver gruppe som også oversettes til tysk og engelsk.
- Utgivelse av presentasjons-CD og tilbud om ferdig, engelskspråklig radioprogram.
- Deltakelse i gjennomføringen av Danish Folk Music Awards, sist år gjennom å invitere og besørge transport for WOMEX-delegater til arrangementet som i følge Morten Høirup i resulterte i en rekke kontrakter for deltakende grupper.

2.9.2. Danish Folk Music Awards

Danish Music Awards tilsvarer norske Spellemannprisen og har vært en årlig begivenhet siden 1989. Navnet eies av IFPIs danske avdeling, men folkemusikkprisen tildeles i et eget show som organiseres av folkemusikkorganisasjonene. Danish Folk Music Awards ble sist gang utdelt i oktober 2011⁴⁵. Da ble pris og arrangement finansiert gjennom et spleiselag mellom WMDs

⁴³ Om World Music Denmark (WMD), sekretariat for folkemusikk i Danmark:
<http://www.folkemusik.dk/default.asp?sitemenuMainID=38>

⁴⁴ Om Danish Roots: <http://www.danishroots.eu/index.php/about-danish-roots>

⁴⁵ Danish Music Awards 2011: <http://www.folkemusik.dk/page.asp?id=18&sitemenuMainID=18>

Sekretariat for Folkemusik, Dansk Musiker Forbund (DMF), Dansk Artist Forbund (DAF), Danske Populær Autorer (DPA) og Danske Jazz, Beat & Folkemusik Autorer (DJBFA). I tillegg deltar Danish Roots i organiseringen. Det er satt av penger og planlegges ny utdeling høsten 2012.

2.10. Finland og Arctic Paradise Live

"Arctic Paradise – Contemporary Folk Music From Finland" er navn på en serie påkostede presentasjons-CD-er eller CD-samlere med utfyllende presentasjon av artistene. Platene utgis av FIMIC (det finske musikkinformasjonssenteret), og har vært utgitt jevnlig siden 1997⁴⁶.

I perioden 2007-2009 organiserte også FIMIC i samarbeid med nasjonale aktører Arctic Paradise Live⁴⁷, et program rettet mot utenlandske arrangører og bransjefolk. Programmet omfattet presentasjonskonserter med finske artister og grupper. Inviterte nøkkelpersoner fikk et vel organisert program med finske moderne folkemusikk som var koordinerte av FIMIC og arrangert i samarbeid med en rekke nasjonale aktører. Dette bestod av noen offisielle konsertprogrammer og noen presentasjonskonserter arrangert for anledningen.

Programmet har fått mye skryt fra utenlandske bransjefolk som er blant informantene til denne rapporten.

2.11. Mange faktorer spiller inn

Ut over de bransjemessene som er trukket frem ovenfor, finnes en rekke viktige arenaer der folkemusikere når frem til nye engasjementer og nytt publikum. I prinsipp er det slik at hver opptreden og hver konsert som gjøres er et prøvespill eller audition til nye engasjementer. I salen kan det være aktører som umiddelbart engasjerer til et nytt oppdrag, eller så går ryktet som gir artisten det generelle omdømmet som igjen kan føre til oppmerksomhet og nye oppdrag. Som en av informantene våre sier: "Hva som gjør at jeg får nye jobber skjønner jeg ikke helt. Det er resultat av et totalbilde, og i den sammenhengen er Folkelarm bra."

Noen enkeltpersoner får stor betydning i kraft av sin posisjon, entusiasme og pågåenhet. I forhold til norsk musikk/folkemusikk sin gjennomslagskraft i utlandet finnes noen slike som har fått stor betydning for utbredelsen og forståelsen for norsk og nordisk musikk generelt, og norsk folkemusikk spesielt. Vi nevner ingen særskilt her, men slike personer er uvurderlige i forhold til å skape forståelse, oppmerksomhet, omtale og bruk av norsk folkemusikk i utlandet. Det er derfor viktig å ivareta slike personer, gi dem oppfølging og relevant informasjon mellom invitasjonene til å overvære evenementer i Norge.

For øvrig har også kringkastingsselskap en viktig rolle å spille som formildere av norsk kultur og norske utøvere. Særlig allmennkringkasterne NRK, TV2, P4 og Radio Norge⁴⁸. Men det er ingen hemmelighet at kringkastingsselskap bruker sin posisjon for å få musikere og artister til å stille opp i sine programmer billig og ofte gratis med henvisning til markedsføringsverdien.

Festivalene har også fått en viktig rolle. Men til forskjell fra kringkastingsselskapene betaler festivalene vanligvis sine artister selv om det finnes inviterte bransjefolk i salen når artistene opptre. Programansvarlige fra festivaler og andre arrangørsteder turnerer rundt på festivaler for å se og vurdere for fremtidig programmering, og å holde seg orientert om utviklingen innen området. (Jf. også pkt. 2.7)

⁴⁶ FIMIC, Arctic Paradise – Contemporary Folk Music From Finland 2012:
<http://www.fimic.fi/Fimic/fimic.nsf/0/27971C20537139C9C2257927003427F6?opendocument>

⁴⁷ FIMIC, Arctic Paradise Live:
<http://www.fimic.fi/Fimic/fimic.nsf/0/e5ee5179c34c7fa4c22575af004a6604!OpenDocument&Click=>

⁴⁸ Medietilsynet om allmennkringkasterne: <http://www.medietilsynet.no/no/Tema/Allmennkringkasting>

2.12. Samleplater med artistpresentasjoner

Når man deltar på bransjetreff som WOMEX, blir en overveldet av mengden CD-er som deles ut og som bokstavelig talt dyttes på en. Ved første besøk kan dette virke overveldende, men den erfarne musikkmesseaktør lærer seg fort å kaste til side og å unngå ikke relevante produksjoner.

Den generelle CD-sampleren eller promo-CDen – presentasjonsplaten – fra et land, en region, et plate- eller managementselskap, eller artist hadde nok en viktig funksjon tidligere, og mange la mye vekt på utseende og innpakning for å skille seg positivt ut og skape interesse for nettopp sin utgivelse. I dag er slike CD-er vanlige vedlegg i fagblader, og lett tilgjengelig i mange sammenhenger. Så nå er det antakelig andre medier og andre former som må til for å skape oppmerksomhet og interesse, selv om "demoen" eller CD-en selvfølgelig fremdeles er viktig som visittkort og oppfølging til kontakter som er skapt og forespørsler som er mottatt. Derfor er dette et format som fortjener omtale her, også fordi Folkelarm har sine egne produksjoner, sist med CD-en "Folke-Larm, Traditional Music from Norway", produsert i tilknytning til Folkelarm i 2011 og distribuert med fagbladet Songlines sin utgave i januar/februar 2012.

2.12.1. Et lite tilbakeblikk:

I 1993, før vinter-OL på Lillehammer, gav Forum for Norsk Musikk (FFNM) – som ble etablert av norsk musikkbransje for å øke bruk av norsk musikk før, under og etter OL – ut en dobbel CD med tittel *Nå får det være norsk*, hvor norsk folkemusikk inngikk. Utgivelsen var ikke for salg, men rettet mot norsk media for å "...være en hjelp for media, slik at man kan orientere seg i det mangfoldige musikalske landskapet som Norge i dag kan by på. (...) Spill og lytt til ekte norsk musikk!" het det i heftet som fulgte platen. Både Landslaget for Spelemenn, Norsk Folkemusikk- og Danselag og Rådet for folkemusikk og folkedans var medlemmer i forumet.

Sverige og Danmark var tidlig ute med sine serier med presentasjonsplater på folkemusikkområdet. I Danmark inngikk serien *Folk Music from Denmark*, første gang utgitt i 1995, i en serie fra MXP, Danish Music Export & Promotion⁴⁹. En påkostet utgivelse der det ble laget en plate i hard cover for hver sjanger som kunne deles ut hver for seg, eller deles ut samlet i en boks (1998: folk, rock, jazz og "dance & more..."). *Folk Acts Sweden* kom med en stor boks med 10 CD-er i 1998 som en felles utgivelse fra en rekke svenske plateselskaper, på initiativ fra Olle Paulsson og selskapet Drone. En ambisiøs utgivelse med 7 CD-er i en boks og med god plass til påfølgende utgivelser, og som også ble fulgt opp med enkeltplater i samme utførelse som den første boksen. Norge var senere ut. I 1998 laget Grappa Musikkforlag AS den første rene markedsføringsplaten for folkemusikk. Produksjonen *Music from Norway* var ikke til ordinært salg men kun til utdeling i markedsføringsøyemed, basert på Grappa og Grappa-tilknyttede Heilo sin brede katalog av folkemusikk. FolknettNorway sin eneste plate kom sammen med katalog og nettside til WOMEX i 2000, (jf. pkt. 2.2.2). Da NFD i regi av Norsk folkemusikkformidling på slutten av 1990-tallet startet opp sitt arbeid med å markedsføre folkemusikk- og folkedansutøvere (jf. pkt 2.2.3), omfattet dette også presentasjonsplater. Under navnet *www.folkogdans.no*⁵⁰ VOL 1-4, 2001-2007, ble artister tilknyttet Norsk Folkemusikkatalog presentert – rettet mot det internasjonale markedet. Og da MEN ble etablert startet det nye eksportkontoret med utgivelser av presentasjonsplater for ulike sjangere under fellebenevnelser "Norway". Her inngikk *World/Traditional*, som til nå er kommet i tre utgaver (2002, 2006 og 2009). Plate nummer to ble utgitt i samarbeid med folkogdans.no/Norsk folkemusikkformidling, og den siste i samarbeid med Folkelarm i fjor (jf. pkt. 2.12.2 nedenfor).

2.12.2. Folkelarms utgivelser

Folkelarm gav ut sin første presentasjonsplate i samarbeid med Etnisk Musikkklubb i 2008, da Elisabeth Vatn var tiltrådt som prosjektansvarlig. Dette er en påkostet dobbelt-CD som presenterte alle artistene dette året, og som i tillegg til å fungere som en promo-CD og minne fra Folkelarm det året, også ble lagt ut for ordinært salg og fremdeles inngår i Etnisk Musikkklubb sin katalog⁵¹.

⁴⁹ Danish Music Export & Promotion, MXP/MXD: <http://www.mxp.dk> / <http://www.mxp.dk/2000/index.html>

⁵⁰ Om *www.folkogdans.no* VOL 1-4, 2001-2007: <http://www2.folkogdans.no/folkogdans-no-vol-4.552389-40007.html>

⁵¹ Etnisk Musikkklubb, FolkeLarm Oslo 2008: <http://www.etniskmusikkklubb.no/Shop/Product/Folkelarm-Oslo-2008/1-880>

Året etter fulgte Folkelarm opp med en utgivelse i samarbeid med NORCD, også denne for utdeling fra Folkelarm og til ordinært salg fra plateselskapet⁵².

Neste og siste utgivelse fra Folkelarm kom så i 2011, denne gang i samarbeid med Music Export Norway (MEN). *Traditional music from Norway* fremstår som en moderne og enklere utgivelse. Her er ikke noe hefte, kun CD og et enkelt omslag. Utfyllende informasjon finnes på Folkelarms nettsider⁵³, og det aller meste av musikken på platen er også tilgjengelig hos internett-distributørene WIMP, SPOTIFY og ITUNES. Platen ble distribuert som "Bonus CD" med det internasjonale fagmagasinet Songlines i januar-/februarutgaven i 2012, i tide til også å bli delt ut under Showcase Scotland fra Songlines sin stand på messen under festivalen.

At Folkelarm på denne måten samler "sine" artister og gjør dem tilgjengelige ut over selve arrangementet, gjør det enklere for potensielle kjøpere å minnes hva man har opplevd og sjekke artistene ut nærmere etter at man har kommet hjem – også dem man kanskje ikke fikk med seg under arrangementet men som man hørte kolleger snakke om i ettertid. Dette utgjør en ekstra markedsførings- og profileringsbonus for de deltakende artistene og gruppene.

⁵² NORCD, Folkelarm 2009 various artists:

http://www.platekompaniet.no/Musikk.aspx/CD/Diverse_World_Music/Folkelarm_2009/?id=NORCD0987

⁵³ Folkelarm, "Traditional music from Norway": <http://www.folkelarm.no/cd-in-janfeb-edition-of-songlines.5003576-152756.html>

Ragnhild Furebotten, Folkelarm 2011. Foto: Phil Keen

3. FOLKELARM I DAG

I det følgende vil vi se på hvordan Folkelarm organiseres og gjennomføres i dag.

3.1. Visjonsdokument 2009

I FolkOrgs visjonsdokument for Folkelarm fra 2009⁵⁴, heter det:

Arrangementet retter seg mot utøvere av folkemusikk og relevante bransjeaktører - internasjonalt og nasjonalt. Arrangementet skal også legge til rette for medier og publikum. Folkelarm inkluderer så vel den norske tradisjonsmusikken, som musikken til urbefolkning og minoriteter. Folkelarm skal også inkludere et utvalg utøvere fra de øvrige nordiske landene.

I følge det samme dokumentet har formålet med Folkelarm vært:

Det primære formålet med Folkelarm er å åpne markedene for norsk tradisjonsmusikk, og sette fokus på norsk folkemusikk og dans på nasjonale og internasjonale arenaer.

Å gjøre folkemusikk mer synlig på kulturfeltet og i offentligheten.

Å skape møtepunkter mellom norsk og utenlandsk musikkbransje.

Og det slås videre fast at arrangementet skal være åpent for publikum.

Dette har ligget til grunn som overordnet mål for hvordan Folkelarm har vært arrangert de siste årene.

3.2. Kunstnerisk ansvar

FolkOrgs nåværende prosjektansvarlige for Folkelarm gir uttrykk for at organisasjonen i minst mulig grad skal utøve kunstnerisk skjønn over valgene som tas tilknyttet Folkelarm. Det organisasjonen ved styret er ansvarlig for er de overordnede budsjettammene, retningslinjer for juryarbeid og oppnevning av jurymedlemmer (se nedenfor, pkt.3.3). Juryene oppnevnes som uavhengige organ og forventes å ta egne valg innefor de rammene som er gitt. I tillegg så vil administrative valg som den konkrete programmeringen, tidspunkt og scenevalg, samt artistomtaler og markedsføring, påvirke det endelige, kunstneriske resultatet. Prosjektansvarlig for arrangementet kjenner ikke til andre vedtak som berører kunstnerisk ansvar utover det som ligger i retningslinjer og visjonsdokument.

I kommentar til spørsmål om kunstnerisk ansvar sier FolkOrg videre at det er viktig å poengtere at Folkelarm skal være et bransjetreff og ikke en festival, og at organisasjonen ser sin rolle som tilrettelegger og som produsent, og at det ikke er behov for et særlig kunstnerisk ansvar ut over rammene som er lagt.

3.3. Juryarbeid

Retningslinjer for jury til showcaseprogrammet er sist revidert i 2010, og arbeidet er i følge administrasjonen gjennomført på følgende måte:

- Administrasjonen innstiller medlemmer til showcasejury overfor FolkOrgs Arbeidsutvalg (- som består av daglig leder, styreleder og nestleder). AU oppnevner jurymedlemmene. Juryens sammensetning og kompetanse skal speile den sjangermessige bredden Folkelarm legger opp til. Juryen skal bestå av 4 medlemmer i tillegg til en jurysekretær fra Folkelarms administrasjon. (Jurysekretæren har ikke stemmerett). Det oppnevnes ny jury hvert år.
- Folkelarm har ikke satt noen eksakt kvote på antall norske og nordiske showcaseartister. Dette har, i følge Folkelarmadministrasjonen, vært drøftet i FolkOrgs styre, sist før arrangementet i 2011, uten at det ble gjort noe særskilt vedtak. Dette bl.a. fordi det alltid vil være en vurdering for en del artister/innslag sitt vedkommende når grupper har medlemmer som både er norske og fra andre nordiske land. I 2011 var det 18 showcaseartister, og 6 artister som ikke var fra Norge. Men to av disse gruppene

⁵⁴ "Folkelarm – visjon og mål" (FolkOrg, AU 2009)

- har også medlemmer bosatt i Norge. Slike avveininger gjør at det, i følge administrasjonen, er vanskelig å være helt kategorisk i forholdet norsk/nordisk.
- Det er heller ikke satt noen kvoter for ulike typer folkemusikk. Vekting av tradisjonell folkemusikk i forhold til moderne folkemusikk er juryens frihet og ansvar innenfor rammene av retningslinjene for juryen. Det fremholdes for øvrig fra Folkelarmadministrasjonens side at det er "kultur" i Folkelarm for at begge deler er tydelig representert.
 - Juryen oppnevnes før søkerlisten er ferdig, og som en hovedregel er et jurymedlem inhabil dersom jurymedlemmet er involvert i artisten/gruppen på et profesjonelt plan, har egeninteresser i forhold til artisten, eller der jurymedlemmet har et familiært forhold til en artist.
 - Arbeid i juryen godtgjøres gjennom møtehonorar (2011: kr 3.500) og reisegodtgjøring. Jurymedlemmene inviteres også til Folkelarm.

Juryinstruksen for Folkelarmprisen (Norwegian Folk Music Award) har variert noe fra år til år⁵⁵. Priskategoriene ble gjennomgått før Folkelarm i 2010 (i FolkOrgs Arbeidsutvalg), og det ble kuttet ned på antall kategorier og byttet noen kategorinavn. Sammensetning, oppnevning, habilitet og godtgjøring forgår på samme måte som for showcasejuryen.

3.4. Omfang og gjennomføring

Folkelarm er i dag et mer gjennomarbeidet og profesjonelt arrangement enn ved starten i 2005. Selv om antallet musikere og grupper er gått ned i fra de første årene, har man en mer profesjonell organisasjon som planlegger og gjennomfører arrangementet, og det gjennomføres mer i tråd med forventninger, kjøreplaner og program enn hva man maktet de første årene. Våre informanter er også samstemte i at det har vært en svært positiv utvikling av arrangementet fra starten. Det blir videre påpekt fra mange at særlig etter Riksscenen ble arrangørsted er Folkelarm blitt et langt mer profesjonelt arrangement.

I sluttrapporten for Folkelarm i 2005⁵⁶ oppsummerer arrangøren det første arrangementet slik:

Folkelarm vart arrangert første gong i 2005. Hovudinnhaldet var nær 40 showcasekonsertar med folkemusikkgrupper og -solistar og folkemusikken si første plateprisutdeling – Folkelarmprisane. Vidare inneheldt Folkelarm eit bransjetreff med ca. 25 utstillarar, ein tradisjonell kappleik - Oslokappleiken, og ein seminardel med seminar om kultur og næring og om artistprofilering. Folkelarm vart take godt i mot av ein samla bransje, og har eit stort og godt utviklingspotensiale.

Og om overordnet motivasjon og målsetting sier rapporten videre:

Den primære målsetjinga for Folkelarm var å skaffe fleire jobbar til profesjonelle folkemusikk-utøvarar, samt å gjera folkemusikken generelt meir synleg i media. Etter inspirasjon frå m.a. By:larm og «Danish Music Award Folk» satsa vi på showcase-konsertar og plateprisutdeling som verkemiddel for å nå målsetjinga. Vidare fekk arrangementet eit tilleggsinnhald med eit seminar for artistar om konseptutvikling, eit kultur/ næring-seminar for bransjefolk og artistar, samt eit samarbeid med eit etablert folkemusikkarrangement - Oslokappleiken, for å sikre publikumstilstrøyminga.

Sluttord:

Folkelarm 2005 var ein vellukka start på eit nytt arrangement, og tilførte folkemusikksjangeren ein struktur som sjangeren tidlegare har mangla. Arrangementet hadde svakheita første året, men har eit stort utviklingspotensiale, nasjonalt og internasjonalt, dersom dei økonomiske rammene blir betre.

I sluttrapporten fra arrangementet i 2011, oppsummeres tilsvarende:

Arrangementet inneholdt:

- 22 ordinære showcaser (hvorav 15 norske, 4 finske og 3 svenske)
- 1 showcase for internasjonale delegater i Emmanuel Vigeland Mausoleum (Nils Økland, Solo)
- 1 showcase på Finsk-Norsk kulturinstitutt med Ragnhild Furebotten og Arto Järvelä (Fin)
- 3 solokonsertar (norske artister)
- 1 samarbeidskonsert med Riksscenen: Kim André Rysstad
- Utdeling av Folkelarmprisen 2011
- Pre-Folkelarm seminar rettet mot norske Folkelarmartister (26. august, Popsenteret)
- Seminarprogram utviklet i samarbeid med Førdefestivalen og Riksscenen.

⁵⁵ Gjeldende reglementet for Folkelarmprisen er tilgjengelig på <http://www.folkelarm.no/reglement.153037.no.html>

⁵⁶ LfS, Folkelarm, sluttrapport (2005)

- Dansespel fredag og lørdag kveld med Bærum Spelemannslag, Gudbrandsdølenes + solo spelemenn.
- Trade fair: Stands og tilrettelagt mingleområde for delegater
- 104 norske og 23 internasjonale delegater.

Folkelarm har utviklet et omfattende samarbeid med en rekke samarbeidspartnere og støttespillere. De to siste årene har Folkelarm mottatt økonomisk støtte fra Norsk Kulturråd, FFUK, MFO, Nordisk Kulturfond, Utenriksdepartementet, Oslo Kommune og GRAMO.

Viktige støttespillere for arrangementet:

- Music Export Norway har bidratt med kompetanse og betydelige ressurser i planlegging og gjennomføring av det internasjonale programmet på Folkelarm.
- MIC har bidratt med engelskspråklige tekster og markedsføring gjennom blant annet Listen to Norway, 99 minutes web cast, og diverse markedsføringsmateriell.
- Riksscenen, arena for arrangementet de to siste årene, har med sine ansatte vært sterkt involvert i planleggingen og gjennomføringen av showcaseprogrammet, og var også involvert i programmeringen av seminarrekken i 2011.
- Førdefestivalen, involvert gjennom informasjon, markedsføring og deling av nettverk. I tillegg har festivalen hatt en rolle i programmering av seminarrekken, samt arrangert egne seminarer på Folkelarm.
- Folkelarm har hatt konsertsamarbeid med Ultima (2010), Rikskonsertene (2011), Oslo World Music Festival (2011), Førdefestivalen (2011) og Finsk-Norsk Kulturinstitutt (2011).
- Seminarer er gjennomført i samarbeid med Rikskonsertene, Gramart, MØST og Førdefestivalen.
- Prisutdeling gjennomført i samarbeid med foreningen Arven etter Ragnarock (2011).

Andre samarbeidspartnere:

- Folkelarm har spredt informasjon gjennom nettverksorganisasjoner som FIMIC, Export Music Sweden, RFoD, Rootzone, Folkemusikens Fellessekretariat, Iceland Music Export, samt en rekke nettverkspersoner i nordiske land.
- Motorfinger har gjort design og utforming av markedsføringsmateriell (2008 - 2011).
- Popsenteret har stilt lokaler til disposisjon.
- Anker Hotell, med hotellavtale.

3.5. Økonomi og arbeidsressurser

Slik Folkelarm har vært organisert, innvevd i FolkOrgs virksomhet og økonomi, finnes ikke noen faktisk oversikt over reelle personalressurser og økonomi. Arrangementet har hatt fordeler av å benytte kontorer og tjenester i FolkOrg, og personalressursene har ikke vært avgrenset mellom Folkelarm og FolkOrgs øvrige virksomhet. Det har heller ikke vært ført detaljerte timelister som viser hvor mye tid personalet totalt bruker tilknyttet planlegging og gjennomføring av Folkelarm i forhold til andre aktiviteter i organisasjonen. Denne praksisen skal imidlertid nå være endret, og fra våren 2012 føres det timer i FolkOrg fordelt på ulike prosjekt og oppgaver.

3.5.1. Personale

Slik dette har foregått har svært mange vært involvert i arbeidet på ulike måter. For 2011 så dette slik ut:

Ansatte med Folkelarm som hovedansvarsområde utgjorde i 2011 ikke et fullt årsverk (93,3 %). Dette inkluderer prosjektleder i 60 % stilling på årsbasis og en prosjektmedarbeider i 80 % stilling i 2 måneder tilknyttet selve gjennomføringen. For øvrig har prosjektleder bidratt med andre ting i FolkOrgs virksomhet gjennom året.

Ut over dette bidro alle ansatte i FolkOrgs administrasjon og også styrets medlemmer med ulike oppgaver tilknyttet Folkelarm. Dette omfattet bl.a. seminarkoordinering (daglig leder), tekster til materiell (informasjonsmedarbeider), nettsider, design og diverse (informasjonsmedarbeider),

tekster og diverse (rådgiver formidling), registrering (kontomedarbeider) og vertskapsoppgaver under gjennomføringen (medlemmer i FolkOrgs styre).⁵⁷

For arrangementet i 2011 var det i tillegg benyttet innleide ressurser til teknisk produsent, pressesjef, grafisk utforming, produsent for Folkelarmprisen, samt videomontør for Folkelarmprisen.

Teknisk produksjon ble håndtert av Riksscenen. Dette omfatter lyd, lys, sceneteknikk/scenemestre, billettører, vakter m.v. Det ble ikke krevd leie for lokalene, men Riksscenen fakturerte de faktiske bemanningsutgiftene som påløp i forbindelse med arrangementsdagene. Dette kom på kr 60.000 i 2011.

I tillegg kommer andre oppgaver som løses fra samarbeidspartnere (jf. pkt. 3.4 ovenfor)

3.5.2. Økonomi

Tallmaterialet vi har fra Folkelarms historikk er mangelfullt⁵⁸. Og det må tas forbehold om at regnskapsføring og rapportering ikke har fulgt de samme malene gjennom hele historien. Men med det foreliggende materialet fremgår det likevel en del interessante utviklingstrekk. Om en sammenlikner hovedtallene fra år til år går det klart frem at:

- antallet artister/grupper er gått kraftig ned fra starten til i dag: 2005 = 39 og 2011 = 18,
- antall delegater er tilsvarende økt: 2005 = 40 og 2011 = 112, med en topp i 2008 = 118, der gruppen internasjonale delegater utgjorde 38,
- inntektene fra billettsalg og delegatavgifter er stabile, varierende fra kr 95.000 i 2007 til kr 155.000 i 2009,
- mens kostnadsnivå og nivået på støtte har økt drastisk, særlig på produksjon og markedsføring:
 - administrasjonskostnader 2005 = kr 383.000 og 2011 = kr 330.000
 - produksjonskostnader 2005 = kr 383.000 og 2011 = kr 760.000
 - markedsføringskostnader 2005 = kr 41.000 og 2011 = kr 330.000
- andre inntekter omfatter i hovedsak standleie og annonseinntekter.

Tallene forteller tydelig:

- at man var overmodig i starten og laget et arrangement med mange artister og knappe ressurser,
- at arrangementet samtidig var underadministrert i starten, noe det nok har båret preg av gjennom hele historien, og antakelig fremdeles gjør (jf. Kap 4),
- at det i 2008 ble gjort en del grep mer i retning av å tenke Folkelarm som en aktør i forhold til folkemusikk som bransje bl.a. gjennom invitasjon av langt flere utenlandske delegater, utgivelse av egen presentasjons-CD (jf. pkt. 2.12.2), noe som økte omfanget av arrangementet, antall delegater og kostnader, og at LfS dette året og det kommende året måtte tåle en topp i egenfinansieringen (eller underskuddet).

Regnskapet for Folkelarm i 2011 viser at FolkOrg sin egenandel var på kr 409.259. Dette er et merforbruk i forhold til budsjettet på kr 86.259. Praxis i administrasjonen er at budsjettet revideres etter hvert som man får svar på søknader. Men likevel er det en budsjettoverskridelse, og det skyldes i følge Folkelarms administrasjon hovedsakelig:

- Mindre støtte enn budsjettet (avslag på søknad både fra Oslo kommune og Nordisk kulturfond).
- Ekstra kostnader knyttet til servering, (som følge av at restauranten i Schous Kulturbryggeri ikke hadde mattilbud).
- Ekstra trykkekostnader pga. sen korrektur, og et valg om å bruke et dyrere, hurtigtørkende materiale for å få magasinet klart i tide.

Folkelarm har altså felles økonomi med FolkOrg, og har ikke opparbeidet en buffer med overskudd fra tidligere år. Derved må underskudd eller "merforbruk" i forhold til budsjett dekkes over FolkOrgs drift.

⁵⁷ Sluttrapport Folkelarm 2011 (FolkOrg)

⁵⁸ Jf. "Folkelarm i tall" VEDLEGG VII

4. INTERVJUENE

4.1. Intervjubakgrunn og metode

En viktig del av utvalgets materiale er utvalgsleders intervjuer og samtaler som er gjennomført med 30 ulike relevante aktører⁵⁹. De fleste intervjuene har blitt gjennomført som samtaler over en liste med spørsmål forberedt i samråd med utvalget, mens noen har vært mer åpne samtaler over noen områder tilknyttet Folkelarm. Intervjuobjektene/informantene er plukket ut av utvalget i fellesskap. Til sammen representerer disse bredden av dem som aktivt har deltatt som utøvere og delegater på Folkelarm, samt tidligere og potensielle samarbeidspartnere – norske, nordiske og internasjonale. De tidligere prosjektlederne, Frode Rolandsgard og Elisabeth Vatn, inngår også i informantgruppen.

Intervjuene ble gjennomført i perioden 27. februar til 9. mai 2012. En stor del av intervjuene med de internasjonale informantene fant sted under arrangementet Showcase Scotland, Glasgow, 26.-30. januar 2012. Tre internasjonale intervjuer ble gjort på SKYPE, og intervjuene med representantene fra RFoD og Stallet ble gjort i Stockholm.

I tillegg kommer prosjektleders møter med FolkOrgs administrasjon og representanter fra styret (jf. pkt. 1.5.3).

Samtalene (intervjuene) har vært gjennomført i fortrolighet. Notater fra samtalene har vært fremlagt for utvalget, men i rapporten er informantene anonymisert. I den grad noen er direkte sitert og navngitt, er sitatene godkjent. En del faktaopplysninger fra intervjuene er også sjekket med de aktuelle informantene i etterkant.

En del sitater fra intervjuene er tatt med i rapporten for å viderebringe synspunkt og belyse ulike oppfatninger av Folkelarm, inkludert behov og forslag til forbedringer. Disse er (forsøkt) anonymisert slik at man skal kunne vurdere disse på fritt grunnlag uavhengig av hvem synspunktene kommer fra. Det er imidlertid det samlede intervjumaterialet som har dannet grunnlag for utvalgets diskusjoner, resonnementer og forslag.

Her følger synspunkt, resonnementer og tilbakemeldinger fra våre informanter. Og for å fastlegge det med en gang: Det er store sprik i oppfatningen av Folkelarm. Når vi inviterer til samtale om dette kommer det til dels sterke utsagn, både positive og negative. Dette tyder på at folk er opptatt av arrangementet og den rollen Folkelarm spiller – eller ikke spiller, og man bryr seg om hvilken retning dette skal ta. Det er et godt utgangspunkt for FolkOrg når Folkelarms fremtid nå skal vurderes nærmere, med bakgrunn i denne rapporten.

4.2. Fortsatt Folkelarm

Intervjurunden med de 30 informantene viser at et overveldende flertall ønsker at Folkelarm som norsk og nordisk bransjetreff for folkemusikk bør fortsette og videreutvikles. Mange gir uttrykk for at de er skuffet over at det ikke er noe arrangement i 2012, og i følge Folkelarms administrasjon så er det også mottatt en rekke forespørsler fra utenlandske bransjefolk med spørsmål om Folkelarm i 2012.

De informantene som uttrykker skepsis gir likevel uttrykk for at man ønsker en videreføring av et forbedret arrangement, og de som fremsetter forslag til radikale endringer gjør dette som et av flere alternativer til en videreføring av Folkelarm som bransjetreff.

⁵⁹ Oversikt over intervjuobjekt i VEDLEGG I

4.3. Syn på fortiden

4.3.1. De første årene: "... en revolusjon"

Flere informanter påpeker at da Folkelarm kom som et nytt arrangement i 2005, var dette et svar på stort behov som hadde vokset frem de siste årene. Før dette hadde man i all hovedsak kunnet oppleve folkemusikk i Norge på kappleikene – og da for det meste tradisjonelt folkemusikkrepertoar. De lokale folkemusikkscenen og "pøbbene" som var i gang i nettverket til Den Norske Folkemusikkscena⁶⁰ (jf. pkt. 2.2.1), og som også arrangerte konserter med det voksende antallet folkemusikkgrupper som var i aktivitet, var få og arrangementene var sjeldne. I tillegg hadde festivalene selvfølgelig åpnet for den *moderne folkemusikken*. Men dette var antakelig også med på å bygge opp et behov for noe mer.

En informant sier det slik: *"Det var ikke et utadrettet arrangement de første årene, men en intern fest. Men Folkelarm åpnet et helt nytt vindu for de nye gruppene"*. Folkelarm som intern fest og festival var således et svar på et behov som antakelig lå latent. *"Et kjærkomment, ungdommelig tilskudd og en intern suksess da det kom,"* blir det hevdet fra en annen informant, og denne informanten sier videre at *"Folkelarm har fått til noe som mange festivaler ikke fikk til: å være en relevant arena for ungdom."* En annen sier det slik: *"Fint i starten at man fikk oppleve mange grupper utenfor kappleikssammenheng,"* og en tredje informant sier *"Folkelarm på Fabrikken opplevdes som en revolusjon. Samme året åpnet LfS for Åpen klasse under Landskappleiken på Gjøvik, med mange påmeldte."*

Samtidig blir det av flere informanter påpekt at organiseringen gikk med hogg og belegg i starten, og at dette nå er blitt mye bedre.

Prosjektansvarlig de første årene, Frode Rolandsgard, sier at man lykkes godt med å få mye publikum de første årene internt fra miljøet, bl.a. som følge av samarbeidet med Oslokappleiken. Han sier videre at han da tenkte at det var viktig å skape god stemning. Det gav billettinntekter. Men han legger til at *"...det ikkje vart jobba bra nok med utanlandske innkjøparar og bransjefolk. Desse fekk eit meir profesjonelt opplegg etter kvart, særleg då Lene Furuli involverte seg frå Folkemusikkformidlinga"*.

4.3.2. Mellomårene: økte ambisjoner

Da Elisabeth Vatn overtok som prosjektansvarlig i fra 2008-arrangementet ble ambisjonene skrudd betraktelig opp. Fra ett arrangørsted de første tre årene til en rekke scener og arrangørsteder i Kvadraturen og Oslo sentrum i 2008 (jf. pkt. 1.4) ble dette et stort løft for en underadministrert organisasjon. Vatn gis ros for å ha tenkt *bransje* tilknyttet arrangementet, bl.a. gjennom å få til en utvidelse av antall inviterte internasjonale delegater og utgivelse av en presentasjons-CD som gav Folkelarm 2008 et liv etter at arrangementet var over. Men denne holdningen er avhengig av øynene som ser, og ikke alle er enige i dette: *"Da Elisabeth Vatn overtok ble det en festival der musikerne spilte gratis,"* fremholder en informant. Men antall delegater økte fra 79 i 2007 til 118 i 2008, hvorav 22 internasjonale delegater i 2007 og 38 i 2008.

Det var også andre sider ved 2008-utgaven som satte musiker og publikum på store tålmodighetsprøver: *"Losjen var et kriseår! Jeg oppdaget på flyet at jeg var satt opp på en solokonsert som jeg ikke var informert om – ikke hadde søkt om – og som krasjet med lydprøve til en annen konsert jeg skulle gjøre,"* forteller en informant. I tillegg ble kjøreplanene vanskelige å holde p.g.a. et svært tett program og andre strukturelle problemer.

I 2009 ble omfanget moderert og samlet på ett sted, og arrangementet gis mer positive omtaler, selv om det også her var en del problemer med gjennomføringen. Messeområdet var svært lite egnet, og generelt blir det påpekt fra utenlandske informanter at tidsskjemaet må holdes for å kunne planlegge slik at man får med seg de showcasekonsertene man har lagt opp til.

4.3.3. Rikssceneårene: profesjonalisert og kompakt

De to siste årene, 2010 og 2011, gis i hovedsak gode skussmål fra informantene. *"Det har utviklet seg veldig, veldig positivt de siste par rundene. Soria Moria var også et kompakt arrangement. Da det ble arrangert*

⁶⁰ Folkemusikkscena, Scener knytt til DNF: <http://www.folkemusikkscena.no/scener>

”Bygda rundt” fungerte det dårligst, og ikke alle orker å henge med. Men Riksscenen har fungert bra. Profesjonaliteten etter Trond Stenseth Moe kom inn er et stort løft,” sier en. En musiker støtter dette og sier ”Riksscenen har rutiner – ikke tilfeldigheter og kaos som tidligere. Men dørene på Riksscenen er slitsomt...”. En annen musiker understreker også dette med dørene på Riksscenen som et problem, sammen med manglende mobildekning (som kanskje er forbedret nå?) og behov for klarere ansvarsfordelingen mellom Riksscensens produksjonsteam og Folkelarms frivillige bandkontakter: ”På Riksscenen er det jo profesjonelt – men det er i overkant profesjonelt med svært mange ulike folk med ulikt ansvar. Bandkontakten fungerte ikke. De vet ikke hva de skal gjøre. Men også norske artister trenger bandkontakter, telefon som funker, og nøkler og dører. Men lyd, lys og publikum var kjempefint.”.

Også de internasjonale delegatene skryter av Folkelarm på Riksscenen. En fremholder: ”Riksscenen gjør at det blir et bra og kompakt arrangement med alt på ett sted,” men så legger han til at ”...man trenger antakelig et lokalt til med plass til 200. Og så er det behov for et samlingssted for delegatene, i hovedsak på dagtid. Kaféen kan være et alternativ om ikke generelle kafegjester eller publikum opptar plassen.” En annen av de internasjonale delegatene sier: ”Riksscenen er et flott sted, men området viser ikke mye av Norge. Den kunne ligget i en hvilken som helst by. Musikken hører også til i det norske landskapet, og det finnes noen fantastiske landskap og lokale miljøer som kunne trekkes inn i scenebildene gjennom å kombinere opptredenene med video, eller man kan vise dokumentarfilm som gir bakgrunn og miljøskildringer.”

En musiker oppsummerer Riksscenen som arena for Folkelarm slik: ”En kan avlyse hele arrangementet om det lydtekniske ikke er på plass. De gangene det har vært dårlig så har jeg ikke vært fornøyd. Etter Riksscenen kom inn i bilde er det blitt helt topp. Særlig fjoråret. Nå har en rammen for å arrangerer et bra Folkelarm.”

4.3.4. Jobbtilbud og konkrete resultat

Som informanten vi siterte tidligere sier, så skjønner han ikke konkret hva som gjør at han blir engasjert til nye oppdrag, men at dette antakelig er et sammensatt bilde der Folkelarm inngår, (jf. pkt 2.11).

Andre har en helt klar oppfatning av hva Folkelarm har betydd. Her er en solskinnshistorie: ”Føler jeg har fått veldig mye igjen for å ha deltatt som artist. Jeg har fått kontaktnett med utlandet og kjenner mange utenlandske aktører. De har kommet igjen, så noen er blitt venner. ”Klanen” med utlendinger har gitt tydelig uttrykk for at de liker det jeg holder på med. De har satt meg i kontakt med andre, og jeg tar kontakter og bruker dem som kanal ut.” Denne artisten har både gjort showcase solo og med ulike ensembler og grupper, og sier videre at det de siste årene på Riksscenen har vært ”... Storartet. Helt stressløst. Kjempefornøyd.”! Denne artisten fikk også kombinere spilling på Folkelarm og så WOMEX samme år, hvor samme kjernepublikummet av delegater var til stede: ”Jeg ble lagt merke til,” sier informanten videre, og etter dette kom det inn så mange tilbud om oppdrag i utlandet at det måtte gjøres prioriteringer. Det at denne artisten også har ensemblerstøtte fra Norsk kulturråd gjør at mange av utenlandsoppdragene kan gjennomføres, noe som ikke kunne vært gjort uten ensemblerstøtten. Men informanten presiserer: ”Har fungert – men gått gradvis. Ting skjer ikke over natta.”

Andre kan også fortelle at de hadde svært god nytte av først å kunne spille på Folkelarm, og så møte et større publikum på WOMEX. Mens andre igjen forteller at det knapt har skjedd noe etter opptreden på Folkelarm.

En musiker mener at det er ”... Ikke noen vits å dra bare som musiker – får ikke gjort salgsarbeidet. I den ideelle verden skulle noen stått klar for å selge oss...”

Fra kjøpersiden har man også nytte av Folkelarm, også norske arrangører. Selv om de på forhånd har god oversikt over de norske artistene, så kan en showcase på Folkelarm bringe klarhet. En innspilling eller demo forteller sjelden hele sannheten, og etter å ha sett artisten(e) på Folkelarm bestemmer man seg om å engasjere eller ikke.

4.4. Syn på behov og rolle

”Folkelarm har vært et utstillingsvindu, både overfor utenlandske delegater og de få som har vært til stede fra norsk musikkliv som ikke hører til folkemusikkmiljøet. Men som arrangement så må det ha fremstått ganske

sånn uerfarent og lite kontaktfremmende – lite tilrettelagt.” Slik oppsummerer en av våre informanter hvordan vedkommende mener Folkelarm må ha blitt oppfattet fra utsiden. Dette stemmer også godt med hvordan de utenlandske delegatene melder tilbake. Særlig dem som var til stede de tidligste årene. Men samtidig er det et stort flertall av informantene som ønsker at Folkelarm fortsetter, og kun noen få som har radikale forslag til omlegging som innebærer at Folkelarm i den form vi kjenner det i dag nedlegges og at midlene brukes på en annen type markeditiltak for folkemusikkområdet.

I intervjuene kommer det frem mange konkrete forslag til forbedringer og endringer. Dette er ikke forslag som uten videre kan kombineres, og informantene er heller ikke samstemte i hvilke skritt som bør tas videre. Nedenfor kommer en gjennomgang av hovedpunktene som kom frem i intervjuene.

4.4.1. Mål og mening

En del ting trekkes frem av informantene som gjennomgående problemer og dilemmaer. Et grunnleggende forhold som tas opp av mange er hva Folkelarm faktisk skal være – og for hvem. Dette formuleres slik av en utenlandsk delegat: *”Hvem er arrangementet for? Musikere som skal møte hverandre, eller er målet å utvikle nordisk markeditilgang mot Europa? Det må finnes et Nordisk bransjetreff, slik man har for middelhavsområdet”*, slår informanten fast.

En musiker sier det slik, og reiser en rekke sentrale problemstillinger knyttet til Folkelarm: *”Hvem er det for? Hva er det? Det blir ikke kommunisert tydelig. Jeg ønsker at det skal være for artistene og bransjen. Det er sant at man må ha publikum for å skape stemning, men etter Folkelarm er man usikker på om man egentlig bare har hatt en dårlig betalt spillejobb. Det må bli et enda bedre bransjetreff.”* Informanten sier videre: *”Om man skal satse mot utlandet må man tenke på hvilke artister som blir invitert, artister som har potensial. Men utlandet tilbyr ofte dårlige økonomiske løsninger, og det innebærer mye jobb og mye reisetid. Og det er mye ubrukt potensial i Norge.”* En annen informant sier *”Folkelarm er svak på «hvem er målgruppe» og «hva er resultatene»”*.

En informant påpeker at det er *”For tidlig å si noe positivt om resultatet enda. Det er et langt lerret å bleke. Å bygge opp et utenlandsk marked for norsk musikk tar lang tid. Det må bygges stein på stein. De som er kritiske overser at det tar tid å skape tillitsrelasjoner.”*

En annen sier: *”Vi lever i et moderne samfunn med krav til synlighet og forankring i politiske systemer – det får man ikke uten flaggskip. Det er viktig for FolkOrg å ha noen prosjekter som legitimerer aktiviteten. FolkOrg er tjent med et utstillingsvindu som er en «høydare». Folkemusikken trenger profesjonelle musikere som forbilder. Uten det vil grasrota miste noe veldig viktig.”* Denne informanten sier videre: *”Vi trenger et bransjearrangement, men kanskje mer styrt, eid og driftet av de profesjonelle aktørene. Det er nyttig med faglig møteplass, men Folkelarm som arrangement er ferskt enda. Og forståelsen av «bransje» blant norske aktører er i startgropen.”*

4.4.2. Regularitet, repertoar og profil

Mange av informantene, både norske og utenlandske, påpeker at det finnes for få artister og grupper til å kunne gjøre Folkelarm interessant hvert år, og at en står i fare for å resirkulere de samme artistene fra år til år – eventuelt i ulike gruppesammenstillinger. En norsk utøver mener derimot at dette ikke er et problem, men at en tvert i mot bør la folk slippe til flere ganger. Mens de fleste påpeker at om Folkelarm ikke skal få samme skjebne som Norrsken (jf. pkt. 2.3), så må tilfanget av utøvere, artister og grupper, utvides.

Dette kan enten gjøre ved å tøye og utvide sjangermessig, eller ved å ha større fokus på annet enn det norske. Et annet alternativ kan være å arrangere annet hvert år. Dette siste er imidlertid mange skeptiske til p.g.a. regularitet og forutsigbarhet. Et tredje alternativ er å la arrangementet rullere i Norden. (jf. pkt. 4.6.4).

En advarsel kommer fra en av de norske informantene: *”Folkelarm kommer til å ende opp som en møteplass uten kjøpere, om det skal være sjangerspesifikt. Jeg har mer tro på å selge folkemusikk på by:Larm...”* Dette er ikke en holdning mange av informantene deler, men som likevel en del informanter

berører som et problem – at det kan bli for smalt og at det er en utfordring i lengden å skaffe relevante kjøpere som delegater til Folkelarm.

4.4.3. Profil: Norsk eller nordisk

Et forhold som oppdragsgiver tar opp i mandatet for utredningen, og som de fleste informantene har synspunkter på, er vektingen mellom norske og nordiske artister og grupper, og repertoarprofilen dette gir arrangementet. For de aller fleste ikke-nordiske delegatene så er det et overveiende ønske at Folkelarm skal vise et bredt nordisk repertoar. Dette er forståelig fra et slikt ståsted. Og fra de nordiske informantene støttes dette. Tydeligst fra Finland og Danmark, men også de svenske informantene gir uttrykk for at man gjerne ønsker samarbeid om felles nordisk profil.

Blant de norske musikerne som er intervjuet spriker holdningen til dette en del. En musiker som mener at Folkelarm i hovedsak skulle henvende seg til norske arrangører sier tydelig at det er "... viktig med hovedvekt på norsk. For det norske repertoaret finnes det ikke noe annet, mens WOMEX finnes for de andre markedene". En annen støtter dette og sier at Folkelarm bør holde en klar hovedvekt på norsk profil med noe nordisk.

En tredje informant ser dette i et bredere perspektiv, og resonnerer slik: "Innretningen er som den må være, men gjerne mer Nordisk. Norden er et interessant område med felles identitet. Også ute i resten av verden oppfattes det slik. Norge har mye å lære av naboene, og skal man være «fresh» hvert år så er Norge for lite. Jeg oppfatter at det er litt stagnasjon nå, etter eksplosjonen da dette ble sluppet fri fra kappleikenes klør." Informanten fremholder videre at "Folkelarm er med å produsere nytt innhold gjennom at trender får vokse frem. Hadde det ikke blitt Folkelarm hadde det antakelig blitt noe annet. Når svenske, finske og danske band prioriterer dette, så viser det at det er et behov. Og vi får en positiv gjensidig effekt av å invitere inn nordiske, og får gjensidige impulser. Folkelarm er et svar til musikernes behov. Musikeren utvikler mot noe som Folkelarm etterspør. Man kan spørre om dette påvirker det musikalske uttrykket i retning noe pan-nordisk. Men man må ha tillitt til at hver nye generasjon klarer å finne sin veg."

En fjerde informant støtter dette: "Det er nordisk som teller mener nå jeg. Enten utvide med mer nordisk, eller utvide mot andre sjangere. Men det er mer realistisk med nordisk." At dette kan gi innbyrdes konkurranse mellom nordiske aktører mot kjøpere er av mindre betydning enn å få til et arrangement som har bredde og tiltrekker seg interessante delegater og et godt utvalg av kjøpere. Samtidig mener denne informanten at "... Norge skal ikke alene finansiere et arrangement som gir finner, svensker og dansker jobb," som nok er en reell problemstilling i forhold til norsk finansiering av arrangementet.

En informant ser gjerne at Folkelarm utvikler et tettere samarbeid utover Norden: "Folkelarm bør samarbeide nærmere med England, Skottland, Wales, Shetland og Irland etc. Vi står nært hverandre kulturelt og musikalsk." Denne informanten fremholder også, med henvisning til Showcase Scotlands "Spotlight"-program (jf. pkt. 2.5.3) at man fra år til år også kan inngå avtaler med ulike land utenfor Norden for "... et særskilt fokus. (...) Fokus på nordiske land er en god ide, palestinsk scene, nordamerikanske indianere..."

4.4.4. Kunstnerisk ansvar

Flere informanter tar opp spørsmålet knyttet til et kunstnerisk ansvar og en kunstnerisk ledelse av Folkelarm. Her mener jo FolkOrg at dette fremkommer gjennom retningslinjene til juryene og juryenes arbeid (jf. pkt 3.2), men en informant påpeker at det er et "... problem at det ikke gis et kunstnerisk ansvar til lederen av Folkelarm. Prosjektleder kan ikke forholde seg til at alle relevante artister er påmeldt. En får ikke en Hallvard T. Bjørgum, en Kirsten Bråten Berg eller en Sven Nyhus til å melde seg på for å spille gratis – og risikere ikke å bli tatt ut. Det er et slag i ansiktet og ødeleggende for karrieren. Dette må kompletteres av prosjektleder og må programmeres inn." En annen støtter dette og sier: "Kunstnerisk ansvar må ligge hos prosjektleder eller daglig leder. Frykten for å velge ut musikere har vokset over holde på folk, og FolkOrg er redd for demokratiet. Folkelarm må skilles ut med et dedikert styre", fremholder denne informanten.

4.4.5. Unge - etablerte

En av de utenlandske informantene trekker inn repertoar og bredde, og Folkelarms forhold til etablerte artister (jf. pkt 4.4.4 ovenfor): *”Det jeg har savnet er de etablerte artistene. Hvorfor får vi bare de unge nye? Jeg savner et overblikk over hele sektoren. I tillegg til at unge inviteres til å søke showcase, bør Folkelarm booke mer etablerte artister. Folk som ikke søker showcase, men som er en del av bildet. Det de utenlandske delegater ser etter er «hva er norsk», et bredere bilde enn det som er innenfor det vanlige «folkemusikkmiljøet». Programmet må både vise ytterpunktene og kjernen tilknyttet folkemusikkområdet. Men NB – det må fortsette å være Folkelarm, ikke bli by:Larm. Man bør tøyne folkemusikksjangeren mot samtidsmusikk/viser/rock med navn som Kari Bremnes, Terje Isungset, Tango for tre, Farmers Market, Knut Reiersrud, Susanne Lundeng/Bodø Sinfonietta. For utlendinger blir det mye «Nok en hardingfeleutøver» – når man ikke får med seg alle nyansene og ulikhetene i denne musikken. For at disse skal være interessante må de også ha personlighet og utstråling. Og så må det alltid være samisk...”*

Behovet for større sjangerbredde og mindre solo hardingfele støttes av flere av de utenlandske delegatene, og en av de norske musikerne foreslår årlige temaer som *”... et år mot jazz, ett år mot samtidsmusikk, ett år solo, klassisk slåttemusikk...”*, og mener det ikke er farlig å presentere noe litt utenfor. Mens en annen musiker kommenter at *”Det er vanskelig med sjangergreier, men man begynner kanskje å bli lei av «afrocubahalloiset»... Men Kari Bremnes..? - nei jeg tror på særpreget. Vi mister fort særpreget...”*

En musiker tar opp forholdet til bredde i et annet perspektiv. Musikeren fremholder at det er viktig å få til en sterkere eiendomsfølelse til Folkelarm fra hele folkemusikkmiljøet, og at om en programmerte flere veteraner ville det *”... gi større stolthet og eiendomsfølelse”*. Denne informanten sier videre: *”Så fort en mister røttene så er det ikke så spennende lenger. Vi må ikke bli så fancy at vi mister det, for da mister vi sjela vår. Og det er det ingen som vil ha”*. Denne musikeren sier videre det er viktig med et dansegulv og dansespel, med *”... det beste fra kappleikene, det ville være bra. Og få med buskspillet. Vi må ha med originalene og buskspillet og alt det attåt...”* Dette er forhold flere informanter har tatt opp – behovet for folkeliv og bredde. Mens andre mener at en må holde en profesjonell bransjetreffprofil, og at folkelivet hører til andre steder enn Folkelarm.

4.4.6. Party - høytid

En musiker påpeker et annet vesentlig forhold relatert til sjanger: *”Jeg har vært irritert på at man har hatt mye fokus på de tøffe pub-konsertene – med partyfaktor. Hverdagen for oss musikere er ofte kirker og museum – høytidelige sammenhenger. Det virker som Folkelarm har hatt lyst til å gjøre den nye folkemusikken til partybandmusikk.”* En annen kommenterer dette slik: *”Så fort det skal bli party så blir det svensker. Det må vi få til med norske også. Norske må få sjansen. Det handler om opplæring av artistene også...”*

4.4.7. Barneproduksjoner

Flere informanter, både musikere og kjøpere, påpeker at barneproduksjoner er falt ut av Folkelarms programmering, og at Folkelarm også burde presentere skolekonsertproduksjoner og barneforestillinger. En arrangør sier dette slik: *”Jeg savner familie- og barneting, som det var litt mer av tidligere på formiddagstid, som Den vesle prinsen etc. Skolekonsertproduksjoner kunne være interessante å se.”*

4.4.8. Egne initiativer og nye prosjekter

Nok et forslag til utvidelse av Folkelarms bredde og aktivitet kommer fra en av de norske informantene, som foreslår at *”... Folkelarm også bør kunne ta egne initiativer, lage prosjekt”,* og eksemplifiserer med å vise til Rikskonsertenes prosjekt *Tidssoner for trompet og treverk* av Arve Henriksen med Nils Økland og Gjermund Larsen m.fl. En annen foreslår at *”... Folkelarm burde åpne opp for nye prosjekter og prosjektideer til utprøving. Skape en møteplass der utøvere inviteres til å lansere ideer og prøve ut nye ting med kolleger.”*

4.4.9. Eksportklar og tilgjengelig, og en vanskelig tid

Et siste moment i forhold til hvem som presenteres på Folkelarm er at musikerne faktisk må være tilgjengelige for engasjementer. Flere har opplevd at utøvere som har spilt på Folkelarm ikke egentlig er tilgjengelige for spillejobber, eller umulige å få tak i når en i etterkant prøver å ta

kontakt. En informant innskjerper dette ytterligere: "Folkelarm må ha fokus på eksportklar musikk," noe som jo ikke passer helt med andre informanternes påpekning av at det er det norske markedet som bør være det viktigste.

I forhold til eksport så skal man også ta med i betraktning at utenlandske arrangører vanligvis har langt dårligere betalingsevne enn norsk. Dette fremholdes av mange informanter, både norske artister med utenlandserfaring og også utenlandske kjøpere. At det må norsk støtte for å få til spillejobber i utlandet er vanligvis regelen. I tillegg presiserer flere utenlandske informanter at de har fått mye vanskeligere kår den siste tiden, som følge av økonomiske nedgangstider og finanskrisen. En utenlandsk informant forklarer at han "... har mistet 1/3 av budsjettet, og samarbeidspartnerne er mindre villige til å ta risiko med ukjente norske grupper." Dette siste presiserer også fra en utenlandsk agent, at det er en "... vanskelig tid. For det engelske markedet er det ikke kjente artister på Folkelarm. Vi prøver å holde på dem vi allerede jobber med," – underforstått: det er ikke tiden nå for å begynne å arbeide med ukjente norske artister overfor det engelske markedet. Men denne agenten har hatt gode erfaringer med å plassere norske artister på festivaler, eller kople norske artister med engelske på turne. "Å kople unge musikere fra ulike land med musikere fra England er også et alternativ," fortsetter denne agenten.

Men ikke alle utenlandske kjøpere strever like mye, så det finnes også dem som sier at de "... ønsker samarbeid med norske og nordiske aktører, og booker gjerne norske/nordiske artister."

Et tilleggsspørsmål i forhold til dette er hvor mye arrangøren av Folkelarm ønsker å tilrettelegge programeringen for at utenlandske aktører skal være mer interessert, og ikke minst, hvor føyelige utøverne vil være for å få jobber. En utenlandsk kjøper som har formidlet norske artister sier til oss: "Jeg har vært på Arctic Paradise et par ganger, og det var bra organisert og hadde bra program. Men Folkelarm har større bredde, fantastisk nivå og kvalitet, men jeg ønsker større variasjon. Det er for mye solo fele. Og gruppene er for like. Gjerne flere vokalister, som kan være lettere å selge."

4.4.10. Delegater og bransjeprogram

"Delegatprogrammet er viktig – i tillegg til at det er viktig at ting fungerer i arrangementet når man inviterer folk til å bruke sin tid. Hvordan utenlandske delegater knyttes sammen og gis mulighet til nettverksbygging er viktig. Og det er viktig å være kresen i valg av inviterte delegater. Man må sjekke hva folk faktisk holder på med. Være oppmerksomme på hvem som er aktive og er faktiske beslutningstakere, hvem som produserer ting i media etc. En del av disse gjør mye av seg på Facebook etc, men utretter nødvendigvis ikke så mye i bransjen. Folkelarm burde invitere internasjonale klassiske konsertarrangører og festivaler/kammermusikkfestivaler. De kunne ganske sikkert være interessert i å booke solo hardingfele i sine serier." Dette sier en av de utenlandske informantene, og peker med dette på flere forhold som er vesentlige for Folkelarm i forhold til delegater og inviterte gjester.

Utenlandske delegater med erfaring fra Folkelarm har en rekke innspill til et mer omfattende opplegg for delegatene. Mange ønsker mer innføring i repertoar, tradisjon og instrumenter, og også uformelle artistmøter og presentasjoner. En sier det slik: "Delegatprogrammet er bra, men jeg savner dagarrangementer og delegatmøtesteder med workshops, rundebordskonferanser og seminarer, både for det faktiske innholdet og for muligheten til nettverksbygging og møter: presentasjoner av instrumenter og tradisjoner (for oss som ikke kan så mye om dette fra før) og presentasjon av artister (- ikke nødvendigvis bare med artistene selv, som kanskje er opptatt med lydprøver etc.). Jeg stiller gjerne opp i panel." En annen utdyper: "Det som kunne være interessante temaer er oppfatninger og tolkninger av folkemusikkscenen fra utenforstående. Fra noen som ikke kjenner alle detaljer. Eller presentasjon av enkeltartister, med eller uten medvirkning fra artisten. Vise hvem som gjør hva – i praksis", og eksemplifiserer: "Steinar Ofsdal viser fløyten sine og dele ut fløyter slik at folk får prøve; munnharper...; vise hardingfelebygger... - og helst knytte det til sted og landskap. Eller immigrantmusikk i Norge." En av de nordiske informantene etterlyser speedmeetings og foreslår mentoring sessions der erfarne folk veileder i ulike bransjetema, og foreslår "hvordan gjøre nordisk felles promotion, sammen eller hver for seg" som et tema.

Og flere vil gjerne ha spredd showcasekonsertene også til dagtid for å unngå kollisjoner. En norsk informant foreslår å utvide antall dager med showcasekonserter: "Bør klare tre kvelder med showcase." Og både artister og delegater påpeker at punktlighet er helt avgjørende for et vellykket arrangement. "Må holde tidsskjemaet – det er superviktig. De to siste gangene kom publikum ti minutter før vi var ferdige pga. tidsrot", sier en frustrert norsk artist.

Et annet innspill kommer fra en av de utenlandske delegatene: *”Jeg kunne ikke gjøre forberedende utsendinger (”pre-work”), fordi delegatlistene kom svært sent”*. Kommentaren knytter seg konkret til arrangementet i 2010, og vedkommende minner om at det er viktig for at delegater og musikere skal kunne dra full nytte av arrangementet og gjøre forberedende arbeid med å planlegge møteavtaler og sende ut informasjon, så må arrangøren være tilstrekkelig tidelig ute med informasjon om påmeldte. Dette er ikke minst viktig om Folkelarm skal trekke til seg flere betalende delegater som er managere og driver med salg av artister og grupper, mener informanten. En annen utenlandsk informant med bred erfaring, også fra Folkelarm, responderer slik på spørsmålet om seminarprogrammet: *”Mye forvirring og det kommer sent ut, så det har vært vanskelig å forholde seg til.”*

Mange informanter, både musikere og bransjefolk, påpeker at videre suksess for Folkelarm som bransjetreff er avhengig av at inviterte bransjefolk, utenlandske kjøpere og mediefolk, plukkes med omhu. En rekke delegater frekventerer mange bransjetreff og festivaler, og i Norge finnes en del internasjonale gjester som går igjen både i Førdefestivalens internasjonale delegatprogram og under Folkelarm. Samtidig er det viktige aktører som ikke inviteres. Helt sentrale aktører gir overfor oss uttrykk for at de gjerne kommer. Bl.a. programansvarlig for en av de største europeiske festivalene påpeker at han aldri har vært invitert: *”Sett meg på e-postlisten. Jeg kommer gjerne...”*.

En norsk informant ser dette fra en annen vinkel: *”Folkelarm mangler norske arrangører, og det kan være lurere å henvende seg til de norske på by:Larm. Man kan ikke forvente at kulturhusene og andre norsk arrangører reiser rundt på sjangertreff. Det har de ikke økonomi til. Norske arrangører bruker ikke en helg i Oslo kun på folkemusikk. Og så blir jeg provosert av folk som reiser rundt uten å være relevante,”* og navngir konkrete internasjonale gjengangere og spør, *”Hva gjør de egentlig..?”*

Flere av musikerne vi har intervjuet vektlegger også utvalget av kjøpere og delegater, og noen informanter er mer opptatt av å utvide antall og type norske delegater enn at det skal være så mange utenlandske delegater til stede: *”Det er de samme delegatene som går igjen: norske folkemusikkfestivaler og klanen av utenlandske som drar fra messe til messe og drikker vin. Utenlandske arrangement er dårlig betalt og utenlandske jobber er engangstilfeller. Folkelarm trenger å snakke med andre arrangører, byråer og festivaler. Der står vi på bakke. Jeg savner administrasjoner i norsk musikkliv og arrangører fra hele landet: plateselskap, artistansvarlige, festivalene rundt i landet som litteraturfestivaler, jazzfestivaler, festspill, rockefestivaler, verdensmusikkfestivaler etc.”* Flere påpeker mye av det samme, og en annen musiker sier at der er *”Mange som burde være der men som ikke er der av norske arrangører, som festspill, kammermusikkfestivaler og jazzfestivaler. Folkelarm skulle hatt dialog med arrangørene, hvilke konserter man booker og til hvilke arenaer/scener. Kunne godt bytter ut en del av publikum med delegater.”*

Det blir videre påpekt at det nå ved Rikskonsertenes nedlegging av de offentlige konsertene åpnes for et nytt marked mot de norske kulturhusene. Videre fremholdes at nordområdet og Barentssamarbeidet er viktig å ha med i denne sammenhengen. Selv om dette ikke er kommersielle arrangører, er det et interessant område som byr på mange utviklingsmuligheter. Turneleggere for den kulturelle skolesekken blir også trukket frem.

Flere påpeker at det må gjøres en samordnet innsats for å utvide og bevisstgjøre dette området. Både i forhold til inviterte, internasjonale delegater, og for å få utvidet og øket interessen fra norske kjøpere: *”Få inn variasjon, og andre norske arrangører: jobbe beinhardt for det,”* sier en norsk festivalarrangør. Det blir også foreslått at flere aktører, festivaler, større arrangører og Folkelarm, burde gå sammen med Music Norway⁶¹ om å utvikle og vedlikeholde en oppdatert liste over aktive utenlandsdelegater på ulike områder, og at utenlandsprogrammene i større grad må samordnes.

4.4.11. Utstillingsområdet

Stand- eller utstillingsområdet får gjennomgående dårlig kritikk fra våre informanter. En utenlandsk delegat fremholder at *”... tradfair var dårlig organisert. Jeg hadde booket stand, men der var ingen ting. Følte meg ikke velkommen. Man måtte finne ut av ting selv og improvisere.”* En annen fremholder

⁶¹ Music Norway, sammenslåing av Mic og MEN:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/pressemeldinger/2012/mic-og-men-blir-music-norway.html?id=685904>

at "... Standområdet har fungert ufattelig dårlig. Noen ganger greit." Informanten sier videre at det har lite for seg å legge tid for utstillingen samtidig med at de utenlandske delegatene er på organisert tur, men at det var greit sist år selv om det ikke var så mange innom: "Man fikk snakket med hverandre," sier han, og avslutter med at "En rollup holder..."

4.4.12. Betalt - ikke betalt

Et av de store dilemmaene for et arrangement som Folkelarm er forholdet til honorering av artistene. Dette er også et tema som har vært mye diskutert gjennom lang tid – faktisk allerede da Norrskan startet opp. Så langt vi har klart å finne ut er det ulik praksis for hvilke vilkår man tilbyr artistene på de ulike bransjetreffene. Tidligere fikk artistene ikke honorar på Showcase Scotland, men nå honoreres alle. Men på WOMEX må man klare seg selv og dekke sine kostnader.

De første årene satte LfS av kr 100.000 til å engasjere kjente grupper, eller *headlinere*. Dette for å programmere grupper som Harv og Frigg for å holde publikum sent utover på kvelden. Med henvisning til dette påpeker en informant at "... det må være mulig å differensiere mellom betalte og ikkebetalte artister". Argumentet for en slik ordning er å ha mulighet til å trekke inn et bredere lag av artister som ikke søker showcase, men som ville kunne være med å vise det totale bildet som spesielt utenlandske delegater etterspør (jf. pkt. 4.4.5), og derved gjøre arrangementet mer tiltrekkende.

Slik praksis er andre informanter kategorisk avvisende til: "Folkelarm er i en svak bransje der musikerne er de svakest. Når FolkOrg er en organisasjon som organiserer de profesjonelle utøverne er det vanvittig at utøverne ikke honoreres – om ikke annet så symbolsk," sier en informant med ettertrykk. Og argumentasjonen for dette er at man i tillegg til å invitere delegater til et bransjetreff, også selger billetter til konsertene for å trekke publikum.

Noen artister forteller at de betaler sine medmusikere for å kunne gjøre showcase på Folkelarm. En slik artist sier videre at "... det kan ikke gjøres forskjellig. Jeg liker ikke at noen folk bookes inn. Folkelarm må være så bra at alle synes det verdt det."

Andre musikere er med åpne: "Noen betalt, noen ikke betalt – det er vanskelig. Men det er enklere å akseptere honorar til en Agnes Buen Garnås og en Odd Nordstoga, som er i en annen divisjon, enn til grupper som Outhouse Allstars eller Majorstuen ...", mens en bransjeinformant påpeker at "... Man deler ut matkuponger til de frivillige, men ikke til musikerne. Det er feil for vår sjanger å differensiere mellom å betale og ikke betale. Det må tenkes annerledes."

4.4.13. Tidspunkt

Vi har drøftet tidspunktet/tiden på året for gjennomføringen av Folkelarm med de fleste informantene. Mange synes at tiden det har vært arrangert på de siste årene er bra, og at det også kan være bra i januar/februar. For kjøpernes del er dette avhengig av hvilken horisont man har på engasjement av artister, og det varierer sterkt. Mens noen artister og noen bransjefolk har påpekt at det er gunstig å ligge i forkant av WOMEX (jf. pkt 4.3.4). Festivaler som arrangeres like før Folkelarm vil ha problemer med nåværende tidspunkt (- men det gjelder antakelig ikke mange).

Uansett vil valg av tidspunkt passe noen og andre ikke, og det fremholdes at det er avgjørende å være forutsigbar og ikke endre tidspunktet fra år til år.

4.5. Folkelarms effekt

Som vi har påpekt flere steder, så er den direkte effekten av Folkelarm svært vanskelig å måle, og som bransjefremmede og jobbskapende arrangement fungerer Folkelarm sammen med en rekke andre faktorer. En informant utdyper dette: "Det er vanskelig å si om Folkelarm har bidratt til å endre omdømmet til folkemusikken. Kan håpe. Leser man *Ballade*, så har en inntrykk av det. Men leser man *Morgenbladets topp 100*, så har ikke folkemusikken påvirket musikklivet i det hele tatt! Dette er sene effekter, og folkemusikken er på feil bane. Folkelarm har hatt mest innvirkning i «folkemusikkmiljøene». Der er det lettest å påvise effekt."

I et forsøk på å kvantifisere Folkelarms påvirkning på bruk av folkemusikk har vi i utredningsperioden henvendt oss til TONO, GRAMO, NRK og Fond for utøvende kunstnere, for å se om det var mulig å få ut noe statistisk materiale som kunne si noe om dette. Det vi spurte etter var om det kunne legges frem statistikk på bruk/spilling/støtte til folkemusikk/samisk musikk, hvordan dette forholder seg til totaliteten på området, og også hvordan dette har utviklet seg over tid. Ingen av disse instansene kunne legge frem noe statistisk materiale som var relevant i forhold til utredningens behov. Og for å kunne gå nærmere inn på dette må en for eksempel vurdere om det kan være grunnlag for å gå inn og analysere NRKs spillelister, eller GRAMOs statistiske materiale⁶². Om materialet er egnet til dette, og ikke minst selve analysen ville være en tidkrevende prosess. Det ikke det har vært mulighet til innenfor rammene for denne utredningen.

En konkret effekt som er tatt opp av flere informanter, er tilknyttet Folkelarmprisen. I tillegg til å være en prisutdeling som gir påskjønnelse og oppmerksomhet i media, gir den også artistene som tildeles denne og arrangører som engasjerer disse, en merkelapp som er nyttig i markedsføringsøyemed. En festivalarrangør sier dette slik: "Folkelarmprisen er ikke dum. Vår festival bruker dette i markedsføringen av artister".

For øvrig er effektene av Folkelarm dokumenter gjennom intervjuene vi har gjennomført (jf. bl.a. 4.3.4). En del utøvere gir uttrykk for at de har hatt stor nytte av arrangementet, noen ikke fullt så stor nytte, og en del bransjemennesker og internasjonale inviterte delegater gir uttrykk for det samme. I tillegg er det i intervjuene kommet frem et engasjement i forhold til Folkelarms fremtid, og en rekke forslag til forbedringer, noe som tyder på at Folkelarm oppfattes som et meningsfullt arrangement som man har forventninger til for fremtiden.

4.6. Potensielle samarbeidspartnere og økonomiske muligheter

I mandatet spør FolkOrg bl.a. om organisering og eierskap for Folkelarm i fremtiden. Derfor har vi drøftet dette med noen potensielle eller tenkelige medeiere. Antakelig dem som er mest nærliggende. Men dette har vært på et høyst sonderende nivå, og utvalgsleder har ikke åpnet forhandlinger med noen om fremtidige løsninger. Dette må helt og holdent bli opp til Folkelarms eier, FolkOrg.

4.6.1. by:Larm og Folkelarm

En av dem vi har drøftet et mulig formalisert samarbeid med er by:Larms Øystein Ronander. Han responderer umiddelbart med å påpeke at "... et samarbeid mellom Folkelarm og by:Larm kan gi bedre «branding» av folkemusikken overfor et bredere publikum, delegater og presse. by:Larm er også interessert i å vise det som er «urnorsk», samtidig som vi ville ønsket at folkemusikken og verdensmusikken skal tøye grenser og blande."

Han presiserer at dette er betraktninger og meninger fra hans side og ikke nødvendigvis by:Larms offisielle holdninger. "Det er som kjent flere kokker involvert hos oss, og det er ikke gitt at alle er velvillig innstilt overfor folkemusikk," påpeker han.

De alternativene vi drøftet med Ronander var som følger:

(A) Deleier/meddriver - 1

by:Larm, sammen med flere, går inn som medeiere i Folkelarm.

Folkelarm gjennomføres som nå, i september:

- by:Larm bringer inn sin gjennomføringsekspertise.
- Samarbeidet gir styrket folkemusikk/verdensmusikkkompetanse til booking under by:Larm.
- Samarbeidet kan bidra til økt oppmerksomhet mot Folkelarms program fra by:Larms publikum, delegater og presse.
- Samarbeidet gir kulturpolitisk "kred" og troverdighet begge veier.

⁶² GRAMOs statistikk for 2010: <http://gramo.no/files/docs/stat2010.pdf>

Men by:Larm kan ha problemer med å se noe grunn til å gå inn og delta i utviklingen av Folkelarm: "What's in it for us..?"

(B) Deleier/meddriver - 2

by:Larm, sammen med flere, går inn som medeiere i Folkelarm.

Folkelarm gjennomføres tilknyttet by:Larm, enten i forkant, i etterkant, eller under

by:Larm, (ref. Celtic Connections/Showcase Scotland, jf. pkt. 2.5.3)

- by:Larm bringer inn sin gjennomføringsekspertise.
- Samarbeidet gir et bredt folkemusikkprogramtilskudd til by:Larms program.
- Samarbeidet gir økt oppmerksomhet for Folkelarm-programmet overfor et stort publikum, og overfor en bred gruppe delegater/kjøpere og pressefolk.
- Samarbeidet gir kulturpolitisk "kred" og troverdighet begge veier.

Kan være enklere å "selge inn" overfor by:Larm enn alternativ A ovenfor.

Men dette alternativet kan føre til at Folkelarm drukner i pop- og rockarrangementet by:Larm.

(C) Samarbeid

Folkelarm drives videre uten direkte medvikning fra by:Larm, men partene inngår et samarbeid om folkemusikk under by:Larm.

- Samarbeidet gir økt oppmerksomhet for Folkelarm og folkemusikkartister under by:Larm-programmet fra et bredere antall publikummere, delegater/kjøpere og pressefolk, som kan gi flere publikummere, delegater og pressefolk under Folkelarm.
- Samarbeidet gir kulturpolitisk "kred" og troverdighet begge veier.
- Gir styrket folkemusikk/verdensmusikkkompetanse til booking under by:Larm, og programmeringen kan samkjøres med Folkelarms behov (- fokus på enkelte artister før kommende Folkelarm, eller som del av lanseringsprogram i etterkant av Folkelarm).

Er antakelig enklere å "selge inn" overfor by:Larm enn alternativene ovenfor.

Man kan tenke seg blandinger av disse alternativene, og Øystein Ronander er åpen for videre drøftinger av ulike alternativer. Uansett, ved et samarbeid med by:Larm må:

- Folkelarms profil gjøres klar i forhold til by:Larm
- Folkelarm ha en egen klart definert arena (f.eks. Riksscenen), og det kan også være aktuelt at by:Larm og Folkelarm har en felles arena med ulike artister (f.eks. Gamla, Stortorvets Gjestgiveri).

Det by:Larm uansett vil vurdere nøye før en går inn i et samarbeid med Folkelarm er "what's in it for us..?", og før en går videre med dette, ber Ronander FolkOrg tenke gjennom:

- Hva kan Folkelarm bidra med inn i by:Larm?
- Hvor langt er Folkelarm villig til å gå i sin bredere programmering i samarbeid med by:Larm?

Så påpeker Ronander til slutt at det også er mulig å drøfte dette med andre festivaler, for eksempel Øya-festivalen. Utvalget har ikke hatt kontakt med Øya, som jo også har knutepunktstatus. Men etter dette har vi registrert at Oslo World Music Festival har inngått et samarbeid med Øya.

En rekke av våre informatorer har kommentert et eventuelt samarbeid mellom by:Larm og Folkelarm, og her stiller folk seg både positive og negative. En musiker kommenterer et eventuelt samarbeid med by:Larm slik: "Om man arrangerte folkemusikk-by:Larm ville man få en del gratis. Det er jo egentlig det publikummet en ønsker å nå. Og NRK-produksjonen [med bl.a. Rysstad⁶³, Boksasp og GammalGrass⁶⁴] etter by:Larm i 2009 var gull! Jeg er ikke negativ til nærmere samarbeid med by:Larm. På tide..."

⁶³ NRK, Kim André Rysstad - Rosevev (Riksscenen/by:Larm 2009): <http://www.youtube.com/watch?v=L612Fk9sW78>

⁶⁴ NRK, GammalGrass - Super Mario (Riksscenen/by:Larm 2009): <http://www.youtube.com/watch?v=ZWOZr2ywkqk>

4.6.2. Førdefestivalen og Folkelarm

Førdefestivalen (jf. pkt. 2.7) har en rekke ganger samarbeidet med Folkelarm, bl.a. om seminarer. Festivalen er den eneste folkemusikkfestivalen med knutepunktstatus, og under samtalen med direktør Hilde Bjørkum ble det derfor tatt opp om festivalen kunne tenke seg et formalisert samarbeid eller medeierskap i Folkelarm. Og Bjørkum signaliserer at festivalen i utgangspunktet er åpen for å drøfte dette.

Bjørkum peker også på en radikalt annerledes måte å organisere Folkelarm på. Med referanse til Showcase Scotland og Celtic Connection (jf. pkt. 2.5.3) tenker hun seg at det kan gjennomføres et showcaseprogram under allerede eksisterende festivaler – enten i tillegg til eller i stedet for nåværende Folkelarm: *”Man kunne bruke de norske festivalene og lage et «distribuert» Folkelarm, og så utvikle et strategiprogram for å invitere internasjonal bransje.”*

4.6.3. Riksscenen og Folkelarm

Riksscenen, sentralt plassert på Grünerløkka i Oslo, har vært åsted for Folkelarm de siste to gangene, i 2010 og 2011. (I tillegg har Folkelarm også leiet lokaler i tilstøtende Popsenteret og hos Øvingshotellet.) Samarbeidet er ordnet gjennom kontrakter mellom Riksscenen og Folkelarm, der Folkelarm leier seg inn og Riksscenen tar seg av den tekniske produksjonen av arrangementet. Og fra alle informantene gis Riksscenen i hovedsak gode skussmål som arrangementsarena.

I formålet til Riksscenen heter det at institusjonen *har til føremål å vere ein nasjonal møteplass for aktørar innanfor sektoren og publikum.* Og i ”Verksemd”-paragrafen i vedtektene heter det videre at formålet skal nås bl.a. gjennom å være *ein brubyggjar mellom aktørar og formidlarar innafor heile sektoren i Noreg, og tilsvarande miljø utanlands.*

Med bakgrunn i dette ble også daglig leder Helge Skansen ved Riksscenen spurt under vårt intervju om institusjonen kunne tenke seg et mer formalisert samarbeid eller medeierskap i Folkelarm. Hans umiddelbare reaksjon var forbeholdent og avventende til en mer formell henvendelse foreligger fra FolkOrg. Han presiserer at dette ikke er lagt frem i styret, og at om dette ble slik ville Riksscenen miste inntekten fra Folkelarm.

I følge Folkelarm betalte Folkelarm i 2010 en avtalt leie og i tillegg en del kostnader for innleide teknikere. I 2011 dekket Folkelarm kun Riksscensens utgifter til innleide teknikere og annet innleid personal. I følge Skansen har Riksscenen i tillegg bidratt med avviklingsplanlegging som ikke faktureres.

Med sin erfaring fra organiseringen av Rikskonsertenes turnévirksomhet og Oslo World Music Festival fremholder han at driften av Riksscenen og planlegging og gjennomføring av Folkelarm krever tilsvarende ulik fremdriftsorganisering, og han presiserer videre at Riksscenen har begrensede ressurser. *”Alle er seg selv nærmest. Å lage spleiselag kan være vanskelig, og ikke helt uproblematisk.”* Han tviler på om Riksscenen ville få utløst midler fra Kulturdepartementet til deltakelse i Folkelarm, men avslutter med si at *”... ingenting er umulig. Og vi kan være et annet sted om noen år. Riksscenen kan gå inn som deleier om kostnader dekkes inn. Får vi produksjonsmidler så må vi inn med produsentressurser, og da kunne det vært interessant.”*

4.6.4. Folkelarm som felles nordisk prosjekt

I tråd med oppdragsgivers ønske om å se på hvilken interesse det kan være i de andre nordiske landene for en fellesnordisk showcasefestival som Folkelarm, har vi også forelagt ideen om dette for våre informanter. Både de norske, de nordiske og de internasjonale.

Å øke det nordiske programinnholdet i arrangementet har vi belyst nærmere ovenfor (jf. pkt. 4.4.3), og reaksjonene er blandede, selv om en overvekt av informantene ser på dette som positivt. Et alternativ til å utvide nordisk repertoar i et norsk Folkelarm, er å utvikle en modell for en felles nordisk showcasefestival/ bransjearrangement, evt. med rullering i de deltakende nordiske landene. Et tilliggende sideprosjekt av dette kunne være en nordisk pris. Dette kommenteres slik fra en nordisk informant: *”Interessant med et nærmere nordisk samarbeid, både om turneer og evt. pris/nordisk showcasearrangement”.* Men det finnes en rekke forhold som må vurderes nøye og som

må løses for at dette skal kunne bli en suksess, bl.a. forhold til den svenske Folk- og Världsmusik Galan.

Ikke uventet er det mest positive reaksjoner på dette fra de internasjonale informantene, som ønsker seg en bred nordisk profil på Folkelarm, og derfor ser stor nytte i å få en større, fellesnordisk bransjemesse. "Om Folkelarm flytter rundt i de nordiske landene ville det være attraktivt for de utenlandske delegatene," mener en internasjonal informant som kjenner Folkelarm godt. Vedkommende får støtte fra en rekke av de utenlandske informantene i dette.

En av de norske musikerne kommenterer: "I et drømmescenario ville det vært kult med samme arrangement i Stockholm og Helsinki. Jeg liker den nordiske profilen, og man kan ikke samle et interessant artistgalleri hvert år i Norge alene. Nordisk profil utad er viktig, og jeg tror på at Folkelarm skal være et internasjonalt ansikt. Jeg spiller ikke på Folkelarm for å få jobb på Førdefestivalen." En annen norsk informant mener det kunne være spennende om Folkelarm rullerte mellom nordiske land, eventuelt med en hovedvekt av programmering fra vertslandet. Men han påpeker at en må være sikker på at arrangementet holder kvalitet: "Om det skulle rullere på landene ville det gi bredere nettverk og et bredere innslag av artister. En måtte eventuelt finne aktører i Norden som kunne gå inn. Utfordring blir å slippe arrangøransvaret fra seg. Norrsken var vanskelig å flytte," påpeker informanten. Og flere trekker en parallell til Norrsken sin skjebne (jf. pkt. 2.3). "Om en vil flytte Folkelarm rundt i Norden, da er vi på Norrsken: En gang i Røros, og med Helsinki ble det slutt. Det vil ha en tendens til å rakne fortere, i stedet for å holde det stabilt på ett sted som det nå har vært i 7 år. For å få tak i nordiske midler trenger en bare tre partnere, og en trenger ikke flytte rundt," påpeker en annen informant, og konkluderer, "Ett sted, en arrangør! Folkelarm må være stabilt på ett sted." Informanten får støtte av en annen, som hevder at "Riksscenen er bra. Om FL skulle flytte rundt i Nordiske hovedsteder ville det blitt noe helt annet fort. Blir stabilt å ha det her."

Ingebjørg Harman Bratland, Folkelarm 2010. Foto: Eivind Kaasin

5. HANDLINGSROM OG MULIGHETER

5.1. Folkelarms plass og rolle

Folkelarm som markeds plass er en av flere faktorer som legger til rette for utvikling og profesjonalisering av folkemusikk og folkedans som bransje – i alle ledd. Og Folkelarm er med på å gjøre det mulig å ha dette området som levevei. Så langt har det vist seg at markedet alene ikke kan ta seg av å opprettholde og videreføre folkemusikk og folkedans som profesjonell bransje og arena. På tross av en allment økt oppmerksomhet og mer bruk av folkemusikk og folkedans i ulike former og kanaler – ut over det som tradisjonelt har vært kjernemiljøene – vil sjangeren (sjangrene) ha behov for ulike og tilpassede virkemidler og tiltak for å kunne eksistere og videreutvikles. Dette er helt nødvendig i et stadig mer kommersialisert og markedsstyrt samfunn. Folkelarm er et slikt virkemiddel. Utvalget mener FolkOrg har et stort ansvar for å bringe dette videre til beste for folkemusikken og dansen, i første rekke for norske utøvere og norsk bransje, men også for øvrige nordiske utøvere og nordisk bransje; norske, nordiske og internasjonale kjøpere og arrangører; og ikke minst overfor publikum.

Om følgende utsagn fra en av våre informanter var uttrykk for hvordan de fleste oppfatter Folkelarm, så var det meste allerede gjort, og arrangementet kunne fortsette uten store justeringer: *”Målene er nådd: bra musikk, mange folk og bransje til stede”*. Men øvrige innspill til utvalget i intervjurunden viser noe annet. Utvalget er av den oppfatning at FolkOrg gjennom oppbyggingen av Folkelarm gjennom syv år har lagt et godt grunnlag for et nasjonalt og regionalt bransjetreff for den profesjonelle delen av folkemusikksektoren, som i fortsettelsen også kan være en vesentlig faktor i å gjøre profesjonell norsk og nordisk folkemusikk – og folkedans – tilgjengelig for langt flere. En faktor blant mange andre. Men en viktig faktor med potensial til å bli enda viktigere.

Hierarkisk kan man si, sett fra Norge og Norden, at på folkemusikk- og verdensmusikkområdet står WOMEX som det store internasjonale bransjetreffet; med APAP og Folk Alliance International Conference som viktige regionale møtesteder i Nord-Amerika; og Showcase Scotland/Celtic Connections og Babel Med Music som viktige regionale møtesteder i Europa. I dette bildet har Folkelarm fylt en viktig oppgave som et regionalt, nordisk treff. Dette blir også fremholdt av våre internasjonale informanter. Dersom Folkelarm bortfaller, mister man et treff som fokuserer på norsk og nordisk musikk. Folkelarm har potensial til å utvikle dette for å finne sin plass til beste for norske og nordiske musikere og bransje for øvrig.

5.2. Motivasjon for ”Nye Folkelarm”

Disse overordnede spørsmålene fra FolkOrg har vært utvalgets fokus:

- *Hva slags arrangement bør Folkelarm være i framtida?*
- *Hvordan skal Folkelarm organiseres, finansieres og eies?*

Folkelarm har behov for avklaring av formål og profil. En tydeligere formulert profil vil være klargjørende for alle parter, og hjelpe arrangøren i å utvikle arrangementet mot tydeligere mål. Folkelarm stjal i sin tid ideen til arrangementsnavn fra by:Larm. Utvalget foreslår videre at Folkelarm kopierer by:Larms langsiktige visjon – men overført til folkemusikksektoren:

- *Å bidra til et mer enhetlig nordisk marked som er mer åpent og tilgjengelig.*
- *Å være ”Det Nordiske Bransjetreffet” som viser Norden mot verden.*

Dette er etter utvalgets mening en fullgod visjon for et fremtidig Folkelarm, og bør legges til grunn for den videre utviklingen av arrangementet.

Som grunnlag for utvalgets vurderinger ligger alle detaljene som er belyst gjennom intervjuene (ovenfor). Samlet er disse innspillene viktige for Folkelarms fremtid. Selv om uttalelsene spriker, gir det likevel innspill til videre diskusjon. Men i drøftinger av utviklingen av Folkelarm er det viktig å holde et overordnet perspektiv, som også bør ligge til grunn for de valgene og disposisjonene som skal gjøres for Folkelarm i fremtiden.

Utvalget har følgende motivasjon for en videre drift og utvikling av Folkelarm:

(A) Den profesjonelle utøveren:

FolkOrgs formål er å arbeide for folkemusikken og folkedansen i Noreg ved å styrkje deira rolle og vilkår i samfunnet⁶⁵. Uten et robust antall med profesjonelle og dyktige utøvere, som har folkemusikk og folkedans som levevei (på hel- eller deltid), både som utøvende kunstnere, som pedagoger og som tradisjonsbærere; innen tradisjonell folkemusikk og folkedans, samt innen moderne (og populariserte) former; vil bredden i norsk folkemusikk- og folkedansmiljø antakelig ha et stort problem med å rekruttere nye og interesserte grupper til breddeaktivitet og egenaktivitet, og i fortsettelsen av dette rekruttere nye generasjoner profesjonelle utøvende kunstnere innen området. I sin ytterste konsekvens er dette også avgjørende for videreføring av de stedege norske tradisjonene. Med profesjonelle utøvere forstår utvalget også unge utøvere, studenter eller andre som arbeider med å skape seg en fremtid som profesjonelle utøvere.

(B) Profesjonalisert bransje:

Det er helt nødvendig å bidra til å utvikle og profesjonalisere alle ledd tilknyttet bransjen på dette området, slik som utøverne, agenter/managements, arrangører/formidlere, lyd/lys/sceneteknikk, sceneproduksjon, plate-/innspillingsproduksjon, media/journalister, markedsføring/salg, etc. Dette må skje på folkemusikkens og folkedansens premisser, men likevel slik at folkemusikkbransjen blir talefør og funksjonell overfor øvrige relevante aktører.

(C) Forankring og publikumsrekruttering:

Det vil være en styrke for den videre utviklingen av Folkelarm også å inkludere etablerte artister og deler av den bredere grasrotbevegelsen, og legge til rette for et avgrenset breddearrangement ved siden av det bransjerettede, profesjonelle arrangementet. Et slikt grep kan også bidra til rekruttering av lokalt publikum der Folkelarm arrangeres, og sette de profesjonelle artistene inn i kontekst for tilreisende bransjefolk.

(D) Tilfredsstille en etterspørsel:

Våre intervjuer har avdekket at det er etterspørsel etter et arrangement som Folkelarm, i Norge og i Norden – fra musikere og fra bransje for øvrig – nasjonalt, nordisk og internasjonalt. Det er videre utvalgets påstand at det generelt er økende etterspørsel etter ulike typer musikk og kunstneriske uttrykk, og at norsk og nordisk folkemusikk og folkedans må ta plass i dette voksende markedet. Til å bistå i å nå frem i dette markedet er det behov for en nordisk bransjemesse, som bør være Folkelarm.

(E) Tilleggsroller/sideprogram:

I våre intervjuer med informantene til denne evalueringen har det også dukket opp ideer til tilliggende program og prosjekter rundt Folkelarm-arrangementet. Dette inkluderer:

- Turneutvekslingsprogrammer i Norden og evt. de britiske øyer, med utvikling av mer og mindre faste turneruter og samarbeidsavtaler med arrangører, der samarbeidende spillesteder inngår i en jury under Folkelarm som plukker ut artister for kommende turneer.
- ”Plassering” av unge Folkelarmartister på internasjonale festivaler sammen med etablerte artister.
- Utevekslingsprogrammer med andre regionale bransjemesser og felles markedsføring av arrangementer mot USA, Canada og andre ”fjerne utland” – med hotellpakker etc.
- Utevexling av unge administratorer og managere med andre fagmesser og fagmiljøer der en etablerer et langsiktig utviklingsprogram for slikt samarbeid med andre fagmesser og festivaler (jf. Øyafestivalens hospitantordning⁶⁶).

Dette er ideer som Folkelarm kan se nærmere på og utvikle videre, og som sikkert kan være med å gi Folkelarm en bedre basis og bredere profil. Men i en den videre utviklingsfasen av

⁶⁵ FolkOrgs vedtekter, § 2: <http://www.folkemusikk.no/vedtekter.147741.no.html>

⁶⁶ Øyafestivalens hospitantordning: <http://oyafestivalen.no/hospitantordningen>, jf. også oppslag i Ballade: <http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2012080113383765636987>

Folkelarm bør organisasjonen i første rekke fokusere på sin hovedrolle, og denne typen tilleggsprogrammer kan ta fokus bort fra Folkelarms kjerneaktivitet.

5.3. Ny politikk for kultur og næring?

Høsten 2012 vil forhåpentlig bringe noe mer klarhet i hva fusjonen av MIC (Norsk Musikkinformasjon) og MEN (Music Export Norway) vil innebære av virkning og ambisjon for folkemusikkområdet generelt og Folkelarm spesielt. I tillegg vil regjeringens bebudede handlingsplan for kultur og næring gi spennende åpninger for Folkelarm. Kulturdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet samarbeider om handlingsplanen som skal være klar i 2012⁶⁷. I følge Kulturdepartementet vil planen ... se på ulike utfordringer kulturnæringene møter, bl.a. knyttet til innovasjon og entreprenørskap gjennom nettverk, finansiering, eksport og internasjonalisering, samt kompetanse i og om kulturnæringene. Det er for inneværende år lagt inn en økning på 2,2 mill. kroner til kultur- og næringsprosjekt over Kulturdepartementet sitt budsjett, slik at dette samlet er på 8 mill. kroner. I denne sammenhengen peker departementet spesielt på eksport.

Videre har Kulturdepartementet til hensikt å få økt kunnskap og bedre tallgrunnlag og statistikk over hva fellesskapets satsing på musikk eksport (18 millioner kroner pr år) fører til. I løpet av 2013 skal det foreligge en ... analyse av norske artisters platesalg og andre inntekter for musikkbransjen i utlandet, slik våre naboland Sverige og Danmark har, i følge Dagbladet 18. august 2012⁶⁸. Til dette arbeidet er det satt av 400 000 kroner, og det skal gjennomføres via Norsk kulturråd.

I tillegg bebuder utenriksminister Jonas Gahr Støre, utviklingsminister Heikki Holmås og kulturminister Anniken Huitfeldt i Dagbladet 22. august 2012 (samme dag som utvalget avslutter sitt arbeid) at det våren 2013 skal legges frem en stortingsmelding om kultureksport. Arbeidet skal ha som formål å:

- Styrke norsk kunst og kultur i utlandet, og øke antall norske stjerner i utlandet.
- Bruke kultur som internasjonal brubygger.
- Bruke kultur for å styrke demokrati og ytringsfrihet.

Samtidig er Kulturutredningen 2014 bebudet i januar 2013⁶⁹. Denne skal ... utrede utviklingen i norsk kulturpolitikk etter 2005, og gi en vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står foran i årene som kommer. Utvalget ledes av Anne Enger, og skal legge frem sitt arbeid som en NOU.

Dette er utmerkede anledninger for sittende regjering å gi Folkelarm en mer robust økonomisk basis for sin virksomhet, og se dette i et større perspektiv:

- både i forhold til de rene næringsinteressene dette er for den enkelte artist og bransjen rundt,
- i forhold til hva dagens norske folkemusikk- og folkedansartister kan bidra for norsk omdømme og profilering utenlands,
- i forhold til innvirkningene norske artister på høyt nivå med stor aktivitet utenlands har for rekruttering til folkemusikk- og folkedansmiljøene rundt i Norge,
- og også den indirekte følgen dette har i forhold til videreføringen av tradisjonell folkemusikk og folkedans i Norge, og forpliktelsene overfor UNESCO-konvensjonene om immateriell kulturarv og kulturelt mangfold.

Om en i dette også klarer å se koplingen mellom Folkelarm og nødvendige eksportfremmende tiltak som raskt tilgjengelige turnemidler, utvekslingsordninger og samarbeid med ulike festivaler og andre bransjemesser (jf. pkt. 5.2, E), vil den nye, bebudede innsatsen fra regjeringen med

⁶⁷ Kulturdepartementet om "Kultur og næring":

http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/kultur/kultur_og_naring.html?id=1205 pluss Nærings- og handelsdepartementet, Handlingsplan for kultur og næring:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/presesenter/pressemeldinger/2007/regjeringen-lanserer-handlingsplan-for-k-2.html?id=474102>

⁶⁸ "Tallmaterialet er svært mangelfullt" Dagbladet:

http://www.dagbladet.no/2012/08/18/kultur/musikk/eksport/kulturpolitikk/anniken_huitfeldt/22982836

⁶⁹ KUD, Kulturutredningen 2014: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dep/styrer-rad-og-utvalg/kulturpolitisk-utredningsutvalg.html?id=636211>

relativt små midler kunne innebære et betydelig løft for en sjanger som har et stort potensial nasjonalt og i utlandet.

5.4. Hovedretninger for utvikling – og noen dilemmaer

I mandatet for denne utredningen stiller oppdragsgiver opp følgende konkrete spørsmål:

- *Hva er Folkelarms viktigste funksjon i årene som kommer? Dette ut i fra behovene og mulighetene de ulike aktørene på folkemusikkfeltet har.*
- *Hvem har interesser i et arrangement som Folkelarm i Norge, og hvem kan det være aktuelt å samarbeide med?*
- *Hvilke interesser finnes i de andre nordiske landene for en fellesnordisk showcasefestival som Folkelarm? Hvilke muligheter finnes for et nordisk samarbeid - økonomisk og praktisk?*
- *Hvilke grep må til for å gjøre Folkelarm til en attraktiv eksportarena for norske musikere og utenlandske oppkjøpere?*
- *Hvilke grep må til for at Folkelarm skal bli en attraktiv markeds plass for norske folkemusikkarrangører og arrangører for annen rytmisk musikk.*

I tillegg har oppdragsgiver signalisert at man gjerne ønsker innspill fra utvalget om alternative måter å organisere Folkelarm på, og alternative partnere som kan gå inn på eiersiden og bli deleiere og derved også delansvarlige for arrangementet. Samtidig har det vært presisert at FolkOrg ønsker å sikre Folkelarms profil fremover bl.a. gjennom størrelsen på sitt eierskap i arrangementet.

I følge FolkOrgs visjonsdokument for Folkelarm fra 2009, har hovedmålene med arrangementet vært:

- ... å åpne markedene for norsk tradisjonsmusikk, og sette fokus på norsk folkemusikk og dans på nasjonale og internasjonale arenaer.*
- Å gjøre folkemusikk mer synlig på kulturfeltet og i offentligheten.*
- Å skape møtepunkter mellom norsk og utenlandsk musikkbransje.*

Med dette, sammen med det som er oppført som langsiktige mål for arrangementet i FolkOrgs handlingsprogram (jif pkt 1.3), har man satt seg ambisiøse mål. Og det er lagt et godt grunnlag for videreutvikling med Folkelarmarrangementene så langt, men det er også et stort potensial i å klargjøre og å videreutvikle arrangementet.

På denne bakgrunn, med utgangspunkt i det vi har funnet gjennom intervjuer og samtaler, og gjennom utvalgets egne vurderinger, ser vi flere ulike hovedretninger for utvikling av Folkelarm. Konkretiseringen av dette har vi valgt å disponere innenfor følgende parametre:

- **PROFIL:** Bransjetreff / Festival
- **KUNSTNERISK INNHOLD:** Folkemusikk / Folk music
- **STED:** Norge / Norden
- **ORGANISERING:** FolkOrgs Folkelarm / Stiftelsen Folkelarm

I tillegg drøfter vi arrangementets økonomistruktur i et eget avsnitt.

Dette er kun en praktisk måte å disponere tankene på. Folkelarm er en helhet. Alle disse faktorene henger sammen og vil ha innbyrdes innvirkning og gi konsekvenser for hverandre. Så valgene som gjøres må gjøres i et helhetlig perspektiv.

5.4.1. **PROFIL: Bransjetreff / Festival**

Et overveldende flertall av våre intervjuobjekter/informanter ønsker at Folkelarm i en eller annen form skal fortsette som markeds- og møteplass for folkemusikkbransjen, og at fokus på arrangementet må være å legge til rette for formidling av profesjonelle utøvere overfor et bredt spekter av arrangører. Slik sett er det et ønske om en videreføring av hovedprofilen på dagens Folkelarm.

Etter utvalgets oppfatning er følgende to alternativer mulige løsninger for profilen på et revidert Folkelarm:

(A) Rent bransjetreff

Et rendyrket bransjetreffarrangement – et lukket og avgrenset arrangement som kun henvender seg til bransjen og inviterte gjester – etter modell av *Arctic Paradise Live* (jf. pkt. 2.10). Relevante arrangører, managements, agenturer, plateselskaper, journalister og mediefolk inviteres til å oppleve et utvalg artister i lukkede, rene showcaser. Det kan i tillegg legges inn noen åpne konserter på ulike steder og med ulike arrangører der Folkelarmgjestene inviteres inn. Arrangementet gjøres i samarbeid med norske arrangører og bransjefolk.

For artistene isolert er muligens dette den optimale formen, men det gir en lite realistisk konsertsituasjon og vil antakelig ha begrenset interesse over tid.

(B) Konsolidert og utvidet Folkelarm

Et bredere arrangement som en videreføring av det Folkelarm vi kjenner i dag, men med noen utvidelser og prioriteringer:

- Større fokus på bransjeprogrammet med seminarer, speedmeetings og workshops, og uten noen messedel eller utstilling.
- En åpen og lett tilgjengelig sosial dansearena der det er rom for uformelt samvær, buskspell og jam.

Dersom Folkelarm fortsatt skal arrangeres fra Riksscenen vil utvalget peke på muligheten for å plassere et telt på plassen foran bygget for å kunne legge til rette for en slik sosial dansearena. Dette arealet kan også suppleres med mindre telt på området.

Dette mener utvalget blir den beste løsningen for folkemusikkfeltet og den profesjonelle bransjen som helhet. Det blir mulighet for mer publikum, mer liv og man vil se mer av folkemusikkens egenart.

For å få til en suksessfull videreføring mener utvalget at det må legges stor vekt på bransjedelen av programmet: seminarprogram, "speedmeetings" og mottakelser og tilrettelegging for utenlandske delegater (jf. pkt. 4.4.10). I dette ligger også et grundig forarbeid i å invitere relevante internasjonale bransjepersoner som er i nøkkelposisjoner. I intervjuene har flere påpekt at det må gjøres en samordnet innsats for å få til et best mulig løsning på dette området, både i valg av inviterte, internasjonale delegater, og for å få utvidet og øket interessen fra norske kjøpere: "Få inn variasjon, og andre norske arrangører: jobbe beinhardt for det," sier en norsk festivalarrangør. Det blir også foreslått at flere aktører, festivaler, større arrangører og Folkelarm burde gå sammen med Music Norway⁷⁰ om å utvikle og vedlikeholde en oppdatert liste over aktive utenlandsdelegater på ulike områder, og at utenlandsprogrammene på de forskjellige festivalene i større grad bør samordnes. Dette har skjedd til en viss grad via MEN, men bør forbedres og utvides. Det er imidlertid en krevende oppgave som fordrer ressurser og prioritering. Men med bakgrunn i midlene fellesskapet legger inn i norske festivaler og scener, og med tanke på de ambisjonene nåværende regjering legger for dagen (jf. pkt 5.3), burde det være mulig å finne midler til dette formålet.

Samtidig har utstillingsdelen eller messeområdet fungert sånn måtelig, og utvalget er av den oppfatning at dette bør prioriteres bort til fordel for en større satsing på et dynamisk og spennende bransjeprogram.

5.4.2. KUNSTNERISK INNHOLD: Folkemusikk / Folk Music

Våre informanter har en rekke motsetningsfulle innspill i forhold til hvilket innhold Folkelarm bør presentere, og hvilken kunstnerisk profil arrangementet bør ha:

- Større fokus på norsk musikk – på den ene siden / mer nordisk og innslag av artister fra ulike ikke-nordiske land – på den andre siden.

⁷⁰ Music Norway, sammenslåing av MIC og MEN:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/pressemeldinger/2012/mic-og-men-blir-music-norway.html?id=685904>

- Tradisjonell og moderne folkemusikk – på den ene siden / hele spennet med folkemusikk, innvandrernes musikk og mot singer/songwriter, jazz og samtidsmusikk – på den andre siden.

I tillegg har flere internasjonale informanter bedt om et større aldersspenn i de folkemusikkkartistene som presenteres, for å få et mer allsidig inntrykk av sjangeren (sjangrene). Og det er også tatt til orde fra artister for andre typer konserter og produksjoner enn det som er det overveiende showcaseformatet i dag, men henvisning til at hverdagen ikke bare er klubber og pøbber, men også er kirkekonserter og seriøse sammenhenger. Det er også bedt om å ta inn igjen produksjoner som retter seg mot barn.

(A) Norsk / Nordisk

Utvalget er av den oppfatningen at hovedprofilen må være den norske og nordiske folkemusikken, i hovedsak som i dag.

- Dersom arrangementet forblir et norsk-basert/-plassert arrangement mener vi det bør være rom for et noe utvidet nordisk program. Et vesentlig argument for dette er at det er begrenset tilfang av artister, og at man som arrangør skal være forsiktig med å gjenta for mye fra år til år, da dette fort vil føre til at interessen blant delegater og interessenter/kjøpere vil dale. Og uten disse er Folkelarm dødt. Denne nordiske utvidelsen kan gjøres på basis av hvordan det fungerer i dag, men det kan også gjøres slik at det fra år til år er et fokus som flyttes fra land til land. Dette kan gi et grunnlag for å inngå samarbeider med respektive land om finansiering og særskilte profileringstiltak tiknyttet at for eksempel Finland er hovedfokus. Dette vil antakelig også bidra til økt internasjonal interesse.
- Dersom arrangementet skal rullere i Norden vil en "naturlig" følge være at vertslandet har et særskilt fokus.

(B) Sjangerbredde

Hva angår å breie ut sjangermessig, kan dette gjøres på flere måter. En måte er med basis i et norsk/nordisk folkemusikkrepertoar å invitere til årlige og vekslende fokus i retning samtidsmusikk, jazz, singer/songwriter, elektronika etc. Dette bør eventuelt prøves ut og vurderes nøye, slik at ikke hovedfokus forsvinner.

Så har det også vært fremholdt at det er behov for noen "stjerner" eller "headlinere" – som ikke er søkere til showcaseprogrammet. Dette for å trekke publikum og vise en større bredde av det som reelt sett er tilgjengelig. I tillegg har også vært ytret et ønske om å inkludere eldre utøvere i programmene. Om det legges opp til å programmere parallelle konserter til showcasene med honorerte artister, vil det kunne skape en god del irritasjon i utøvermiljøene. Det kan også føre til at en del artister lar være å søke showcase fordi de da heller forventer å bli invitert til å spille betalt konsert. Honorering/ikke honorering drøftes nedenfor (jf. pkt. 5.4.5). Vi ser klart at det kunne være ønskelig å ha muligheten for å trekke til seg noen større navn. Men om dette gjøres må de betalte konsertene skilles klart ut fra det øvrige programmet. Dette kan for eksempel gjøres gjennom at en ekstern produsent, eller en samarbeidende festival eller partner setter opp en slik "gallakonsert", der også eldre utøvere og artister inkluderes.

Ut over dette mener utvalget at Folkelarm bør bestrebe seg på å igjen inkludere barneproduksjoner, og også finne frem til presentasjonsformer som gir rom for mer seriøse konsertformater.

Dans har vært lite berørt i våre intervjuer, men utvalget mener at sceniske folkedansproduksjoner er et vesentlig område som Folkelarm må legge godt til rette for.

5.4.3. STED: Norge / Norden

I kap. 4 gis en rekke tilbakemeldinger på hvordan de ulike arrangørstedene har fungert, hvilke syn informantene har på Riksscenen som arrangørsted, og også hvordan man kan tenke seg et ambulerende Folkelarm i Norden vil arte seg.

I tilknytning til at utvalget er bedt om å se på *Hvilke interesser finnes i de andre nordiske landene for en fellesnordisk showcasefestival som Folkelarm?* – og om det finnes muligheter for et nordisk samarbeid,

er spørsmålet om å flytte Folkelarm rundt i Norden en nærliggende ide å vurdere, (jf. pkt. 4.6.4). Dersom man skal invitere inn nordiske medeiere, vil et krav fort kunne være at man også ønsker arrangementet lokalisert til sitt land, sitt nærområde.

En variant kan være å flytte arrangementet rundt i Norge, og en annen variant er å vise til de gode erfaringene med Riksscenen at man ønsker å forbli der.

(A) Folkelarm som felles nordisk prosjekt

Å omgjøre Folkelarm til et felles nordisk prosjekt er en omfattende endring fra dagens situasjon. Motivasjoner for dette ville være:

- Å utvikle et større eierskap til arrangementet i de nordiske landene.
- Få bredere nordisk deltakelse både fra artister og utøvere og fra øvrig bransjehold.
- Gjøre arrangementet mer attraktivt for ikke-nordisk bransje; øke antall betalende, utenlandske delegater; samt mulighetene for å skaffe flere arbeidstilfeller for nordiske (og norske) musikere i Europa og resten av verden.
- Bygge forpliktende samarbeid over tid med aktuelle partnere, som på sikt ville kunne gi et åpnere og mer robust felles nordisk arbeidsmarked på området.

Det finnes flere tenkelige modeller for dette:

Anbud

En informant foreslår at den norske arrangøren beholder herredømmet og legger gjennomføringen av arrangementet ut på anbud i Norden – etter modell av hvordan WOMEX løser sin flytting fra sted til sted. Dette er vel også noe i den retning den svenske *Folk och Världsmusik Galan* flytter arrangementet rundt i Sverige, men da knyttet til regionmusikkordningen (jf. pkt. 2.8), og også nært opp til den løsningen som ble valgt da LfS i 2002 arrangerte *Norrskan* på Røros, (jf. pkt. 2.3). Til forskjell fra WOMEX så kan Folkelarm knapt regnes som et kommersielt interessant foretak – i overskuelig fremtid. Sett fra utvalgets ståsted vil antakelig de nordiske folkemusikkorganisasjonene ikke ville være i stand til å påta seg noe slikt, og RFoD er allerede fullt opptatt med å bygge opp *Galan*.

Partnerskap

Et annet alternativ er å finne en troverdig, profesjonell, stabil og økonomisk robust arrangør i hvert nordisk land og forhandle frem partneravtaler med disse. Dette vil antakelig være komplisert å håndtere over tid, og faren for splittelse og interessekonflikt er overhengende.

Et rullerende Folkelarm vil komme tilbake i hvert land hvert 3, 4 eller 5 år, avhengig av hvor mange land som inkluderes i samarbeidet. Det blir da en viktig vurdering om dette er formålstjenlig, og om en vil klare å holde kontinuitet og kvalitet. En annen vurdering må være forholdet til økonomien og det tilskuddet Folkelarm i dag får fra Norsk kulturråd og andre norske kilder. Disse vil antakelig ikke være like velvillige til å være med å finansiere et arrangement i for eksempel Helsinki eller Stockholm, og spørsmålet en da må tenke gjennom er hvor sterkt tilsvarende søknader vil stå i h.h.v. Finland og Sverige.

Dersom arrangøren ønsker å gå nærmere inn i en drøfting med aktuelle nordiske partnere for flytting av Folkelarm rundt i Norden, vil det uansett være fornuftig å innlede en dialog med arrangørene bak den svenske *Folk och Världsmusik Galan* og FolkOrgs svenske søsterorganisasjon RFoD, som i prinsipp overfor oss har uttrykt ønske om samarbeid. (Dette er en dialog man bør gå inn i uansett hvilken løsning man velger for Folkelarm.)

(B) Rullering i Norge

Et rullerende Folkelarm i Norge vil på mange måter møte de samme utfordringene som et rullerende nordisk prosjekt, bortsett fra at man på økonomisiden vil ha mulighet for større forutsigbarhet. Den mest radikale ideen til et rullerende norsk prosjekt kommer fra Hilde Bjørkum i Førdefestivalen, som foreslår å legge ned Folkelarm i nåværende form, og bruke midlene på showcase og bransjerettede programmer rundt på en del av de norske festivalene (jf. pkt. 4.6.2). Dette ville eventuelt kunne gjøres tett opp mot vårt rene bransjealternativ (jf. pkt. 5.4.1 A).

(C) Riksscenen, Schouskvartalet, Oslo

De to siste Folkelarmarrangementene på Riksscenen har fått svært gode tilbakemeldinger fra våre informanter. Det blir et kompakt arrangement med alt på ett sted, det er en profesjonell produksjonsorganisasjon som gjennomfører den scenetekniske produksjonen, infrastruktur med hoteller og kommunikasjon – nasjonalt og internasjonalt – er optimalt, og å være på ett sted gir trygghet og kontinuitet (jf. pkt. 4.3.3)

Det mangler antakelig en større arena i Schouskvartalet om Folkelarm ønsker å utvikle seg videre, men dette kan antakelig løses med ett eller flere telt på plassen foran Riksscenen. (Det finnes også arealer i kjelleren i bygg J som foreløpig er utnyttet så langt utvalget kjenner til.)

Så langt har Riksscenearrangementene vært basert på avtaler fra år til år. Om Riksscenen skulle komme på andre tanker må Folkelarm finne seg et annet sted. Derfor mener utvalget at om FolkOrg ønsker å fortsette med Schouskvartalet som arrangørsted, bør det minimum gjøres en langsiktig samarbeidsavtale med Riksscenen – pluss med Popsenteret og Øvingshotellet for de behovene som dekkes via disse lokalene. I tillegg – om nå Oslo kommune noensinne klarer å få på plass en restauratør i første etasje, bør det likeledes gjøres en langsiktig avtale med denne. Alternativet er å velge en løsning der en deler på eierskapet og får Riksscenen inn som medeier og partner.

5.4.4. ORGANISERING: FolkOrgs Folkelarm / Stiftelsen Folkelarm

I mandatet ber FolkOrg om at rapporten skal *innholde minst to alternative måter å organisere eierstrukturen for Folkelarm*. Valg av organiseringen vil også være avgjørende for videre finansiering.

Etter utvalgets syn er det to ytterligheter i dette. På den ene siden, fortsette som nå der Folkelarm inngår i FolkOrgs drift, og på den andre siden å fristille Folkelarm i en stiftelse eller et AS.

(A) FolkOrg som eneeier

Denne modellen vil passe om FolkOrg er innstilt på å ha helt og fullt ansvar for den videre driften av Folkelarm – alene. Og med FolkOrg som eneeier er det åpning for flere måter å organisere driften på:

- Å drive Folkelarm videre som en del av FolkOrgs virksomhet, som i dag; underlagt FolkOrgs styre og som en del av FolkOrgs administrasjon og økonomi.
- Å etablere Folkelarm som en sidevirksomhet av FolkOrg som organisasjonen har 100 % eierskap til. Den mest logiske løsningen for en slik struktur ville antakelig være et AS med FolkOrg som eneste aksjonær. Dette ville løsrive Folkelarm formelt administrativt og økonomisk. Det åpner også for muligheten for å la Folkelarm rullere blant (nordiske) arrangører etter anbud.

(B) Partnerskap og flere eiere

I dette alternativet finnes grader og mulighet for ulik vektning mellom flere eiere, men poenget med denne modellen er at FolkOrg inviterer inn flere eiere i et partnerskap for å utvikle Folkelarm videre. Dette kan gjøres på flere måter

- FolkOrg selv etablerer en stiftelse og har helt herredømme over fastsettelsen av formålsparagrafen, og kan deretter få inn flere partnere i stiftelsen
- FolkOrg inviterer noen sentrale partnere inn som stiftere. En stiftelsesetablering av partnere kan gjøres etter modell av Riksscenen etablering, der FolkOrg inviterer inn noen sentrale partnere som stiftere. Disse utformer vedtekter med formål. Deretter kan man invitere flere inn som partnere i stiftelsen for å styrke forankring i et bredere miljø.

Denne driftsmodellen kan også vurderes organisert som en forening.

Sentrale norske partnere kan være de som vi har pekt på i denne rapporten, by:Larm (jf. pkt 4.6.1), Førdefestivalen (jf. pkt. 4.6.2) og Riksscenen (jf. pkt 4.6.3). Alternativt kan man undersøke om Music Norway kan, eller vil ønske å gå inn i en slik konstruksjon. Øvrige norske partnere kan være andre aktører i området, som festivaler, regionale

folkemusikksentra, plateselskap eller FONO, interesseorganisasjonen for uavhengige norske plateselskaper⁷¹, etc.

I denne modellen blir det en avveining fra FolkOrgs side hvor stor eierandel og styrerepresentasjon man ønsker å ha, for å sikre sine interesser videre i Folkelarm. Dette vil antakelig også bli et forhandlingstema overfor de partnerne man inviterer inn i organisasjonen. Uansett skal en stiftelse i prinsipp være en autonom størrelse som ikke skal styres fra utsiden. Men reelt sett vil man først gjennom utformingen av formålsparagrafen, og deretter oppnevning til styret ha innvirkning på driften.

FolkOrg – som nasjonal interesseorganisasjon på området – bør etter utvalgets mening ha en grunnleggende interesse i fortsatt å være en vesentlig eier av Folkelarm. Dette for å sikre kontinuitet, at målsettingene med arrangementet videreføres og at utviklingen av Folkelarm er i tråd med FolkOrgs overordnede formål.

Utvalget mener videre at det er en forutsetning for videre sunn utvikling av Folkelarm at det etableres som en egen virksomhet der det åpnes for at andre eiere kan delta og være med å ta ansvar for den videre utviklingen. Dette vil bidra til forankring av Folkelarm i et bredere miljø og tilføre organisasjonen kompetanse. Dette forhindrer ikke at Folkelarm fremdeles kan drives fra FolkOrgs lokaler, om det er ønskelig. Men en fristilling av Folkelarm i en egen organisasjon vil gi bedre økonomistyring, og organiseringen vil bli tydeligere og mer oversiktlig.

I tilknytning til dette mener også utvalget at det kunstneriske ansvaret for arrangementet må klargjøres ved at den daglige lederen i Folkelarms nye organisasjon gis dette ansvaret.

Med utvalgets kjennskap til norske organisasjonsmodeller synes det klart at stiftelse vil være den mest egnede modellen om ikke Folkelarm skal fortsette som en integrert del av FolkOrg.

Det er utvalgets klare oppfatning etter intervjurunden (jf. Kap 4) og egne observasjoner av Folkelarm fra starten og frem til i dag, at det har vært for liten kapasitet i administrasjonen til å planlegge og å gjennomføre arrangementet. Dette har blitt langt bedre etter at det ble inngått avtale med Riksscenen om gjennomføring. Men en dedikert presonalressurs på under en stilling på årsbasis er for lite for et slik omfattende arrangement, i forhold til oppgavens omfang og mangfold. Å si noe nærmere om det reelle behovet er vanskelig ut i fra det materialet og de ressursene utvalget har hatt til rådighet. Utvalget vil imidlertid råde Folkelarm til å foreta en gjennomgang av oppgaver og behov, gjerne i et samarbeid med noen festivaler eller enkeltpersoner med erfaring fra området.

5.4.5. ØKONOMI: Fristilt eller organisasjonsprosjekt / festival eller bransjetreff

Om Folkelarm fristilles i en egen organisasjon, vil det i starten være helt nødvendig at FolkOrg stiller midler til rådighet tilsvarende det FolkOrg i dag har benyttet til arrangementet. I dette blir det en vurdering (eventuelt en forhandling) hvor mye administrativ hjelp Folkelarm skal kjøpe/få av FolkOrg. Men målet må være at Folkelarm blir selvstendig drevet både administrativt og økonomisk, og at dette ikke skal føre til en svekking av arrangementets økonomi.

Ved en slik omlegging vil utvalget peke på muligheten for å utløse nye, friske midler. FolkOrg bør kontakte Kulturdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet for å drøfte alternativ og supplerende finansiering tilknyttet Regjeringens bebudede handlingsplan for kultur og næring (jf. pkt. 5.3). Og avhengig av hvilken løsning som velges i forhold til øvrige nordiske land, vil utvalget anbefale at det tas kontakt med Nordisk ministerråd direkte for å få en vurdering av mulighetene for en mer fast finansiering av det nordiske programmet under Folkelarm.

I vurderingen av Folkelarms økonomi må vi også kommentere vilkårene utøverne tilbys, og om utøverne skal honoreres eller ikke. Dette er kommentert av mange av våre informanter:

- På den ene siden kan man hevde at Folkelarm er et bransjetreff der utøverne opptrer for bransjeaktører med det for øye å få engasjementer – som en audition, og derved ikke skal honoreres. Publikum er der for å skape en realistisk konsertsituasjon.

⁷¹ Om FONO: <http://www.fono.no/om-fono>

- På den andre siden kan man hevde at det selges billetter og slippes inn publikum til konsertene, og derved må også utøverne honoreres.

Det som er helt klart er at Folkelarm ikke er en regulær festival, men har et hovedformål å være bransjetreff og kople artister med potensielle kjøpere. Dette er også anerkjent av Kulturrådet gjennom at støtten til Folkelarm ikke kommer fra Festivalstøtteordningen, men fra arrangørstøtteordningen.

I tillegg til at honorering av artister koster penger, så kan altså honorering av artistene oppfattes som en endring i profilen mer mot ordinær festival. Denne oppfatningen vil utvalget bestride. Programmering og gjennomføring av en ordinær festival har helt andre kjennetegn enn et bransjetreff som Folkelarm (- og for så vidt også by:Larm). Om det innføres et symbolsk honorar pr. utøver eller pr. gruppe ("act") mener utvalget at Folkelarm derved ikke kan regnes som en festival, all den tid dette er symbolske størrelser, at man søker showcase hvor hovedformålet er å presentere seg for bransjen i korte konserter, og at hovedvekten av salg og markedsføring gjøres mot den profesjonelle bransjen og internasjonale gjester.

Det er videre et tankekors at en organisasjon som FolkOrg, som organiserer utøvere og har som formål også å arbeide for de profesjonelle utøvernes stilling og rettigheter, forventer at disse skal spille uten vederlag for et publikum.

6. UTVALGETS ANBEFALING

Etter utvalgets oppfatning bør Folkelarm videreutvikles med mål om å være det mest sentrale, årlige nordiske bransjetreffet for folkemusikk og folkedans. Med utgangspunkt i vår motivasjon (jf. pkt.5.2) mener vi Folkelarm, etter syv års virksomhet, er et godt befestet begrep. Og på tross av sin historie med ikke alltid så velsmurte arrangementer, ligger det til rette for å ta Folkelarm videre som et viktig regionalt bransjetreff, eller "Nordens folkemusikkongress".

Med bakgrunn i utvalgets arbeid og det som fremkommer i rapporten ovenfor, har utvalget følgende anbefalinger:

- **Tydelig profil:**
Folkelarms profil bør gjøres tydelig for alle artister og utøvere; bransjefolk, delegater og gjester; og overfor publikum. Vi har tidligere i rapporten trukket frem by:Larms visjon, og mener denne også kan danne et utgangspunkt for Folkelarm:
Å bidra til et mer enhetlig nordisk marked som er mer åpent og tilgjengelig.
Å være "Det Nordiske Bransjetreffet" som viser Norden mot verden.
Daglig leder for Folkelarm bør gis ansvar som kunstnerisk leder for å tydeliggjøre profil og retning på arrangementet.
- **Organisering:** Utvalget mener at Folkelarm bør etableres som en egen virksomhet, fortrinnsvis stiftelse, der det åpnes for at nye eiere i tillegg til FolkOrg kan delta og være med å ta ansvar for den videre utviklingen av arrangementet.
- **Troverdig og attraktivt nordisk bransjetreff:** Som supplement til de regionale treffene i Skottland og Middelhavsregionen, bør Folkelarm videreutvikles til et sentralt, årlig, nordisk bransjetreff med en regularitet som gir forutsigbarhet og troverdighet i markedet, med et attraktivt bransjeprogram som trekker nasjonal, nordisk og internasjonal bransje. Folkelarm bør legge stor vekt på å utvikle bransjedelen av programmet slik at dette blir attraktivt for delegatene, med et gjennomarbeidet (hovedsakelig engelskspråklig) seminarprogram med høyt profilerte og gjerne internasjonale innledere, introduksjonskurs til og presentasjoner av artister, repertoar, tradisjonsområder, instrumenter etc.
- **Showcasearena:** Folkelarm befestes som showcasearena for profesjonelle utøvere av høy kunstnerisk kvalitet (inkl. studenter m.v.), med et særlig ansvar for norske folkemusikk- og folkedansutøvere, både tradisjonelle, moderne og eksperimenterende, men også med en stabil andel nordiske utøvere, med mål om at alle nordiske land regelmessig skal være representert, inklusive Sameland/Sapmi og musikere bosatt i Norge med bakgrunn fra andre land og kulturer. Showcasekonsertene legges til rette for ulike konsertformater, og bør være åpne for generelt publikum i et antall som ikke fortrenger påmeldte delegater. Folkelarm bør legge opp til å presentere et håndterlig antall solister og grupper, også på dagtid, der det er et mål om at alle utøverne honoreres med et symbolsk honorar. Folkelarm bør ha en særskilt oppmerksomhet på utviklingen innenfor sceniske danseproduksjoner med sikte på å bidra og oppmuntre til utvikling av dette området.
- **Bredde:** Folkelarm skal også inkludere bredde og sosialt samvær for grasrotbevegelsen med en egen arena for sosial dans som er åpen for generelt publikum, der det legges til rette for buskspell og uformell jam, (gjerner i regi av en lokal/regional arrangør på oppdrag fra Folkelarm), både for at det brede folkemusikkmiljøet skal få ta del i arrangementet og skape folkeliv i nærområdet, men også for å gjenskape noe av den uformelle festen som preget de første Folkelarmarrangementene og som formidler entusiasme og dansegleder. Folkelarm bør videre vurdere å inkludere en stort anlagt konsert som viser sjangerbredde og etablerte utøvere utover dem som vanligvis søker showcase på slike arrangement,
- **Delegater og gjester:** Folkelarm bør ta initiativ overfor Music Norway (under etablering) for en bedre samordning og styrking av de internasjonale delegatprogrammene ved norske festivaler, og også prioritere arbeidet for å få frem en større bredde av relevante delegater og gjester som har et fokus i retning kammermusikk, samtidsmusikk, festspill m.v., både

nasjonale og internasjonale. Samtidig bør Folkelarm gå i dialog med Norsk kulturhusnettverk for å bli attraktiv overfor kulturhusene etter bortfallet av Rikskonsertenes offentlige konserttilbud.

Prioritering av dette arbeidet er etter utvalgets oppfatning en avgjørende suksessfaktor for å utvikle Folkelarm videre.

- **Kulturnæring og eksport:** Utvalget mener Folkelarm bør ha et selvstendig ansvar for aktivt å bidra til at folkemusikk- og folkedansområdet får en best mulig utvikling med tilpassede virkemidler innen eksport- og kulturnæringsområdet generelt, i nært samarbeid med andre relevante aktører.
- **Stabilt arrangørsted:** Folkelarm bør arrangeres på Riksscenen og i Schouskvartalet på Grünerløkka i Oslo. Utvalget mener at forholdene ligger godt til rette i Schouskvartalet, og at det å flytte et forholdsvis lite men komplisert og kostbart, ikke-kommersielt arrangement fra sted til sted (evt. i Norden) vil være en stor utfordring. Riksscenen og Schouskvartalet tilbyr kjente, stabile, profesjonelle og tilpassede rammer som vil gi arrangementet forutsigbarhet og trygghet – også økonomisk. Folkelarm bør inngå en langsiktig avtale med tanke på bruk av Riksscensens lokaler, lokaler hos Popsenteret, Øvingshotellet, restauranten, og evt. ved Musikk- og kulturskolen, og også på plassen foran Riksscensens bygg, for å sikre stabilitet og forutsigbarhet.
- **Folkelarmprisen** videreføres, og Folkelarm tar initiativ overfor relevante nordiske aktører for å få til en felles nordisk pris. Det bør være et mål at prisen blir kringkastet i NRK, fortrinnsvis TV.

VEDLEGG I

INTERVJUOBJEKT/INFORMANTER

(I rekkefølge for gjennomførte intervjuer)

Øystein Ronander, Roger Bouwens,	Partner, Bureau Storm/by:Larm (http://www.bureaustorm.no), Norge (- møte i Oslo) Direktør, Cultural Centre Leopoldsborg (http://www.ccleopoldsborg.be), Belgia (- møte i Glasgow)
Chris Wade, Morten Alfred Høirup,	Leder, Adastra Music (http://www.adastra-music.co.uk), England (- møte i Glasgow) Artist og Prosjektleder for Danish Roots (http://www.danishroots.eu), Danmark (- møte i Glasgow)
Gilles Garand,	Kunstnerisk leder ved Montreal Rendez-Vous Trad/La Grande Rencontre (http://espacetrad.org), Canada (- møte i Glasgow)
Lene Buch Hansen/	Styreleder, Folk Roskilde Lirum Larum (http://www.folkroskilde.dk), Danmark (- møte i Glasgow)
Martin Brinckopff Jensen,	Styremedlem, Folk Roskilde Lirum Larum (http://www.folkroskilde.dk), Danmark (- møte i Glasgow)
Jo Frost, Bernhard Hanneken, Sharon Rollston,	Redaktør, Songlines (http://www.songlines.co.uk), England (- møte i Glasgow) Kunstnerisk leder, TFF Rudolstadt (https://tff-rudolstadt.de), Tyskland (- møte i Glasgow) Programdirektør og konstituert direktør ved Music Network Ltd (http://www.musicnetwork.ie), Irland (- møte i Glasgow)
Torbjörn Eliasson,	Produsent for folkemusikk og verdensmusikk, Kultur i Väst (http://www.kulturivast.se), Sverige (- møte i Glasgow)
Ian Smith,	Portfolio Manager, Music & IP Development, Creative Scotland (http://www.creativescotland.com), Skotland (- møte i Glasgow)
Mike (Michael) Green,	Marketing Director, Folk Union/Kingsplace (http://www.kingsplace.co.uk), England (- møte i Glasgow)
Andrew Cronshaw,	Artist (http://www.cloudvalley.com) og journalist, fRoots (http://www.frootsmag.com) England (- Skype-intervju)
Nils Økland, Riitta Huttunen, Ragnhild Furebotten, Jorun Marie Kvernberg, Terje Foshaug,	Artist (http://www.kalleklev.no/artist_files/artist_idx.php?id=90), Norge (- telefonintervju) Agent, Aitorecords (http://www.aitorecords.com), Finland (- Skype-intervju) Artist (http://www.furebotten.com), Norge (- telefonintervju) Artist (http://www.jorunkvernberg.com), Norge (- telefonintervju) Leder, Folkemusikk i Nord (http://www.kalottspel.no/default.asp?cmd=400&KatID=5), tidligere leder for Kalottspel, Norge (- telefonintervju)
Frode Rolandsgard,	Administrativt ansvarlig i ta:lik (http://www.talik.no), første prosjektleder for Folkelarm (- telefonintervju)
Unni Boksasp, Hilde Bjørkum,	Artist (http://www.boksasp.no), Norge (- telefonintervju) Direktør, Førde Internasjonale Folkemusikkfestival (http://fordefestival.no), Norge (- telefonintervju)
Ola K Berge,	Forsker ved Telemarkforskning (http://www.tmforsk.no), tidligere ansvarlig for artistprofilering og formidling ved Norsk folkemusikkformidling (http://www2.nfd.no/nff/index.html), Norge (- telefonintervju)
Asgaut Bakken,	Leder, Telemarkfestivalen (http://www.telemarkfestivalen.no), tidligere prosjektleder for Den norske folkemusikkscena (http://www.folkemusikkscena.no), Norge (- møte i Oslo)
Helge Skansen, Lene Furuli,	Direktør, Riksscenen (http://www.riksscenen.no), Norge (- møte i Oslo) Leder, Solid musikk (http://www.solidmusikk.com), tidligere prosjektleder for Norsk folkemusikkformidling, daglig leder for NFD og FolkOrg, Norge (- møte i Oslo)
Elisabeth Vatn,	Artist (http://www.myspace.com/elisabethvatn), og prosjektleder for Folkelarm 2008-2009 (http://img5.custompublish.com/getfile.php/990147.1485.wbyudbefqr/folkelarm+programslip+p+aug.pdf?return=www.folkemusikk.no), Norge (- møte i Oslo)
Karl Seglem,	Artist (http://www.karlseglem.no), daglig leder NorCD (http://www.norcd.no), Norge (- møte i Oslo)
Lars Farago/ Peter Bothén,	RFoD (www.rfod.se), Förbundssekreterare, Sverige (- møte i Stockholm) Stallet (http://www.stallet.st), producent, Sverige (- møte i Stockholm)

VEDLEGG II

NETTRESSURSER og -KILDER

Nettsider som er konsultert tilknyttet utredningsarbeidet. En del nettkilder er også inntatt som fotnoter i rapporten:

APAP | NYC

<http://www.apapnyc.org>

Arctic Paradise LIVE (FiMic)

<http://www.fimic.fi/Fimic/fimic.nsf/0/e5ee5179c34c7fa4c22575af004a6604!OpenDocument&Click=>

Arnestad, Georg: "Men vi skal koma i hug at tradisjonen alltid vert oppløyst og omskapt..." (Norsk kulturråd 2001)

<http://www.kulturrad.no/sitefiles/1/fou/Rapport27.pdf>

Australian World Music Expo – AWME

<http://www.awme.com.au>

Babel Med Music

http://www.dock-des-suds.org/babelmedmusic2012/index_uk.html

BBC Radio 3 Awards for World Music

<http://www.bbc.co.uk/radio3/world/worldawards.shtml>

Berkaak, Odd Are: Riksscenen (NFD 2004)

<http://www2.nfd.no/images/BilagKvinten%200204.pdf>

Bjerkem, Brynjar: Satsing på norsk verdensmusikk under lupen (Samora 2012)

<http://samora.no/musikk/satsing-pa-norsk-verdensmusikk-under-lupen-brynjar-bjerkem>

Bureau Storm

<http://www.bureaustorm.no>

Danske Jazz Beat Folk Autorer

<http://www.djbfa.dk>

Danish Music Awards Folk

<http://www.folkemusik.dk/page.asp?id=44&sitemenuMainID=18>

Den Norske Folkemusikkscena

<http://www.folkemusikkscena.no>

European Forum of World Wide Music festivals

<http://www.efwmf.org>

Europeisk nettverk for tradisjonsmusikk og dans (ENTMD) - OVER I NY FASE (Kvinten nr 3-03):

http://www2.nfd.no/nfd/nytt_euronettv.htm

Falun Folkemusik Festival:

http://sv.wikipedia.org/wiki/Falun_Folkmusik_Festival

Fira Mediterrània de Manresa

<http://www.firamediterrania.cat>

Folk Alliance International Conference

<http://www.folkalliance.org/conference>

Folkelarm

<http://www.folkelarm.no>

Folkelarm, reglementet for Folkelarmprisen

<http://www.folkelarm.no/reglement.153037.no.html>

Folkemusikk.no

<http://www.folkemusikk.no>

Folknett Norway

<http://www.rockipedia.no/Vault.aspx?entity=1054725>

Folk- och världsmusikgalan

<http://www.gala.se>

Folkogdans.no/Norsk folkemusikkformidling før sammenslåingen

<http://www.folkogdans.custompublish.com>

FONO er interesseorganisasjonen for uavhengige norske plateselskaper

<http://www.fono.no>

Godtfolk Festival

<http://www.godtfolk.dk>

GRAMO statistikk

<http://gramo.no/files/docs/stat2010.pdf>

Grappa Musikkforlag

<http://www.grappa.no>

Kim, Evangeline: Folkelarm 2011: Part Two (National Geographic 2011)

http://worldmusic.nationalgeographic.com/view/page.basic/article/content.article/folkelarm_2011_2/en_US

MIC Norsk Musikkinformasjon

<http://www.mic.no>

- Music & Media Finland
<http://www.musiikkimedia.fi/en/home>
- Music Export Denmark
<http://www.mxd.dk>
- Music Export Finland
<http://www.musex.fi>
- Music Export Finland - Research on Market Value and Structure on Finnish Music Exports in 2008
<http://www.musex.fi/files/Market Value of Finnish Music Exports 2008.pdf>
- Music Export Norway
<http://www.musicexportnorway.no>
- Music Norway, pressemelding fra Kulturdepartementet 15. juni 2012
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/pressemeldinger/2012/mic-og-men-blir-music-norway.html?id=685904>
- NFD/Norsk Folkemusikkformidling
<http://www2.nfd.no>
- NORCD
<http://www.norcd.no>
- Nordic Music Export (NOMEX)
<http://nordicmusicexport.com>
- Nordisk folkemusikkomite
<http://www.folknorth.org/nfk.html>
- Noregs Ungdomslag (NU)
<http://www.ungdomslag.no>
- Norla
<http://www.norla.no>
- Norrskan/Falund Folkmusik Festival
http://sv.wikipedia.org/wiki/Falun_Folkmusik_Festival
- Norrskan, Folkemusik & Dans Nr 2 – 2004, leder (Lars Farago):
<http://www.rfod.se/tidning/article.asp?Nr=195&old=1>
- Norrskan på Røros 2002
<http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2002012914085048676585>
- Norrskan på Røros 2002
<http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2002013112452850093842>
- Norrskan, Falun 2003
http://dalarna.zitiz.se/2003/02/12/branschtraffen-norrskan--i-falun_35394
- Norrskan, Falun – Intervju med Magnus Bäckström
http://www.visarkiv.se/arkiv_20120320_backstrom.html
- Riksscenen, høringsnotat, vedtekter og andre bakgrunnsdokumenter
<http://www.folkogdans.custompublish.com/bakgrunnsdokumenter-for-riksscenen.334098-41430.html>
- Rådet for Folkemusikk og Folkedans (RFF)
<http://www.rff-sentret.no>
- Strictly Mundial
http://www.viamagia.org/mercado/mercado03/eng_strictlymundi.php
- Strictly Mundial Istanbul 2004, the EFWMF Version
<http://worldmusiccentral.org/2004/04/16/strictly-mundial-istanbul-the-efwmf-version>
- Transnational Arts Production (TrAP - tidligere Du Store Verden)
<http://trap.no>
- WOMEX, Wikipedia:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Womex>
- World Music Denmark (WMD) Sekretariat for folkemusik
<http://www.folkemusik.dk>

Evaluering av Folkelarm. Tradisjon til salgs - Folkelarm i framtida.

Rapporten er utarbeidet av Jan Lothe Eriksen på oppdrag fra Folkorg © 2012

